

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**8.SINIF İNGİLİZCE DERSİ OKUMA BECERİSİNİN
GELİŞTİRİLMESİNDE YARATICI DRAMANIN KULLANIMI**

Yüksek Lisans Tezi

Dilek AYNA

Danışman
Prof.Dr.Rıfat GÜNDAY

SAMSUN
2021

TEZ KABUL VE ONAYI

Dilek AYNA tarafından, Prof. Dr. Rifat GÜNDAY danışmanlığında hazırlanan “8.Sınıf İngilizce Dersi Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Kullanımı ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 15.2.2021 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Nalan KIZILTAN Ondokuz Mayıs Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı		☐
			Kabul
			☐
			Ret
Üye (Danışman)	Prof.Dr.Rıfat GÜNDAY Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı		☐
			Kabul
			☐
			Ret
Üye	Dr.Öğr.Üyesi Gülşen TORUSDAĞ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dilbilim Anabilim Dalı		☐
			Kabul
			☐
			Ret
Üye	Prof. Dr. XXXX XXXX Ondokuz Mayıs Üniversitesi ..... Anabilim Dalı		☒
			Kabul
			☒
			Ret
Üye	Prof. Dr. XXXX XXXX Ondokuz Mayıs Üniversitesi ..... Anabilim Dalı		☐
			Kabul
			☐
			Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... / ... / ...

Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans/doktora/sanatta yeterlik tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığımı taahhüt ve beyan ederim.

İmza

15 /02 / 2021

Dilek AYNA

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : 8.Sınıf İngilizce Dersi Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Yararlı Dramanın Kullanımı

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından .....tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı :%

Tek kaynak oranı :% çıkmıştır.

İmza

15 /02/ 2021

Prof. Dr. Rıfat GÜNDAY

ÖZET

8.SINIF İNGİLİZCE DERSİ OKUMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE YARATICI DRAMANIN KULLANIMI

Dilek AYNA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

YABANCI DİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans, Şubat/2021

Danışman: Prof.Dr. Rıfat GÜNDAY

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil öğretiminde okuma becerisine etkisini ve öğrenenlerin yaratıcı dramaya karşı olan tutumlarını saptamaktır. Araştırmanın çalışma gruplarını Samsun merkezde bulunan Özel bir ortaokulun 8.sınıfında eğitim gören 40 öğrenci (20 deney grubu, 20 kontrol grubu) oluşturmaktadır.

Uygulamada deney ve kontrol örneklem grupları rastgele olarak belirlenmiştir. Uygulama çalışmaları 8.sınıf devlet kitabında bulunan diyaloglarla yapılmıştır. Kontrol grubunda devlet kitabındaki diyaloglar mevcut eğitim programında bulunan etkinlikler çerçevesinde incelenmiştir. Deney grubunda ise söz konusu kitaptaki diyaloglar yaratıcı drama tekniği uygulanarak incelenmiştir. Çalışma 14 haftalık bir sürede gerçekleşmiştir. Her iki gruba da uygulamaya başlaman önce ilk hafta öntest, uygulamanın bitiminde son hafta ise son test yapılmıştır.

Araştırmanın veri toplama analizinde nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, ön test ve sontest gruplu araştırma modeli oluşturulmuştur. Nicel veri analizinde hipotez testleri kullanılmıştır. Buna ek olarak anket sonuçları için, SPSS 22. sürümü analiziyle güvenilirlik ve geçerlilik elde edilmiştir. Ayrıca, veri toplama aracı olarak, İngilizce dersinde yaratıcı dramanın uygulanmasına yönelik olarak tutum ölçeği anket formu uygulanmıştır.

Veri toplama araçlarından elde edilen veriler SPSS analiz programına girilmiş ve veri sonuçları frekans analizi, yüzde değerleri, genel başarı ortalamaları, standart sapma betimlemeli istatistik sonuçlarıyla ortaya çıkarılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubunda son test başarı puanlarının, mevcut eğitim programının uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin başarı puanlarına göre daha yüksek olduğu saptamasında bulunulmuştur. Kontrol ve deney gruplarının son test puanları arasında oldukça anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür.

Ayrıca yaratıcı drama tekniğinin okuma becerisinin gelişiminin yanı sıra sözcük ve dilbilgisi öğretimi açısından da mevcut öğretim programında yer verilen etkinliklere oranla öğrenilenlerin daha çok akılda kalmasına ve anımsanmasına olanak sağladığı sonucuna varılmıştır.

Yaratıcı drama tekniğinin, yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesinde, dolaylı olarak sözcük ve dilbilgisi öğretimine de katkı sağladığı gerçeğinden hareketle alternatif bir ders öğretim yöntemi olarak kullanılabilceği değerlendirilmesinde bulunulmuştur. Yaratıcı drama tekniğinin online (çevrimiçi) eğitim üzerinden yapılması öğrencilerin hem tutumlarında hem de okuduğunu anlama becerisi üzerinde olumlu anlamda katkı sağlamıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı Drama , Okuma Becerisi, Tutum ,Çevrimiçi.

ABSTRACT

THE USE OF CREATIVE DRAMA IN ENCHANCING READING SKILLS OF EIGHTH GRADERS

Dilek AYNA

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Foreign Languages Education

Master, February/2021

Supervisor: Assoc.Prof.Dr.Rıfat GÜNDAY

The aim of this study is to determine the effect of creative drama technique on reading skills in foreign language teaching and the attitudes of the students towards creative drama. The sample of the study consists of 40 students (20 experimental group, 20 control group) studying in the 8th grade of a private secondary school in Samsun.

In practice, the experimental and control sample groups were randomly determined. The application studies were made with the dialogues in the 8th grade coursebook published by the ministry of education. In the control group, the dialogues in the coursebook were examined within the framework of the activities in the current education program. In the experimental group, the dialogues in the book in question were analyzed by applying the creative drama technique. The study took place for 14 weeks. Both groups were pre-tested in the first week before starting the application and in the last week at the end of the application.

The quantitative research method was used in the data analysis of the research. In the research, a research model with pretest and posttest groups was created. Hypothesis tests were used in quantitative data analysis. In addition, the reliability and validity of the survey results were obtained with the analysis of SPSS, 22nd version. In addition, as a data collection tool, an attitude scale questionnaire form was used for the application of creative drama in English lessons. The data were analyzed by the SPSS analysis program and the findings were gained by frequency analysis, percentage values, general success averages, and standard deviation descriptive statistics.

In the results of this study, it was clear that the post-test success scores of the experimental group in which the creative drama technique was applied were higher than the achievement scores of the students in the control group where the current education program was applied. It was observed that there was a significant difference between the post-test scores of the control and experimental groups. Beside the positive effects of creative drama technique in enchancing of the reading skills, they helped the students to learn vocabulary and grammar which would be more permanent and remembered more than the other activities used in the correct curriculum. It also enables the notions learnt, such as vocabulary and grammar to be more permanent and to be remembered more than the usage of the activities developed in the current education program.

It has been decided that the creative drama technique can be useful in lessons as an alternative to other techniques, considering the fact that it enhance not only the reading skill but also vocabulary and grammar of the students. Creative drama technique through online education has contributed positively to the ability of learners to understand both their attitudes and reading of the skills.

Keywords: Creative drama , The reading of skill, Attitude,Online.

RESUME

L'UTILISATION DU THÉÂTRE CRÉATIF DANS LE DÉVELOPPEMENT DES COMPÉTENCES DE LECTURE EN ANGLAIS EN 8e ANNÉE

DİLEK AYNA

UNIVERSITE D'ONDOKUZ MAYIS

INSTITUT D'EDUCATION L'ETUDES SUPERIORES

DÉPARTEMENT DE L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES ÉTRANGÈRES

MAITRISE,FEVRIER,2021

Directeur: Prof.Dr.Rifat GÜNDAY

Le but de cette étude est de déterminer l'effet de la technique du théâtre créatif sur les compétences en lecture dans l'enseignement des langues étrangères et les attitudes des apprenants envers le théâtre créatif. Les groupes d'étude se composent de 40 étudiants (20 groupe expérimental, 20 groupe témoin) qui étudient en 8e année d'une école secondaire privée à Samsun. En pratique, les groupes d'échantillon expérimental et de contrôle ont été déterminés de manière aléatoire.

Le travail de mise en œuvre a été fait avec les dialogues du manuel de 8e année publié par le Ministère de l'Éducation. Dans le groupe de contrôle, les dialogues du livre d'état ont été examinés dans le cadre des activités du programme d'éducation actuelle. Dans le groupe expérimental, les dialogues du manuel en question ont été analysés en appliquant la technique du théâtre créatif. L'étude s'est déroulée sur une période de 14 semaines. Avec les deux groupes, le pré-test a été fait pendant la première semaine avant de commencer l'application le post-test a été effectué la dernière semaine à la fin de l'application. La méthode de recherche quantitative a été utilisée dans l'analyse des données de la recherche. Un modèle de recherche avec des groupes de pré-tests et de post-tests a été créé dans le cadre de la recherche.

Des tests d'hypothèse ont été utilisés dans l'analyse des données quantitatives. Par ailleurs, la fiabilité et la validité des résultats de l'enquête ont été obtenues grâce à l'analyse de SPSS, 22e version. En outre, comme outil de collecte de données, un formulaire de questionnaire d'échelle d'attitude a été utilisé pour l'application du théâtre créatif dans les cours d'anglais. Les données ont été analysées par le programme d'analyse SPSS et les résultats ont été obtenus par l'analyse des fréquences, des valeurs en pourcentage, des moyennes générales de réussite, des statistiques descriptives d'écart-type.

Dans les résultats de cette étude, il est apparu clairement que les scores de réussite post-test du groupe expérimental dans lequel la technique du théâtre créatif a été appliquée étaient plus élevés que les scores de réussite des élèves du groupe témoin dans lequel le programme d'enseignement actuel a été appliqué. Il a été observé qu'il y avait une différence significative entre les résultats des post-tests du groupe de contrôle et du groupe expérimental. Outre les effets positifs de la technique du théâtre créatif sur l'amélioration des compétences en lecture, elle a permis aux élèves d'apprendre un vocabulaire et une grammaire plus permanents et plus mémorables que les autres activités utilisées dans le programme d'études approprié.

Il a été décidé que la technique du théâtre créatif peut être utile dans les leçons comme alternative aux autres techniques, compte tenu du fait qu'elle améliore non seulement la capacité de lecture mais aussi le vocabulaire et la grammaire des élèves. La technique du théâtre créatif par le biais de l'éducation en ligne a contribué de manière positive à la capacité des apprenants à comprendre à la fois leurs attitudes et la lecture des compétences.

Mots-clés : Théâtre créatif, Lecture des compétences, Attitude, En ligne.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans akademik eğitimim boyunca, desteğini her daim hissettiğim, tez sürecinde eşsiz bilgileriyle beni aydınlatan, özveriyle ilerlememi sağlayan ve kararlılıkla devam etmenin önemini her zaman hatırlatan saygıdeğer danışmanım Prof.Dr.Rıfat GÜNDAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans eğitimim ve yüksek lisans tez sürecimde bir an olsun desteğini esirgemeyen, manevi olarak her daim yanımda olan, her daim zaman ayıran ,dönüt veren ,öğrencisi olmaktan gurur ve onur duyduğum, her alanda hayatıma kattığı öğretileriyle ilerlediğim çok kıymetli, saygıdeğer ve hocaların hocası Prof.Dr.Nalan KIZILTAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatıma yön veren, birbirinden kıymetli bilgilerini benimle paylaşan, maddi ve manevi desteğini hiç eksik etmeyen, sevginin simgesi olan, mutluluk kaynağım kıymetli annem Gülser KIZILTAN'a gönül dolusu teşekkürlerimi sunuyorum.

Maddi ve manevi olarak yanımda olan, dualarını esirgemeyen can dostum Sultan TOKGÖZ'E, en sıkıntılı her sürecimde benim yanımda olan canım dostum Damla BAŞKALE'ye, önerileri ve hassasiyetiyle varlığını esirgemeyen canım arkadaşım Beyza EKİZ'E sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim hayatım boyunca, maddi ve manevi olarak varlıklarıyla bana destek olan kıymetli Nilda ve Samet SEYHAN ailesine binlerce teşekkür ediyorum. Hayatımdaki her aşamada bana destek olan canım aileme sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Dilek AYNA

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: GİRİŞ	12
1.1. Araştırmanın Amacı	18
1.2. Araştırmanın Önemi	18
1.3. Araştırmanın Problemleri	18
1.4. Tanımlar	19
2. BÖLÜM.....	21
2.1. Yaratıcı Drama	21
2.2. Yaratıcı Dramanın Aşamaları.....	23
2.2.1. Isınma / Hazırlık Aşaması	24
2.2.2. Oynama/Canlandırma Aşaması	24
2.2.3. Değerlendirme/Tartışma Aşaması	25
2.3. Yaratıcı Drama Teknikleri.....	26
2.3.1. Rol Oynama/Rol Değiştirme	26
2.3.2. Öykü/Olay Canlandırma	26
2.3.3. Doğaçlama	27
2.3.4. Pandomim	29
2.3.5. Paralel Çalışma	30
2.3.6. Zihinde Canlandırma	30
2.3.7. Resim Yoluyla Drama	30
2.3.8. Müzik Yoluyla Drama	31
2.3.9. Kukla Draması	31
2.3.10. Bilinç Koridoru	33
2.3.11. Dedikodu Halkası	33
2.3.12. Sıcak Sandalye.....	33
2.3.13. Bölünmüş Ekran	33
2.3.14. Donuk İmge	34
2.3.15. Geriye Dönüş	34
2.3.16. Rol Kartları	34
2.4. Yaratıcı Drama İle Bağlantılı Konular	34
2.4.1. Yaratıcı Drama ve Rol Oynama	34
2.4.2. Yaratıcı Drama ve Canlandırma	35
2.4.3. Yaratıcı Drama ve Doğaçlama.....	35
2.4.4. Yaratıcı Drama ve Pandomim (Taklit)	36

2.4.5. Yaratıcı Drama ve Kültür	37
2.5. Yaratıcı Drama Tekniğinin Kullanımında Bazı Önemli Hususlar	38
2.5.1. Öğrenenin Psikolojik Durumu	38
2.5.2. Motivasyon ve İlgi Eksikliği	38
2.5.3. Uygun Materyal ve Konu Seçimi	39
2.5.4. Sınıf Düzeni	41
2.6. Eğitimde Yaratıcı Drama.....	45
2.7. Yabancı Dil Eğitiminde Yaratıcı Drama	46
2.8. Yabancı Dilde Okuma Becerisinin Geliştirilmesi	49
2.8.1. Okuma Becerisi	49
2.8.2. Sözcük Öğretimi	50
2.8.3. Dilbilgisi Öğretimi.....	53
3. YÖNTEM	55
3.1. Araştırmanın Yöntemi / Deseni.....	55
3.2. Araştırmanın Evreni	59
3.3. Verilerin Toplanması.....	59
3.4. Verilerin Analizi.....	59
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	60
4. BULGULAR.....	61
4.1. Temel Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	61
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	68
4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	70
4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	73
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	75
4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	78
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
5.1. Sonuç	78
5.2. Öneriler.....	81
6. KAYNAKÇA	82
7. EKLER	88

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB:MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

ŞEKİLLER DİZİNİ

<i>Şekil 1 :Geleneksel oturma düzeni(satır ve sütun düzeni) .....</i>	42
<i>Şekil 2 :U Oturma düzeni .....</i>	43
<i>Şekil 3: Küme oturma düzeni .....</i>	44
<i>Şekil 4: Daire oturma düzeni .....</i>	45

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1: Deney grubunun yaratıcı drama etkinliği öncesi memnuniyet yanıtlarının frekans analizi sonuçları.....	62
Tablo 2: Deney grubunun yaratıcı drama etkinliği sonrası memnuniyet yanıtlarının frekans analizi sonuçları.....	63
Tablo 3: Deney ve kontrol grubunun son test başarı puanları	67
Tablo 4 : Deney grubu ve kontrol grubu yaratıcı drama eğitimi için alt boyutlara yönelik eğitim öncesi güvenilirlik analizi sonuçları	69
Tablo 5: Deney grubunun yaratıcı drama eğitimi için alt boyutlara yönelik eğitim sonrası güvenilirlik analizi sonuçları	69
Tablo 6 : Okuma alt boyutu anket puanları için hipotez testi sonuçları.....	70
Tablo 7 : Sözcük alt boyutu anket puanları için hipotez testi sonuçları.....	71
Tablo 8 : Dilbilgisi alt boyutu anket puanları için hipotez testi sonuçları	72
Tablo 9 : Kontrol grubu son test başarı puanları için hipotez testi sonuçları	73
Tablo 10: Deney grubu son test başarı puanları için hipotez testi sonuçları	74
Tablo 11: Okuma becerisi açısından başarı puanları için hipotez testi sonuçları	75
Tablo 12: Sözcük açısından başarı puanları için hipotez testi sonuçları	76
Tablo 13: Dilbilgisi açısından başarı puanları için hipotez testi sonuçları.....	76
Tablo 14: Deney gruplarında cinsiyet gruplarına göre son test başarı puanları için hipotez testi sonuçları.....	78

1. BÖLÜM: GİRİŞ

Yabancı dil eğitiminde kullanılan öğretim yaklaşımları, yöntemleri ve teknikleri hedeflere ulaşmada büyük önem taşımaktadır. Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi için yıllardır farklı yaklaşımlar, yöntemler ve teknikler uygulanmaktadır. Geleneksel yöntemlerin yetersiz kaldığı günümüzde, 1980’li yıllardan itibaren yaygın bir şekilde uygulanan iletişimsel yaklaşım, 1990’lı yıllarda uygulanmaya başlayan göreve dayalı yaklaşım ile 2000’li yıllardan itibaren tüm dünyada benimsenmeye başlayan eylem odaklı yaklaşım, öğrenenin merkeze alındığı ve aktif olarak rol verildiği yaklaşımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa özellikle 1960’lı yıllarda yaygın olarak kullanılan işitsel-görsel yöntemden önce yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler öğretmen merkezli yöntemlerdir.

Dilbilgisi çeviri yönteminde; “Alıştırmalar çoğunlukla birbiri ile ilişkisi olmayan cümleleri amaç dilden, anadile çevirme üzerine odaklıdır” (Demirel, 2010: 37). Buna karşın “Doğrudan yöntemde yabancı dil öğrenmenin anadili öğrenmeyle aynı olduğu ileri sürüldüğü için sözlü dilin öğretimi önceliklidir “ (Demirel, 2010: 40). İşitsel-dilsel yöntem dil yapılarının kısa sürede davranışçı yaklaşımın ilkeleri doğrultusunda öğretilmesini/öğrenilmesini hedeflemiştir. Çağdaş yaklaşımlar olan iletişimsel yaklaşım, göreve dayalı yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşım ise dört temel dil becerisinin aynı öneme sahip olduğunu benimseyerek, başlangıç düzeyinden itibaren dinlediğini anlama, okuduğunu anlama, konuşma ve yazma becerilerinin öğretilmesini/öğrenilmesini öngörmektedirler.

2000’li yıllardan sonra, diğer yabancı diller gibi İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde de sıklıkla eylem odaklı yaklaşımın izlendiği görülmektedir. Yöntem kitaplarının yapılandırılması, sınıf içi veya dışı görev ve etkinlikler ile değerlendirmelerde eylem odaklı yaklaşımın ilkeleri rehber rol oynamaktadır.

Yabancı dil öğretimde yaklaşımlar ve yöntemlerin yanı sıra son yıllarda yabancı dil eğitiminde kullanılabilecek farklı tekniklerin arayışları da dikkat çekmektedir. Çünkü öğrenen için en önemli unsur, etkin ve işlevsel şekilde öğrenimin gerçekleşmesidir. Yabancı dil öğretiminde çok sık kullanılan teknikler, soru-cevap tekniği, benzetim tekniği, gösterim tekniği, beyin fırtınası, rol oyunu şeklinde sıralanabilir. Günümüzde diğer alanlarda sıkça uygulanmaya başlanan yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil eğitiminde de kullanılmaya başlaması dikkat çekmekte ve bu alanda çeşitli araştırmalar yapılmaktadır.

Türkiye’de de yabancı dil eğitimine yönelik araştırmaların artış gösterdiği alanlardan birisi de yabancı dil öğretiminde “yaratıcı drama” tekniğinin kullanılmasıdır. Çünkü izlenen yöntemler kadar sınıf içinde uygulanan teknikler de yabancı dil öğretiminde hedeflere ulaşmada önemli rol oynamaktadır. Güncel araştırmalarda özellikle uygulamaya dönük çalışmalara ağırlık verildiği görülmektedir. Türkiye’de yabancı dil öğretimi diğer ülkelere göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığın temelinde önemli sorunlar vardır. Bu sorunların başında dil öğretiminde öğretmenin aktif, öğrencinin pasif olduğu yöntem ve tekniklerin tercih edilmiş olması gelmektedir. Oysa yabancı dil eğitiminde başarılı olan ülkelerde durum bunun tam tersidir. Öğrencinin aktif olduğu dil öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmaktadır. Örneğin; doğrudan yöntemde sözlü dil öncelenmesine ve soru-cevap tekniği kullanılmamasına karşın “öğretim genellikle öğretici ekseninde gerçekleşir” (Memiş ve Dursun, 2013). İletişimsel yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşımda öğretim, özellikle soru-cevap tekniği yanında rol oyunu ve yaratıcı drama teknikleri de yoğun bir şekilde kullanılarak öğrenci merkezli olarak sürdürüldüğü görülmektedir.

Farklı yaklaşım, yöntem ve tekniklerin izlenmesi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin de yaygın bir şekilde eğitime entegre edilmesiyle birlikte değişik araç ve materyallerin öğretim ortamı ve aktivitelerde kullanılmaya başlaması dikkat çekmektedir. “Bu materyallerin hedef dilin kültürünü yansıtacak ve hedef dilin günlük yaşamda işlevsel olarak kullanılmasını içeren özelliklere sahip özgün materyaller arasından seçilmesi, şayet eğitsel amaca yönelik materyaller üretilecekse de bu boyutlara özen gösterilmesi önemlidir” (Memiş ve Dursun, 2013). Çalışmalar, çoğunlukla her öğrenciyi farklı yeteneklerle donatılmış olarak değerlendiren yöntem, teknik, etkinlik ve materyallerin yabancı dil öğretiminde tercih edilmesi gerektiği yönündedir. Öğrenci merkezli yabancı dil öğretimi ve öğreniminin bireysel farklılıklara göre yapılması öngörülmektedir. Yaratıcı drama tekniği, bu hedefler doğrultusunda yabancı dil öğretimi/öğreniminin sürdürülebileceği tekniklerin başında gelmektedir.

Eğitim sürecinde öğreneni daha çok uygulamaya yönlendiren teknikler özellikle rol oynama ve drama teknikleridir. Bu doğrultuda eylem odaklı yaklaşımın da öngördüğü öğrenenin hem aktif katılımı hem de işbirliği içerisinde öğrenmesi yaratıcı drama tekniği sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Yine eylem odaklı yaklaşımın öğreneni sosyal aktör olarak tanımlaması da öğrencinin yaratıcı drama tekniği sayesinde etkinlik ve görevlerde rol almasıyla mümkündür. Zira “yaratıcı drama; bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) vb.

tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreçleri deneyimli bir eğitmen eşliğinde yürütülürken kendiliğindenliğe (spontaniteye), şimdi ve burada ilkesine,-miş gibi yapmaya dayalıdır ve yaratıcı drama, oyunun genel özelliklerinden doğrudan yararlanır” (Adıgüzel, 2015:43). Genel bir tanımını vermek gerekirse “Yaratıcı drama tekniği, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden faydalanarak grup çalışması halinde katılımcıların bir fikri, yaşantıyı, olayı ya da kavramı eski bilişsel süreçleri oyunsal faaliyetler içerisinde yeniden canlandırarak anlamlandırılması olarak da tanımlanabilir” (San, 2002:81). Öğrencilerin kendi öğrenme sürecinde öğrendiklerini anlamlandırmaya çalışırken canlandırma yapması ve yaşayarak öğrenmesi, öğrendiklerinin akılda kalma süresini uzattığı gibi, bunların beceriye dönüşmesine de katkıda bulunmaktadır. Bilginin kalıcılığını sağlamak için nitelendirilen kavramların akılda kalması süresinin fazlalığı ve öğrenilenlerin beceriye dönüşmesi şüphesiz ki istenilen bir durumdur. Bu nedenle, yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil öğretiminde kullanımı günümüzün gereksinimleri doğrultusunda bir yabancı dil öğrenimi hedefine ulaşabilmek için önemlidir.

Yaratıcı drama tekniği bireyin zihinsel, sosyal ve psikomotor becerilerini birlikte ve aynı anda harekete geçirmektedir. “Yaratıcı drama tümel bir öğrenmeyi gerçekleştirebilecek özelliklere sahiptir, öğrenmede bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim alanlarının eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesini kolaylaştırır ve öğrenmenin yaşantısal hale getirildiği uygulamalardan oluşur” (Adıgüzel, 2015: 66). “Ayrıca drama, öğrencilerin aktif katılımcılara dönüştürülmesi, motivasyonlarının yüksek tutulması ve gerçeğe benzer ortamlarda dil öğrenmelerinin önünü açabilecek yaratıcı ve yenilikçi yöntemlerden biri olarak değerlendirilmektedir” (Kao & O’Neill, 1998). Yaratıcı drama yöntemi öğrenene bir gruba dahil olabilme ve sahiplenebilme, ortak düşünme ve işbirlikli davranışlar geliştirme fırsatı verir. Ancak öğretmenlerin herhangi bir konu öğretirken birçok yöntem ve teknikten faydalanması gerektiği ve yaratıcı dramanın da istenen hedefe ulaşmada son derece etkili bir teknik olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Örneğin, Türkiye’de ana dil ve yabancı dil öğrenme sürecinde yaşanan güçlüklerle çalışmada yer veren Çelebi (2006) dilin yaşanılarak öğretilmesi, oluşturulan öğrenme yaşantılarının öğrencilere ve onların hayatlarına uygun hazırlanması, öğrencinin hedef konuları anladığından emin olunması, öğrencinin hedef dile okul dışında da maruz bırakılması, pekiştiricilerin artırılması, ölçme ve değerlendirme araçlarının hedefe uygun yapılması ve öğretmenlerin planlı olarak derslerini sürdürmeleri gereklilikleri üzerinde durmuştur.

Yaratıcı drama tekniğinin ilgili çalışmalarda da gösterildiği gibi özellikle temel düzey dil öğrenenlerin derse karşı motivasyonlarını artırması ve aktif olarak öğrenim sürecine dahil olmaları açısından uygulanabilecek etkili tekniklerden olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, temel ve orta dil düzeyleri için yaratıcı dramayla kurgulanmış etkinliklerin hazırlanması oldukça önemlidir. Bu etkinlikler sayesinde öğrencinin öğretimin farkında olmadan başta konuşma becerisi olmak üzere tüm temel dil becerileri; dinlediğini anlama, okuduğuna anlama, yazma ile sözcük, sesletim ve dilbilgisi dil bileşenlerinin öğrenimine yönelik kullanılması beklenmektedir. Bunların dışında kültür aktarımı / öğretiminde de yaratıcı drama etkin bir şekilde kullanılabilir.

Bu bağlamda yaratıcı drama tekniği, bilgiyi beceriye dönüştürme konusunda en önemli tekniklerden biridir. Bunun aksine, bilgilerin becerilere dönüşmeyeceği yöntem ve tekniklerle sınıfta yabancı dil eğitimini sürdürmek istenen hedeflere ulaşılmasını geciktirecek ya da engelleyecektir. Yabancı dil öğretiminde bu gibi olumsuz etkilere sebep olacak sonuçların oluşumunu engellemek için öğreten tarafından uygulanabilecek en etkili tekniklerden biri yaratıcı dramadır.

Eğitim-öğretimin en istendik amaçlarından biri, öğrenenin hayatına yansıtılabileceği davranış değişikliği sağlamaktır. Öğrenenin hedeflenen kalıcı davranış değişikliğine ulaşabilmesi için öğretim/öğrenim sürecine aktif bir şekilde katılması uygun görülmektedir. Hangi yöntem ve teknik bireyin yaparak ve yaşayarak öğrenmesine fırsat veriyorsa, öğretimde bunlara daha çok yer verilmesi kaçınılmazdır. Çünkü öğrenenin zihninde oluşturduğu kalıcı bilgi, ana dilde olduğu gibi farkına varmadan yabancı dili öğrenmesini sağlayacaktır. Öğrencinin ilgi, motivasyon ve algı düzeyine göre seçilen yöntem ve tekniklerin belirlenmesi, dil becerilerinin geliştirilmesi için uygulanmalıdır.

Yabancı dil eğitiminde dört temel dil becerisinden birisi okuduğunu anlama becerisidir. Okuma becerisi geliştirilmesi gereken en önemli becerilerden biridir. Okuma becerisi sadece anlama boyutu açısından değil aynı zamanda üretim boyutu açısından da önemlidir. Dolayısıyla, okuduğunu anlama becerisi gelişmeden yazma becerisinin gelişimi de pek mümkün gözükmemektedir. Okuma becerisinin geliştirilmesinde izlenen süreç önemlidir. Okuma becerisi olarak adlandırılan süreç, yalnızca harfleri tanıyarak kelimeleri sese dönüştürme değil, algılayıcı bir beceri olan söz konusu süreç sonunda yazarın hedeflediği anlama ulaşmak esastır. “Yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin önemli bir yeri olduğuna dikkat çekilmektedir” (Richards ve Renandya, 2002). Yabancı dil öğrenenler en çok okuma

becerisini kendilerine hedef olarak seçmektedirler. Anderson (1996), yazılı metinlerdeki diyaloglarda geçen pedagojik unsurların okuma becerisinin gelişimine katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Bir dil öğrenen ne kadar çok okumayla yüzleşirse, genel dil becerilerinin o denli gelişeceğine dikkat çekilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan başta diyaloglar olmak üzere, afişler, okuma metinleri, okuduğunu anlama becerisinin gelişimine yönelik olarak kullanılan materyaller arasındadır. Bu materyalleri seçerken, öğrencilerin yaş ve öğrenim düzeylerine uygunluğu açısından özen gösterilmesi gerektiği gibi, bu beceriyi daha etkili bir şekilde geliştirmek için uygulanacak teknik ve etkinlikleri de iyi seçmek gerekmektedir. Yabancı dil derslerinde okuma becerisinin gelişiminde farklı teknikler kullanılmaktadır, bununla birlikte öğrencilerin yaparak- yaşayarak öğrenmelerine olanak sağlayan tekniklerin öğrenenlerin hafızasında kalıcı etkiler bıraktığı ve motivasyonlarını arttırdığı görülmüştür. Farklı tekniklerin içerisinde yaratıcı drama tekniğinin, çeşitli etkinliklerle yabancı dil derslerinde kullanımı öğrenenlerin okuma becerisinin gelişimine olumlu katkılar sağladığı tespit edilmiştir. Farklı teknik ve etkinlikleri kullanmak öğrencilerin okuma becerisinin geliştirilmesinde olumlu katkılar sağlamaktadır.

Daha önce alan yazında yaratıcı drama üzerine yapılan çalışmaların okul öncesi dönemde ve sadece konuşma becerisi üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Yaratıcı drama etkinliklerinin, amaca uygun ve etkili kullanımı, bireylerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde önemli yararlar sağlamaktadır” (Aykaç ve Çetinkaya, 2013). Öte yandan “Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimi açısından önemli olan dramanın çocuklar üzerindeki etkilerinin araştırıldığı çalışmaların incelenmesi, bu alandaki gelişmeleri ortaya koyması açısından önemlidir” (Yaşar ve Aral :2011) . Son yıllarda ilköğretim ve yüksek öğrenim kurumlarında da yaratıcı drama alanında çalışmaların sayısında artış görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu bağlamda yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil Fransızca derslerinde kullanımı üzerinde durulmuş, “Fransızca hazırlık sınıflarına uygulanan yaratıcı drama tekniğinin öğrencilerin Fransızca başarılarına ve Fransızca konuşmaya yönelik tutumlarına olan etkisi araştırılmıştır” (Özçelik ve Aydeniz, 2012). Bir diğer çalışmada “İlköğretim kademelerinde çeşitli derslerde kullanılan yaratıcı drama tekniği matematik ve geometri öğretimi için de kullanılabilirliği belirtilmektedir” (Yenilmez ve Uygan, 2010).Ayrıca “Dramanın öğrencileri özgürleştirerek yaratıcı olmalarına zemin hazırlayıcı etkileri göz önünde bulundurularak ilköğretim 4. sınıfta uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılık becerisi üzerindeki etkilerinin incelenmesi de amaçlanmıştır” (Ulaş ve Tedik, 2014).

Yaratıcı drama tekniklerin yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin gelişimi üzerine yapılan çalışmalara rastlanmamıştır. Bu amaçla, çalışmamızda yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama tekniği kullanmanın okuma becerisinin gelişimine etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın hedefi yabancı dil olarak İngilizce öğrenen ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin okuma becerilerini geliştirmeye katkısını incelemektir. Bu araştırmada, deneysel türde deney ve kontrol modeli kullanılmıştır. Grupların oluşum şekli rastlantısal olarak belirlenmiştir. Okuma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler çerçevesinde deney grubuna, yaratıcı drama tekniği uygulanmış, kontrol grubuna geleneksel yöntemle ders anlatımı yapılmıştır. Araştırmanın uygulanmasına 14 haftalık yabancı dil ders süresi ayrılmıştır. Bu 14 haftanın ilk ve son haftaları ön test ve son test uygulaması ile geçmiştir. Uygulama çerçevesinde aynı soruların sorulduğu ön test uygulaması sürecin başında son test ise sürecin sonunda hem deney grubu hem de kontrol grubu öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Tutum ölçeği ise ön test aşamasında her iki grup öğrencilerine de uygulanırken, son test aşamasında sadece deney grubu öğrencilerine uygulanmıştır. Geriye kalan 12 hafta ders etkinlikleri ile geçmiştir.

Bu çerçevede okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik kullanabilecek farklı yaratıcı drama etkinlik örnekleri sınıf ortamında okuma becerisini geliştirmeye yönelik kullanılmıştır. Drama tekniklerinden, rol oynama, sıcak sandalye, rol değiştirme, rol kartları gibi türleri süreç boyunca uygulanmıştır. Uygulanan drama etkinliklerinin seçiminde en önemli etken öğrencinin ilgisini çekecek ve hedef dilde okuduğunu anlama becerisini artıracak olmalarına özen gösterilmiştir.

Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebildikleri öğrenme ortamlarının genel olarak özel eğitim-öğretim kurumlarında daha yaygın olduğu bilinen bir gerçektir. Yine özel eğitim-öğretim kurumlarının hangi yöntem ve teknikler uygulanırsa daha başarılı bir yabancı dil eğitimi hedefine ulaşılabileceği sorunu üzerinde yoğun bir şekilde durdukları görülmektedir. Bu nedenle özel okullar farklı materyallerin kullanımı, farklı yöntem ve tekniklerin uygulanması konusunda daha seçici ve esnek bir yol izlemektedirler. Söz konusu okullar, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra sosyal becerilerinin gelişmesine de büyük önem vermekte ve bu hedefi de esas alan yaklaşım, yöntem ve tekniklerin izlenmesini son derece önemli bulmaktadırlar. Çocukların ilgi alanları, dilsel, bilişsel, toplumsal gelişimlerinin dikkate alınarak derslerin tasarlanması ve işlenmesi oldukça önemlidir. Yaratıcı drama öğrencilerin yaparak-yaşayarak, eğlenerek ve sosyalleşerek öğrenmesini sağlayan etkili bir tekniktir. Dolayısıyla, özel eğitim-öğretim kurumlarında bu tekniğin yaygın olarak

kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bu nedenlerden dolayı çalışmamızda uygulamayı özel bir eğitim-öğretim kurumunda gerçekleştirmeyi uygun bulduk.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil öğretim yöntemlerinden olan eylem odaklı yaklaşıma dayalı olarak sürdürülen yaratıcı drama tekniği uygulamasının 8.sınıf öğrencilerinin İngilizce okuma becerilerini geliştirmeye yönelik etkisini saptamaktır. Bu bağlamda aşağıda belirtilen problem ve alt problemlere dayalı olarak araştırmadan elde edilen veriler incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bir yabancı dil öğretiminde uygulamaya karar verilen yöntemler ve teknikler şüphesiz ki seçilecek konu, verilecek bilgi ve kazandırılacak becerilere göre belirlenmeli ve çeşitlilik içermelidir. Bir dersin başından sonuna kadar aynı öğrenme etkinliği sürdürülmez. Bundan dolayı, uygulamada da etkinliğe uygun ve kalıcı öğrenmeyi sağlayacak öğretim tekniklerinin kullanılması gerekmektedir. Bu araştırma, okuma becerisinin gelişimine etkisi konusunda yaratıcı drama tekniğinin etkililiğini tespit açısından önem taşımaktadır. Yabancı dil öğretimindeki dört temel dil becerisinden ve anlamaya yönelik iki beceriden birisi okuduğunu anlama becerisidir. Ancak anlamlı öğrenme ve yaşama uyarlama noktasında eksik ya da yetersiz kalındığı bir gerçektir. Öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmeyi ve içselleştirerek öğretimi temel alan yaklaşımların amaçları dikkate alındığında okuma becerisinin kazandırılmasında yaratıcı drama yöntemi daha amaca uygun bir boyut içermektedir. Yaratıcı drama alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, yaratıcı dramanın eğitim kademelerin her döneminde uygulanmasına dayalı çalışmaların yapıldığı ancak sadece konuşma becerisi üzerine yoğunlaşıldığı saptanmıştır. Yabancı dil eğitiminde okuma becerisi ve yaratıcı drama tekniği konusunda ayrı ayrı araştırmalar yapılmakla birlikte, ikisini birlikte ele alan benzer bir araştırmanın yapılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, yaratıcı drama tekniği türlerinin yabancı dilde okuma becerisinin gelişiminde sınanması ve sonuçların ortaya konması gereği duyulmuştur. Bu nedenle, yapılacak olan bu çalışmanın alanyazına önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

1.3. Araştırmanın Problemleri

Temel problem cümlesi:

Yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil eğitiminde okuma becerisinin geliştirilmesinde kullanılması başarı üzerinde ne tür bir etki oluşturmaktadır?

Alt problem cümleleri:

1. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin yaratıcı drama tekniğine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubu ile mevcut eğitim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama, sözcük ve dilbilgisine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu son test puanları ile mevcut eğitim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubu ile mevcut eğitim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubunun okuma, sözcük ve dilbilgisi ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubunun cinsiyete göre son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.4. Tanımlar

Yabancı Dil: İnsanların doğduğu ülkede konuşulmayan fakat başka ülkelerdeki insanlarla iletişime geçmek için kullanılan dildir.

Klasik Yöntem ya da Geleneksel Yöntem: öğretmeni merkeze alan, öğretmenin öncülüğünde derste düz anlatım yaklaşımının benimsendiği, kazanımlara uygun soru-cevap tekniğinin uygulandığı, beceri kazandırmaktan çok bilgi aktarımı ve öğrenimini önceleyen bir yöntem.

Eylem Odaklı Yaklaşım: Dil kullanıcı ve öğrenenleri sadece dilsel görevleri yerine getiren değil, belirli durum ve ortamda, belirli bir eylem alanını içindeki görevleri de yerine getirmek zorunda olan sosyal aktörler olarak gören bir yöntem (Coşkun, 2017).

Yaratıcı Drama: Bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri, bir yaşantıyı ya da bir olayı; doğaçlama, rol oynama gibi tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanarak, bir grup çalışması içinde oyun veya oyunlar geliştirerek, eski bilişsel örüntülerin yardımıyla yeniden yapılandırmaya yönelik etkinliklerin sürecidir (San,1991).

Canlandırma: Yazılı bir metninden yola çıkarak, katılımcıların kendilerine verilen rolleri sergilemeleridir.

Doğaçlama: Bir metne bağlı kalmadan, birdenbire oluşan bir durumla karakterin oynama ve konuşma biçimidir.

Okuma Becerisi: Yabancı temel dil becerilerinden biridir. Okuduğu metnin sözcük, cümle ve paragraf yapısını çözümleyip anlam ilişkileri kurarak metnin içeriğini anlama ve yorumlama becerisidir (Günday:2015:180).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

*“Bütün dünya bir sahnedir,
Ve bütün erkekler ve kadınlar yalnızca birer oyuncu .”*

(William Shakespeare (from As You Like It))

2.1. Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama ve drama kavramları birbirleriyle ilişkili olmakla birlikte tanımlamaları konusunda ayrıldıkları noktalar da vardır. “Drama” kavramının tam olarak Türkçe karşılığı bulunmamaktadır. Sözcük olarak Yunanca “dran” kavramından türetilmiştir. “Dran”, yapmak, etmek, eylemek anlamını taşımaktadır. Yine, Yunanca bir sözcük olan “dramenon”un, seyirlik olarak benzetmecisi biçimindeki kullanımı, “drama”nın eylem anlamını üstlenmektedir (San, 1989: 57). İşlevselliği açısından değerlendirildiğinde “Drama, bireyin sahip olduğu gizli enerjiyi açığa çıkarır ve insanın kendisini anlamasını, duygularının farkına varmasını, canının acıdığını, zevk alabildiğini öğrenmesini sağlar” (San,1989:58).

Dramanın temelleri Dewey’in “yaparak öğrenme” teorisine dayanır. Özellikle çocuklara yönelik olarak dramanın öğretim sürecine dahil edilmesi çocuğun davranışlarına yönelik de eğitime olanağı sunar (Gönen ve Dalkılıç,1999). Yurt dışında “İngiltere’de Eğitimde Drama (Drama in Education) adı altında sürdürülen çalışmalar kendini göstermiştir” (Adıgüzel, 2008; Karakaya, 2007; San, 2008). Dramanın ülkemizdeki gelişimine bakıldığında “Türkiye’de yapılan çalışmalar kapsamında drama tanımlanırken rol oynama ve doğaçlama gibi tiyatro tekniklerinin bir durum, olay veya konuyu ifade etmek amacıyla kullanılan bir yöntem olduğu üzerinde durulmuştur” (Akyol, 2003).

Yaratıcı dramaya gelince, “yaratıcı drama, bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) vb. tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır” (Adıgüzel, 2015:73). Yaratıcı dramanın çok önceden yazılı bir çalışma olmadığı için tanımların, katılımcıların kendi düşünceleri, yaşam deneyimleri ve bilgilerine bakılarak söyledikleri ve hareket durumları ve bu durumların doğaçlama biçiminde canlandırmaları olarak tanımlanabildiği görülmektedir. Yaratıcı drama denmesinin en temel sebebi etkinliklerin daha çok doğaçlamalar üzerine oluşturulmasıyla

birlikte, drama ortamında bulunan öğrenenlerin etkin katılımcı olma durumunda olma zorunluluğudur. Yaratıcı drama, öğreneni merkeze alan günümüz eğitim yaklaşımı için önemli bir seçenektir. “Bireyi odak alan eğitim yaklaşımları, öğrenenin en iyi biçimde öğrenebilmesi için etkin duruma geçirilmesini, öğrenmenin öğrenci yaşantısından ayrılmamasını, öğrenenin ilgi ve gereksinimlerinin ön planda olmasını gerektirir” (Demirel,1997). Bu bağlamda “yaratıcı drama, öğrenenin aktif katılımı ile yaparak, uygulayarak yaratıcı yönünün ortaya çıkmasına ve becerilerinin gelişmesine fırsatlar sunan bir süreçtir” (Üstündağ, 2001:31).

Yaratıcı dramanın, eğitim sürecinde kullanılması tarih eğitiminden yabancı dil eğitimine birçok alanda mümkündür ve son dönemde birçok ülkede ve Türkiye’de yaygın olarak kullanılmaya başladığı görülmektedir. Bunun birçok nedeni bulunmaktadır. Öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenmenin gerçekleşebildiği ve kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortam sunmaktadır. Doğal bir öğrenme ortamı oluşturması, öğrenmeye anlam kazandırması ve zihinsel ve duyuşsal gelişmeyi sağlayacak bir sınıf ortamının yaratılması olanağı sağlar. Eğitimde duyguların, hayal gücünün, yaratıcı ifadenin önemi ortaya konarak çocuğun duyuşsal becerilerinin gelişimi göz önünde bulundurulmuş olur (O’Hara, 1984). Zihinsel olarak düşünüldüğünde de öğrencilerin gelişimine birçok katkı sağlamaktadır. Yaratıcı dramada öğrenenler, geçmişte kendi zihinlerinde oluşturdukları kavramların anlamlarından yola çıkarak, yeni öğrendikleri kavramlar arasında ilişki kurmalarını sağlar. Bu yüzden, her yaratıcı drama etkinliği öğrenenlere yeni bakış açıları ve fikirlerin oluşmasında etki eder. Bu çeşit bir etkinliğin sonucunda bireyin kendini gerçekleştirme sağlanabilir (Üstündağ, 2006:245). Yaratıcı dramanın farklı etkinliklerle sunulması, öğrenenlerin üretkenliklerini artırır. Yaratıcı Drama, yaratıcılık ve hayal gücünün gelişmesine olanak sağlayan açık ve keşfetmeye yönlendiren bir öğrenme ortamı ve olanağı sunar.

Bayram ve diğerleri (1999:18), oyunun öğrencinin hayal gücünü geliştirdiği, dil gelişimini sağladığı ve insanlar arası etkileşimi artırdığına değinerek, öğrencilerin öğrenmekte zorluk çektiği birçok kuralı oyun aracılığıyla kolaylıkla öğrendiklerini belirtmektedirler. Hadfield (1990:vii) ise oyunların dil ders izlencesinde yer almasının öğrencilere yoğun dil kullanım olanağı tanıyacağı gibi dilin anlamlı bağlamda kullanılmasına da yardımcı olduğunu; böylece öğretmenlerinin öğrencilerin yabancı dili öğrenirken karşılaştıkları zorlukları kolayca tespit edebildiklerini ileri sürmektedir.

Öğrenciler kendi aralarında oluşturulması istenilen davranışları, iş birliği, paylaşma ve yardımlaşmayı yaşayarak öğrenir. “Yaratıcı drama teknikleri sayesinde bilgi edinme ve öğrenme isteği artar. Sınıfta yalnızlık hisseden çocuklar diğer çocuklarla kaynaşır, arkadaşlıklar kurarlar” (Dirim, 2002:54-55). Bu istenilen davranışlar, öğrenenin etrafında bulunan insanlarla daha etkili bir iletişim durumunda bulunmayı, kendi fikir ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda “etkinlikler sırasında ilgi ve yeteneklerinin farkına varırlar. İçinde bulunduğu grubu yönetme ve yönlendirme becerisi kazanırlar” (Kara, 2010:53-54). Böylece “özgür bir ortamda yaratıcılıklarını ve imgesel düşünme güçlerini özgürce kullanır” (Adıgüzel, 2015: 104). Ayrıca öğrenenlerin karşısındaki kişilerin duygularını ve düşüncelerini anlamasına katkı sağlar. Yaratıcı drama yoluyla, öğretilmek istenen soyut konular somutlaştırılmış halde gösterilir. Oyunun başında ve oyun sırasında, öğretmen öğrenenlerin duygusal yapıları, davranışları ve ilgi alanları hakkında önemli ipuçları elde eder. Bu doğrultuda, onların duygusal problemlerini çözer ve ilgi alanlarını belirler.

Özellikle ilköğretim döneminde, yaratıcı drama tekniği öğrenenlere işteşlik duygusu ve paydaşlık duygusu kazandırır. Öğrenciler, yeteneklerini etkili verime dönüştürebilmeyi öğrenip öz benlik duygusunu güçlendirebilirler. Yaratıcı drama etkinlikleri öğrenenlerin yaratıcılığını ve üretkenliğini artırır, somut düşünceden soyut düşünceye geçmelerine yardımcı olur. “Kendi dünyalarını tanıyan öğrenciler bağımsız düşünebilme yeteneklerinin farkına varırlar” (Arpağ, 2018).

Yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil eğitimi açısından kullanımına gelince, yaparak ve yaşayarak öğrenme en az diğer alanlarda olduğu kadar yabancı dilde dil becerilerinin, iletişim becerisinin ve işbirliğine dayalı eylemlerin geliştirilmesi açısından oldukça önemli bir tekniktir. Bu teknik sayesinde öğrencilerin etkili dil öğrenmeye yönelik performans ve becerileri artar. Yabancı dil eğitiminde oyun etkinlikleri içerisinde, drama etkinliğine de yer verilebilir. Zira drama, rol oynama, doğaçlama ve etkileşim içerir. Böylelikle öğrenilen bilgilerin beceriye dönüşmesi yüksek seviyede gerçekleşir.

2.2. Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Yaratıcı drama sürecinde önceden belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi adına tüm etkinliklerin bir bütünlük ve uyum içerisinde verilmesi önemlidir. “Bu uyum çerçevesinde çalışmalar yapılırken hazırlık-ısınma çalışmaları, canlandırma ve değerlendirme-tartışma adları altında üç aşama göz önünde bulundurulmalıdır (Adıgüzel, 2006; Altuntaş & Altınova,

2015)”. Drama çalışmaları aşamalarının daha farklı şekillerde ayrıldığı da görülmektedir. Drama çalışmalarını dört çatı altında toplayarak bunları; ısınma, rol oynama, canlandırma ve değerlendirme aşaması olarak sıralayanlar da bulunmaktadır. Akyol (2003) ise drama çalışmalarında ısınma-rahatlama, oynama, doğaçlama, oluşum ve değerlendirme olarak beş aşamanın varlığından söz etmektedir.

2.2.1. Isınma / Hazırlık Aşaması

Isınma-hazırlık aşaması öğrenenin hem zihinsel hem de bedensel olarak hazırlandığı aşamadır. Öğreten ve öğrenenin etkinlik için hangi içeriğin/diyalogun seçileceğine karar verildiği ve katılacak olan kişi ya da grupların belirlendiği bir aşamadır. “Isınma aynı zamanda bir rahatlama ve etkileşimi içerir” (Adıgüzel, 2018:137). Bu aşamada öğrenenler kendi aralarında etkileşimi sağlayarak kimlere hangi rollerin verildiğinde nasıl davranılacağını belirlerler. Bunlara ek olarak öğretmenin de sürecin içerisinde yaşanabilecek durumları öngördüğü ve öğrenenlerin kaygı düzeyini en aza indirmeye çalıştığı süreçtir. Ancak bu aşamanın kısa sürede tamamlanması gerekmektedir eğer süresi uzarsa eğlenme hedef haline gelebilir bu da yaratıcı drama tekniğinin sadece oyun amaçlı olduğu varsayımı doğurabilir. Bu tarz problemlerin yaşanmaması için öğrenenlere bu tekniğin bir aşama olduğu belirtilmelidir.

Canlandırma yapılacak mekân ve kişiler arasındaki ilişki uyumu için öğretmenin, öğrenenleri yöneterek bu aşamayı diğer aşamalara taşımaya hedefler. Eğer aşamanın başında ve sonunda öğrenenlerin dikkati dağılırsa ya da odaklama problemi yaşarlarsa rahatlama etkinlikleri yapılabilir. Öğrenenlerin ilk aşamalarda etkinliğe aktif olarak katılımı sağlanmalıdır. Bu aşamada, öğrenenlerin kaygı düzeyleri artabilir ancak öğretmenin tekniğe odaklanarak konunun içeriğini ve kazanımlarını benimsemelerini sağlayabilir. Ek olarak paylaşım yapabilecekleri alanlar oluşturulmalıdır.

Öğrenenlere canlandırılacak roller dağıtılır ve ikili, üçlü gruplar oluşturularak aşamaya devam edilir. Çeşitli yöntemlerle öğrenenlerin beş duyularını kullanabilme, etkileşim ve iletişimi sağlayabilme etkinliklerine karar verilir. Diğer aşamalara geçmeden öğrenenlerle bu etkinlikler tekrarlanarak süreç tamamlanır.

2.2.2. Oynama/Canlandırma Aşaması

Canlandırma aşaması, öğretmenin ve öğrenenlerin aktif halde olduğu bir aşamadır. Etkin bir duruma gelmesini sağlamak, etkinliğe geçirmek, geçmiş bir olayı ya da durumu göstererek yaşatmak ya da birinin kılığına, kişiliğine girip onu oynamak olan (Püsküllüoğlu, 2004:201)

canlandırma; bir konunun süreç içinde biçimlenip ortaya çıktığı, belirlendiği, biçimlendirildiği ve diğer katılımcılara sergilendiği tüm oluşum çalışmalarını içerir (Adıgüzel, 2018:139).

Bu aşama, belirlenen konu çerçevesinde yaratıcı drama etkinliklerinden en uygun olanı seçilerek etkinliğin gerçekleştiği aşamadır. Öğrenenin seçilen etkinliğe göre canlandırma aşamasında konunun teması işlenir. Aynı zamanda yaratıcı drama etkinliklerinin bir çoğu bu aşamada kullanılabilir. Konunun ve öğrenenlerin durumlarına göre bu etkinlikler belirlenir. “Isınma aşamasında öğrencilerin eğitim ve öğretim düzeyleri, şahsiyetleri, amaç ve hedefleri, akli, duyguları, bedenini kullanabilmesi, yaratıcılığı, hatırlama gücü, konsantrasyonu, konuşmaları, mutluluğu ve dramaya bakış açıları gibi eğitsel unsurlar önemli yer tutar” (Johson; O’Neill, 1984:89-92).

Canlandırma sürecinde, öğretene kendini durumun içinden soyutlayarak öğrenenlerin dikkatlerini dağıtmadan gözlemine devam etmektedir. Bu süreçte, öğrencilerle birlikte pandomim, doğaçlama, rol kartları ve zihinde canlandırma vb. etkinliklerin kullanıldığı aşamadır. Seçilen teknikler araştırmacı tarafından mutlaka öğrencilere bu süreçte destek sağlayarak ilerlenmesi sağlanır. Belirlenen kurallar çerçevesinde öğrenenin yaratıcılığını kullandığı durumdur. Bu aşamada, seçilen diyaloglar ya da konuşma metinlerindeki konuların rol dağılımları bireysel ya da grupla birlikte yapılabilir. Canlandırma aşamasını sonlandırdıktan sonra, öğrenenlerin ilgi ve odakları dağılmadan diğer aşamaya geçilmesi gerekmektedir.

2.2.3. Değerlendirme/Tartışma Aşaması

Bundan önce gerçekleştirilen aşamaların değerlendirildiği, sürece nasıl başlandığı ve canlandırma aşamasında hangi durumların incelendiği aşamadır. Aşamalar arasında, sürecin en önemli olan kısmı olarak görülmektedir. Öğrenenler ve öğretmenler arasında duygu, düşünce ve öneriler bu aşamada yapılır. Öğretilmek istenen ders kazanımlarının amaca ulaşım ulaşıldığı ya da canlandırma aşamasında bu kazanımın nasıl içselleştirildiğinin tartışıldığı süreçtir. “Yaratıcı dramada süreçlerinde yalnızca sonuç değil, süreç ve sonuç önemlidir” (Oğuz,2015) .

Öğrenenlerden konu ve etkinlik arasındaki geri bildirimler alınarak neler yaşadıklarını ifade etmeleri istenir. Ayrıca, öğrenenin yaparak-yaşayarak, kendini tanıyarak ve grup dinamiğine kendini dahil ederek neler yapabildiğini test ettiği bir aşamadır. Öğretmen, öğrenenlere değerlendirme sürecinde “neler hissettiniz”, “en çok hangi durumda zorluk çektiniz ?” gibi

sorular sorulur ve öğrenenler soruları yanıtladıktan sonra öğretmen kendi duygu ve düşüncelerini paylaşır.

Sonuç olarak, yabancı dil eğitiminde hangi becerinin geliştiğinin gözlemlendiği ve söz konusu dil becerilerinin günlük hayatta uygulamaya yansımaları konusunda öngörülerin oluşabileceği aşamadır.

2.3. Yaratıcı Drama Teknikleri

2.3.1. Rol Oynama/Rol Değiştirme

Rol oynama, kişinin kendisine ait olmayan cümleleri söyleyerek ifade etmesidir. Öğretimi gerçekleştirirken farklı rol oynama etkinlikleri uygulanmaktadır. Eğitimde yaratıcı dramada kullanılan başlıca tekniklerden birisidir. Morgan ve Saxton, eğitici dramada rol oynamayı gerçek olmayan sanal bir ortama benzetmektedir. “Morgan ve Saxton, bir dondurmanın nasıl istenebileceğinin, otobüse nasıl binildiğinin simülasyon yolu ile öğrenilebileceğine dikkat çekmişlerdir” (Önder ve Alev, 2004:138) .

Rol oynama tekniğinin kullanımının öğrenene sağladığı belli başlı yararları vardır. Bunların içerisinde en dikkat çekenleri ise; öğrenenin ses tonunu doğru bir şekilde ayarlayabilmesini, sözcüğü doğru telaffuzla söylemesini, karşılıklı konuşma aşamasında konuşma sırasını nasıl ayarlaması gerektirdiğinin ayırdına varmasını, empati kurmasını ve farklı olaylar yaşadığında bu olaylara nasıl tepkiler vereceğini öğrenmesini sağlar.

Bu teknikte en dikkat çeken durum, öğrenenin yaşamadığı durumlarda karşısındaki kişiyi anlamasını sağlar. Empati duygusunu geliştirerek kişinin yaşadığı duruma tanık olur ve kendi vereceği tepkileri belirler. Eğitim açısından bakıldığında, öğrenenin okuduğunu anlamasını kolaylaştırır.

2.3.2. Öykü/Olay Canlandırma

Öğrenenlere derste işlenen ya da yeni işlenecek olan diyalog ya da metin üzerinden canlandırılması yapılan tekniktir. Öğreten tarafından, öğrenenlere dağıtılan diyaloglar incelenir ardından öğrenenlerin seçimine göre ya da öğretene tarafından hangi rolde oynayacağı belirlenir. Bu aşamada, öğrenenler öğretene bazı cümle yapılarından ve anlamlarından nerede vurgu ve tonlama yapacaklarını anlar. Anlatma aşamasında öğrenenlerin tonlama konusunda sıkıntı yaşadıkları noktada, farklı teknikler deneyerek öğretime devam edilir. Böylece öğrenenlerin canlandırma aşamasında düşünsel, fiziksel ve dilsel gelişimlerine katkı sağlanır.

Canlandırma aşamasında öğrenenin dikkat ve ilgisinin dağılmaması gerekir. Öğrenen, role kendini verdiği ya da unuttuğunda olayın akışına göre ifade edebilir. Öğretenin böyle sıkıntılar yaşamamak için betimlemelerle hazırlık aşamasında bunlardan bahsetmesi gerekmektedir.

Bu teknik, öğrenenlerin yaparak-yaşayarak öğrenmesine katkıda bulunmaktadır. Öğrenen sürecin içerisinde yer aldığı için ders kazanımını kolayca anlamakta ve hayatına yansıtılabilmektedir.

2.3.3. Doğaçlama

Doğaçlama, öğrenenlerin belli bir metne bağlı kalmadan kendi duygu ve düşüncelerini, olay akışına göre sergiledikleri durumdur. Spolin (1963), *Tiyatro İçin Doğaçlama* adlı kitabında, çocuğun içinden geldiği gibi rol oynamasının, kendini ifade etme yönünden önemini vurgulamıştır. “Çocuk, doğaçlama sırasında, yani o anda içinden geldiği gibi oynarken, kim olduğunu, nerede olduğunu, ne istediğini, ne yaptığını, ne hissettiğini kendisi belirler ve kendi istediği biçimde ifade eder” (Aral ve Neriman,1981:35).

Yaratıcı dramının en önemli tekniklerinden biridir. Öğrenenlerin zihinlerinde canlandırmalarını sağladığı, aynı zamanda anlık durumlarda konunun kapsamına göre düşüncelerini nasıl ifade ettiklerini anladıkları durumdur. Doğaçlama tekniğinde belli bir kural çerçevesi oluşturmadan ve öğrenenin bu süreçte özgür bir düşünce ortamında olmasından dolayı öğrenenin yaratıcılığını geliştirdiği bir tekniktir. Her grup öğrencisinin kendi başarısını, grup başarısı olarak kabul edip grup üyeleriyle paylaşmaları sağlanır.

Çalışmalar belirlenirken öğrenenin anlayabileceği şekilde basit konu ve olaylar verilerek öğreneni cesaretlendirici nitelikte olmalıdır. Ayrıca, öğretene konu kapsamında geçen sözcük ya da kavramları önceden anlatmalı ya da başka konularla ilişkilendirerek öğrenene ifade etmelidir. Sözcük ya da kavram bilgisi olmadığı takdirde, dersin kazanımlarına uygun bir etkinlik geliştirilmeden sonuç almak güç olur. Bu durum da, öğrenenin yanlış kavram öğrenmesine sebep olur. Konunun içeriğine ve dersin kazanımına göre farklı doğaçlama türleri vardır. Bunlar; beden doğaçlamaları, konu doğaçlamaları, olay doğaçlamaları ve tip doğaçlamaları olarak ayrılırlar. Hepsinin doğaçlama mantığı aynı olsa da konu kapsamına göre farklı algılanabilir.

1. Beden doğaçlamaları: ata binme, ev inşa etme, ağaç kesme, salıncağa binme, uçağa binme vb. gibi doğaçlamaları kapsar. Bu aşamada, öğrenen o anı yaşarken hangi duygu ortamında

olduğunu ve rolüne girdiği kişinin ne hissettiğini anladığı fiziksel ve dilsel gelişimine katkı sağlayan bir doğaçlama türüdür.

2. Konu doğaçlamaları: postanede sıra bekleme, pastanede pasta yeme, manavdan meyve alma, ilk yardım vb. konuları kapsar. Bu aşamada, öğrenenin yaşayabileceği iletişim sohbetleri ya da konuyla alakalı kavramları belirleyebilir.

3. Olay doğaçlamaları: Cumhuriyet Bayramı, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, tartışma, vb. olay doğaçlamaları içerisine girmektedir.

4. Tip doğaçlamaları: farklı meslek gruplarında olay ve durumlar karşısında davranış örnekleri sergileyen kişilerin canlandırılmasıdır. Her meslek grubunda farklı tiplerde karakterleri ifade eder. Bu tipler; cesur, korkak ve ürkek vb. tipli doğaçlamalardır.

Tekli doğaçlamalar:

Öğrenenlerin olay ya da durumlar karşısında hiç kimseden yardım almadan kendilerini ifade etmeleri ve bu olay ya da durumlar karşısında gösterdikleri tepkiler, tekli doğaçlama çalışmalarında söz konusudur. Bu doğaçlama türüne, pantomim çalışmaları da girebilmektedir.

Çoklu doğaçlamalar:

Bu doğaçlama türünde birden fazla kişi doğaçlama çalışmasına katılmaktadır. Kişilik çatışmaları ya da karşıt kişilikler çerçevesinde, çoklu doğaçlama çalışmaları yapılmaktadır. Aynı olay ya da durumdan etkilenen farklı kişiliklerin kendilerine özgü tavır sergileyerek yaptıkları doğaçlama çalışmaları kişilik çatışmalarına dayalı doğaçlamalara girmektedir. Örneğin, anne hava soğuk olduğu için çocuğunun dışarı çıkmasını istemiyor. Çocuk, dışarı çıkmak konusunda ısrar ediyor. Kişilik çatışma durumlarıyla ilgili doğaçlamalardaki uygulama temel ilkeleri şunlardır : (Üstündağ:2006:81-82):

1- Doğaçlamalar sürecinde ders kazanımları temel amaç edinilmeli ve öğrenenin bu tekniği yaparken ilk düşündüğü amaç bu olmalıdır.

2- Öğreten öğrenene amacını söyledikten sonra, öğrenen öğretmene soru sorup amacı irdelememelidir. Önemli olan öğrenenin nasıl anladığı ve bunu nasıl yorumladığı olmalıdır.

Öğrenen, durumu zihninde oluşturup o duyguya girip doğaçlamayı yapmalı ve amacını asla değiştirmemelidir.

3- Öğrenen dikkatini karşısındaki diğer öğrenene vermeli, varsa kendisini izleyenler onlarla hiç ilgilenmemelidir. İzleyicilerin ne düşündüğü değil, verilen durumu dürüst olarak canlandırmak önemlidir.

4- Öğrenenler partnerinin yaptığı hareketlere odaklanmalıdır ve kullandıkları cümlelerle yenilerini oluşturmalıdır. Öğrenenlerin birbirlerine soru sormaktan ziyade doğaçlamada yaratıcılığı oluşturmalarıdır.

5- Doğaçlama sürecinde, sahnede bulunan nesnelere bağlı kalmadan öğrenen canlandırmaya devam etmelidir.

6- Sahnede oyunu canlandıran kişiye diğer öğrenenler uygun olmayan sıfatları kullanmamalıdır. Doğaçlama sürecini zor duruma düşürmemelidir.

7- Öğretenin DUR dediği zamana değin doğaçlama sürdürülmelidir.

2.3.4. Pandomim

Pandomim tekniği, gözlem yapma, odaklanma ve fiziksel becerilerin gücüne dayanan bir ifade biçimidir. “McCaslin (1984), grupla yapılan pandomimin çocukta zihinde canlandırma becerisini geliştirdiğine, farkındalık düzeyini artırdığına dikkati çekerek, yaratıcılık yönündeki çalışmalarda pandomimden yararlanılması gerektiğini belirtmiştir” (Önder,2004:142).

Pandomim, öğrenenlerin sözsüz bir şekilde anlatım yaparak, yaratıcılıklarını ve zihinlerinde olayları canlandırma becerilerini, jest ve mimiklerini kullanarak çeşitli duyguları, düşünceleri, yaşantıları, karmaşık durumları ifade ettiği bir drama tekniğidir.

Pandomim tekniğinin sınıf içi etkinliklerde kullanılmasında her konu bu tekniğin kapsamında olabilir. Günlük hayatta pandomim çalışmalarına yer verilir. Öğrenenlerin jest ve mimiklerini kullanarak öğretilmek istenen kazanım kolayca artırılabilir. Kazanımları yaparak-yaşayarak aktarması, öğrenenin bilgileri davranış haline dönüştürmesinde pandomim tekniği kullanılabilir.

2.3.5. Paralel Çalışma

Birden fazla grubun aynı anda ve aynı mekânda gerçekleştirdikleri drama tekniğidir. Bu drama tekniğinde gruplar aynı anda ve aynı mekânda bulunmalarına karşın aynı canlandırma çalışmasını yapmazlar, grupların canlandırma çalışmaları arasında farklılıklar söz konusudur. Bu paralel çalışma tekniğinde, çocuklar, kendi grupları içerisinde iken aynı zamanda daha büyük bir grup içerisinde yer alırlar ve bunun da bincindedirler.

Paralel çalışma tekniği, bilinen konu üzerinden ya da benzer konular arasında farklı türlerde canlandırmasını aktarmak için kullanılan bir tekniktir. Konu seçimlerinde, grup çalışmalarının yapılabileceği ve öğrenenlerin günlük yaşamda karşılaşılabileceği şekilde seçilmesine dikkat edilmelidir. Bu tekniğin en temel özelliklerinden biri de öğrenenlerin ve öğretmenin gruplar halinde yaptıkları canlandırmalar oluşturulmalıdır. Bu süreçte sınıfta bulunan öğrenenlerin hepsi canlandırmaya dahil olmalıdırlar. Öğretenin bu canlandırmaya katıldığı süreçte, öğrenenleri yönlendirerek devam etmelidir. “Nitelikleri göz önüne alındığında, paralel çalışma tekniğine, özgün bir tekniktir de denilebilir”(Güney, 2009: 64).

2.3.6. Zihinde Canlandırma

Zihinde canlandırma tekniği, canlandırma aşamasının başında ve son kısmında yapılır. Öğrenenlere rahat bir ortam sağlanır ve öğrenenler gözlerini kapatıp öğretmenin belirlediği talimatlarla canlandırma gerçekleştirilir.

Çocuklara rahat bir ortam sağlanıp ve gözlerini kapatarak talimatlar doğrultusunda, düşünme ve hayal güçlerini geliştirmede, algılama ve anlama becerilerine odaklanmaya yönelik olarak ısınma ve hazırlık aşamalarında kullanılan yaratıcı drama tekniğidir. Zihinde canlandırma tekniğinde, sadece okuma etkinliği değil aynı zamanda mekanlar, kullanılan eşyalar ve nesnelere de zihinde canlandırılabilir. Ayrıca, okunan etkinlikte bulunan kişilerin dış görünüşünü zihinde canlandırılmasını kolaylaştırmak için bilinen çizgi film karakterlerinden ya da en çok sevilen aktör ve aktrislerden örnekler verilebilir. Özetle, öğrenenin kendi hayatında beş duyu organıyla hissettiklerini iç dünyasında oluşturabilmesidir.

2.3.7. Resim Yoluyla Drama

Çocukların canlandırma çalışmasında öğretmen tarafından verilen yönerge doğrultusunda yaşadıklarını resim yoluyla ifade etme tekniğidir.

Bu tarzda resim yapma tekniğinin kullanılması, öğrenenlerin öğrendiklerini hem kavramlaştırmakta, hem öğrendiklerini daha kalıcı yapmakta, hem de çocuklara duygu ve düşüncelerini farklı ifade etme imkânı vermektedir.

Canlandırma çalışmasından sonra yapılan resim yapma etkinliği, bireysel çalışmalar şeklinde olabildiği gibi grup çalışması şeklinde de yapılabilir. Grup etkinliği olarak yapılan resim yapma çalışmalarında, öğrenenler ya bir boş ekran ya da büyük bir resim kâğıdı kullanırlar ve böylece öğrenenler yaratıcılıklarını birleştirmiş olurlar. Resim yapma çalışmasından sonra öğrenenler, yaptıkları resimlerin konu içeriğini arkadaşları ile paylaşırlar. Bu bireysel paylaşımın akabinde de drama lideri yani öğretmen, beğenip beğenmediği hususunu arka planda kalmakla birlikte seçilen renkler, çizilen figürler, kâğıdın kullanımı, konu, malzeme, çalışma tarzı gibi hususlarda gerekli olumlu ya da olumsuz eleştirilerde bulunur. Böylece çocuklar için daha nitelikli bir yönlendirme çalışması yapılmış olur.

2.3.8. Müzik Yoluyla Drama

Daha önce herhangi bir drama çalışmasına katılmamış çocukların, başlangıçtaki drama çalışmalarında kullanılan bir tekniktir. Bu durumdaki çocuklar, drama liderinin yönergesi doğrultusunda, müzik eşliğinde yavaş, hızlı, vb. şekilde yürürler. Ancak daha önce drama çalışmasına katılma söz konusu olmadığı için, o mekânda bulunan tüm çocuklar, bu drama etkinliğine katılmalıdır ki izleyici konumunda çocuk kalmasın ve etkinliğe katılan çocuklar da, izleyiciler karşısında hareket ediyor izlenimi ile sıkılmasınlar. Çocuklar, bu drama tekniğinde, “birbirine müdahale etmeden, grup içinde yönergeye uygun davranma, hayal etme, simgesel olarak anlatma gibi becerileri kazanırlar.” (Önder, 2004:141).

Müzik yoluyla drama çalışmasında dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, seçilen müzik parçasının canlandırılacak olay, durum ya da konuya uygun olmasıdır. Örneğin, durumdan duruma değişen hareketleri belirtmekte bazen yavaşlayan bazen de hızlanan parçalar tercih edilirken, rahatlamak amaçlı daha yavaş ve yumuşak ritimlerin olduğu müzik parçaları seçilebilir.

2.3.9. Kukla Draması

Kukla draması, çocukların en çok dikkatlerini ve ilgilerini çeken diğer drama türlerinde bulunan seyirci ve sahnenin bulunmamasıdır. Çocuklar ellerindeki kuklaları kullanarak anlatımı gerçekleştirir. Kukla çalışmalarını en nihai amaçlarından biri, bir grup ya da topluluk karşısında kendini ifade etme problemi yaşayan öğrenenlerin kuklalar yardımıyla dolaylı bir

şekilde ifade edebilmelerine ve özgüven kazanmalarına olanak sağlamasıdır. Kukla draması eğitim-öğretim sürecinde en çok kullanılan ve ders kazanımlarının öğretiminde en etkili tekniktir. Sınıf içerisinde kullanılan çeşitli kukla türleri vardır:

Parmak kuklası:

Parmak kuklası, okul öncesi dönemde sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Öğrenen ya da öğretene tarafından kumaşlardan, el işi kağıtlarından, kartonlardan vb. oluşturularak yapılan kuklalardır. Canlandırılacak ya da kullanılacak olan materyallerin resimleri hazırlanan nesnenin üzerine çizilerek yapılır.

El kuklası:

Parmak kuklasına benzetimi yapılsa da birbirinden ayrılır. El kuklası, öğrenenin eline göre materyal hazırlanır ve elini kolayca hareket ettirecek şekilde hazırlanır. Kullanılan materyalin seçimi konuyla ilişkilendirilerek iki el için de farklı kuklalar hazırlanabilir.

Çomak kuklası:

Kullanılan materyallerin ya da nesnelere ve kartonların boyatılıp oluşturulduktan sonra kesilip çubuğun üzerine yapıştırılmasıyla yaratılır. Çomak kuklası ders materyalinde öğrenen ve öğrenenin kolay bir şekilde kullanabileceği bir kukla tekniğidir.

İpli kukla:

İpli kukla tekniği, kullanımı farklı noktalardan tahtalara bağlanan iplerin uçlarını oynatarak yapılan kukla tekniğidir.

Gölge kuklası:

Karagöz ve Hacivat oyunundan genellikle herkesin hatırladığı bir kukla tekniğidir. Geçmiş zamanlarda bilinen karakterleri kullanarak insanların hayal güçlerini açığa çıkarmak ve mizahi yönleriyle ilişkilendirilerek ders niteliğinde öğretimi gerçekleştirmek için kullanılan bir kukla tekniğidir. Gölge kuklasını oluşturmak için deve derisi ya da manda derisinden yararlanılır. Kuklalar hareket ettirmek için raptiyelerle birleştirilir ve çubuklar yardımıyla karanlık bir ortamda yansıtılır. Perdeye aktarılan ışığın kuklaları gösterebilecek şekilde ayarlanması gerekmektedir.

2.3.10. Bilinç Koridoru

Bilinç koridoru tekniği, öğrenenler karşılıklı olarak ikili sıra halinde bir koridor oluştururlar. İkili sıranın bir kısmı olumlu kararlar verirken diğer kısmı olumsuz kararlar alarak değerlendirmeler yaparlar. Bu koridorun oluşum sebeplerinden biri, yaşamında ikilemler arasında kalan ya da bir konuda seçim yapmak isteyenler için yardımcı olmanın yollarını göstermektir. Ders kazanımlarında öğrenen iki durum arasında bırakılarak karar vermesini sağlamak için tercih edililen bir tekniktir. Öğrenen karar verirken yavaş yavaş ilerleyerek, koridorun her iki tarafında bulunanlardan dolayı farklı duygu ve düşünceleri dile getirerek ilerleme sağlar. İki taraftaki öğrenenler, koridorda bulunan kişiyi farklı düşüncelere yönlendirir ve koridorun sonuna doğru öğrenenlerin seslerinin şiddeti artar ve ortada bulunan kişi koridorun sonunda bir karar vermeye çalışır.

2.3.11. Dedikodu Halkası

Drama uygulamalarında katılan öğrenenlerin davranışları grup tarafından oluşturulan bir geniş çember içinde dedikodu yapılarak eleştirilir. Grup kendi arasında dedikodunun konusunu abartarak büyütür, çarpıklaştırılır. Bu tekniğin amacı, canlandırılan durumun içindeki gerginlik, çatışma ve çelişkileri arttırmaktır.

Katılımcılar oynadıkları karakterlerle fisıltı şeklinde dedikodu yaparlar ve dedikoduların tüm gruba yayılması sağlanır. Amaç gerginlik oluşturmaktır. Bir casus yapılan dedikoduları gruptaki tüm üyelere iletir.

2.3.12. Sıcak Sandalye

Sıcak sandalye tekniği, diyalogtan seçilen bir karakteri canlandıran öğrenenin, sırtını diğer arkadaşlarına dönerek sandalyeye oturması ve ona yöneltilen soruları cevaplamasıyla gerçekleştirilen bir etkinliktir. Bu soruların içeriği kişisel ve konu dışı olmaması öğretmen tarafından önceden belirlenmesi gerekir. Aynı zamanda, ana karaktere sorulacak olan soruların içeriğe uygun olarak sorulması önemlidir. Bu etkinlik sayesinde, öğrenenin kendini tanıması ve hangi durumda nasıl tepkiler verdiğini belirlemesi sağlanır.

2.3.13. Bölünmüş Ekran

Bölünmüş ekran tekniği, farklı ve değerşik zamanlarda içinde bulunduğu farklı mekanlarda gerçekleşen iki ya da daha fazla sahnelerden oluşur. Sahne düzeni, etrafın yapısını tamamen bozmayacak şekilde iki farklı sahne oluşturularak yapılır. Karakterlerin farklı açılardan bakarak

empati kurmaları sağlanır. Tüm katılımcıların aynı anda sahnede olmasından dolayı, öğrenen hangi durumu canlandırıyor, sahnesi başladığında canlandırması istenir.

2.3.14. Donuk İmge

Yaratıcı drama çalışmalarında sıklıkla kullanılan donuk imge tekniği öğrencilerin bireysel veya küçük gruplarla bedenlerini kullanarak hareketsiz ve sessiz görüntüler oluşturma sürecidir (Adıgüzel, 2015: 357).

Bu tekniğin kullanılma sebeplerinden birisi, yabancı dil öğretiminde soyut kavramların öğretiminde somutlaştırarak öğrenilmesini sağlamasıdır. Kavramların anlamlarının bu şekilde daha kalıcı öğretilmesi sağlanır. Donuk imge tekniğiyle, kavramların öğretiminde öğrenenlerin onları hafızalarında tutma süreleri uzamaktadır.

2.3.15. Geriye Dönüş

Yaratıcı drama sürecinde, bir canlandırma sırasında ya da sonrasında, rolü üstlenen aynı kişilerle geçmişteki olayların veya bir kahramanın, geçmişe gidip yeniden canlandırılması biçiminde tanımlanabilen bu teknik, öğrencilere olayların arkasındaki asıl sebepleri irdeleme ve analiz edebilme şansı verir. “Öğretmen, bir çatışmayı çözerken veya olayda geçen kişilerin, mekânın, zamanın, geçmişin ayrıntılarını öğrencilere göstermek istediğinde bu tekniği kullanabilir” (Adıgüzel, 2015:380).

2.3.16. Rol Kartları

Yaratıcı drama sürecinde, öğrenenlere canlandırılacak karakterlerle ilgili bilgilerin yer aldığı, içinde olayın geçtiği zamanın ve mekânın yazılı olduğu ve olayın başlama noktasının belirtildiği kartlardır. Rol kartları, genellikle iki veya üç kişiden oluşan oyunları içeren kartlardır. Öğrenenler sadece kendisine verilen kartlardaki bilgilere sahiptir.

Canlandırma başlamadan önce, öğrenenlere gerekli bilgiler verilmelidir. Canlandırılacak karakter için bütün bilgiler doğru verilmeli ve kartlarda başlangıç cümleleri her karakterde aynı şekilde başlamalıdır.

2.4. Yaratıcı Drama İle Bağlantılı Konular

2.4.1. Yaratıcı Drama ve Rol Oynama

Rol oynama, çağdaş öğretim tekniklerinden biridir. “Rol oynama; duygu ve düşünceleri, farklı bir kişiliğe bürünerek ifade etmeye yarayan bir öğretim tekniğidir” (Demirel,

2000).Yabancı dil öğretiminde, dört temel becerinin gelişiminde sınıf içi etkinliklerde ders materyali gerekmeden her konu için uygulanabilecek eğitici ve öğretici bir etkinliktir. Öğrenenin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir karakter üzerinden ifade etmesini sağlayan ve etkinliğe aktif katılan öğrenenin ilgi ve motivasyonunu sağlayan bir tekniktir. Bir diyalog öğretmen kontrolünde uygulandıktan sonra aynı diyalog öğrenciler tarafından temsil edilmelidir. Bu tekniği uygulamadan önce o diyalogla öğretilmesi amaçlanan cümle yapıları ve öğretilecek kelimeler dikkatli seçilerek planlanmalıdır. “Bu teknik özellikle konuşma becerisini geliştirmek amacıyla sınıf içinde etkili bir şekilde kullanılmalıdır” (Demirel, 2010). Rol oynama etkinlikleri, yabancı dil ders kitaplarında uygun olan diyaloglardan yararlanılarak gerçekleştirilir. Özellikle grup çalışmalarında bu etkinlik kullanılır.

Yaratıcı drama da ise, belli bir metne bağlı kalmadan doğal bir şekilde gerçekleşir. Öğrenenin kendini ifade etmesi, düşüncesini söylemesi ve kendi problemlerini çözmesinde yabancı dil becerilerinin gelişmesi amaçlanır. Bu teknikle öğrenenler, gerçek yaşamda dili nasıl kullanacaklarını sınıf ortamında yaparak–yaşayarak öğrenirler. Bu teknik, rol oynama etkinliğiyle birleştirildiğinde öğrenenin kelimeleri doğru telaffuz etmeleri ve heyecanlarını kontrol etmelerini sağlar.

2.4.2. Yaratıcı Drama ve Canlandırma

Yaratıcı dramada canlandırma etkinliğinin kullanılması öğrenenlerin duygu ve düşünceleri arasında etkileşimi sağlar. Canlandırma etkinliğinin amaçları ve yabancı dil öğretiminde iletişim arasındaki ilişkinin olumlu olması yaratıcı dramanın en uygun teknik olduğunun göstergesidir. Öğrenenler, farklı statülerdeki karakterlerin rolüne bürünüp canlandırmalar yaptığı için farklı dil ve kelime biçimlerini edinmiş olur. Ayrıca, “iletişim, yaratıcı dramanın hem amaçlarına ulaşmada bir araç hem de kapsamında, amaçlarında, yöntemlerinde, boyutlarında yer alan bir kavramdır ve yaratıcı drama sürecindeki katılımcılar için oldukça önemlidir” (Adıgüzel, 2015 :14). Bir başka deyişle, “Canlandırmaların amacı; anlamların bireyler arasında ortak hale gelmesi ve paylaşılmak istenilen duygu, düşünce, bilgi, haber, duygu, tutum, biçim ve değerlerin grup üyeleri tarafından algılanmasıdır” (Adıgüzel, 2015 : 13).

2.4.3. Yaratıcı Drama ve Doğaçlama

Doğaçlama, cümle yapıları önceden belirlenmeden bir durumu farklı anlatım araçlarını kullanarak yansıtmaktır. Drama çalışmalarında doğaçlama, süreç ve ortaya çıkan ürün birbiriyle bağlantılıdır. Çünkü başkası tarafından tekrardan canlandırılmaz. Eğer doğaçlama

yapılırken, oyun kaydedilirse ya da raporlaştırılırsa yeniden oyun canlandırabilir. O da sadece doğaçlamadan yola çıkılarak oluşturulmuş estetik bir bütün olur. Başka bir deyişle, yapılandırılmış doğaçlama olur (Adıgüzel,1993).

Doğaçlama anlatım biçimi, jest ve mimikleri kullanarak anlatılır. Öğrenenlerin kendiliğinden oluşturdukları tepkiler vermelerine ve doğallıkların oluşumuna katkıda bulunur. Doğaçlama aşamasında, verilmek istenen mesaj gerçek ve kurgusal olaylarla ilişkilendirerek ortaya değişik duygular aracılığıyla yansıtılır. Doğaçlama, öğrenenlerin sözcük dağarcığının artmasına ve yabancı dil becerilerinden özellikle konuşma becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu süreçte, kısa oyun kurguları, önceden belirlenir aynı zamanda anlık durumlarla da oluşur. Gerçek hayatta karşılaşacağı olaylara benzerlikten dolayı önceden hazırlanılmasını sağlar. Örneğin; aniden karşılan iki kişinin yaşadığı süreci bu çerçevede ele alabiliriz. Bu anlamda; aniden ortaya çıkan bir durum, fakat önceden belirlenen bir kalıba göre değişebilen yapılardan oluşur.

Yaratıcı drama ile doğaçlama arasındaki bağlantı ile öğretilmek istenen yapıların yansıtılmasında en iyi kullanılan tekniktir. Dramanın amacını yansıtır. Öğrenenlerin yaparak–yaşayarak öğrenmesini ve farkına varmadan öğretiminin gerçekleşmesini sağlar.

2.4.4. Yaratıcı Drama ve Pantomim (Taklit)

Duygu, düşünce ve olayların söz kullanmadan hareketlerle, jest ve mimiklerle anlatılmasıdır. Sınıf içi etkinliklerde bu tekniği kullanırken öğrenenlerin yaş ve gelişim özelliklerini dikkate alarak ilerlenmesi gerekir. Seçilen konuların somut ve günlük yaşama yakın olmasına özen gösterilmelidir. Pantomim tekniği kullanımının en önemli katkısı, öğrenenlerin algı becerilerinin gelişmesini sağlamasıdır.

Pantomim tekniğiyle öğrenenlerle basitten zora doğru bir süreç izlenir. Öğrenenlerden günlük hayatta yaşanan basit olayların bir kısmını oluşturarak pantomim tekniğiyle sunmaları istenir. Öğrenenler bu yapıları kendi yaşamlarına yansıtırlar.

Yaratıcı dramada pantomim etkinlikleri kullanılır. Özellikle soyut kavramları somutlaştırmak için tercih edilir. Öğrenenlerin duygularını doğru bir şekilde ifade etmelerini ya da aktarmalarını sağlar.

2.4.5. Yaratıcı Drama ve Kültür

Kültür ve toplum kavramları birbirleriyle bağlantılı iki kavramlardır. “Hiçbir toplum kültür olmadan var olamayacağı gibi hiçbir kültür de toplum olmadan var olamaz” (Giddens, 2000).

Kültürlerin birbiriyle iletişimi , bireylerin kendi kültürlerini diğer kültürlerle bir arada  renmelerini ve bu s rekte bireylerin tutumu değiştirmesini sağlar, bu bağlamda saygı, anlayışı ve hoşgörüyü benimsetir. Yaratıcı dramayla ilişkilendirildiğinde, dramanın  renenler üzerinde oluşturmak istediği öğretinin gerçekleştirilmesine olanak sağlar.

Empati becerilerini de geliştirecek olan bu uygulamalarla farklı kalıpların denenmesinde deneme yanılma olanağı veren drama çalışmaları kişiye izleyici olmaktan çıkarıp aktifleştirir. Kişi farklı olandan ve farklı olmaktan korkmadan üretir. Bireyin böylece farklı kültürden insanların yaşamlarını, kültürlerini, düşünce yapılarını hem izlediği hem de “o” olarak yaşadığı ve hatta hissettiği söylenbilir. Bu sayede, elde edilen bilgi, izlenim, kavram, her canlandırmada, her izlemede yeniden birçok farklı alternatifle kişinin zihnine yerleşebilir. Bu aşamada, bir yandan öğrencilere eleştirel düşünebilme ve çözüm odaklı olmayı öğretilirken diğer yandan da empati kurabilen bireylere dönüşmelerine katkıda bulunur.

Farklılıkları fark etmek kabul için ilk adımdır (Tuğrul, 2006; Isenberg ve Jalongo, 2001). “Farklı olmak” kavramının zihinlerde ilk çağrıştırdığı anlam; kural dışı olmak, uyumsuzluk, çatışma vb. negatif duygu ve düşünceler olsa da “farklı olmak” aslında bu negatif algılarla baş edebilecek kadar yüksek  zg ven ve kararlılık ifadesi içermektedir (Tuğrul, 2006). Bu açıdan bakıldığında, yaratıcı dramanın insanların birbirleriyle olan ilişkilerini güçlendirmeye ve sorun odaklı olmadan yeni çözüm yolları bulmaya olanak sağladığı görülmektedir.

Kültür kavramının yaratıcı dramayla öğretilmesi, özellikle küçük yaş grubundaki çocuklara yabancı dil  ğretiminde kullanılması öğretime katkı sağlar. Sadece ders kazanımı olarak değil aynı zamanda değer yargularını oluştırmada da soyut kavramları içselleştirerek öğretilmesine olanak oluşturur. Yaratıcı drama teknikleri, kültüre ait özellikler, konuşma biçimleri, metin türleri, telaffuz biçemleri ve beden dili gibi özelliklerin öğrenilmesinde etkilidir.

2.5. Yaratıcı Drama Tekniğinin Kullanımında Bazı Önemli Hususlar

2.5.1. Öğrenenin Psikolojik Durumu

Yaratıcı drama tekniğinin, yabancı dil öğretiminde kullanımı, öğrenenlerin empati kurmalarını, özgüven kazanmalarını, işbirlikli çalışmayı ve paylaşma duygusunu artırıyor. Ayrıca yaparak – yaşayarak öğrenmeleri bazı noktaların farkına varmadan öğrenmelerine neden olabilmektedir.

Öğrencinin kaygı düzeyinin arttığı noktalarda, öğrenene farklı bakış açıları kazandırarak öğretime katkı sağlama durumları yaratma oldukça önemlidir. Bu bağlamda yaratıcı drama, çalışmalarını araştırma yeteneği ve bilgileri yeniden oluşturma fırsatı verir. Öte yandan, yaratıcı dramada doğaçlama ile öğrenenler sosyal ortamlarını inşa edebilir, daha duyarlı ve hassas dinleyicilere dönüşebilir, daha uygun ve olgun konuşmacılar olabilirler. Gelişen bu etkilerin de günümüzde yetişkinlerin bile ele almaya çekindiği değer ve insan sorunlarına karşı daha uzlaşmacı, kabul edici ve empatik tutumların çocuklar tarafından gösterilebileceği düşünülebilir (Sağlam, 2018). Bu sayede öğretim bağlamında oluşabilecek bazı engel durumları eğitim açısından olumlu bir duruma dönüşebilir.

Yaratıcı drama, çalışmalarda sonuç odaklı değil de sürecin ne kadar önemli olduğunu gösterir. Öğrenenin hata yapma duygusunu geri plana atıp, kendi fikirlerini ve düşüncelerini farklı durumlarda farklı kişilerin rollerine girerek ve deneyerek hayata yansıtma durumları üzerine odaklanmak gerekmektedir. Ancak öğrenenlerin farklı durumları oluştururken istemedikleri drama ortamlarının oluşturulması güven ve uyum açısından olumsuzluk oluşturabilir. Öğrenciler istemedikleri gruplarda bulunması durumunda yabancı dil öğrenimi gerçekleşmeyebilir. Öğrenenler canlandırma yaparken kendine güvenme ve kendini ifade etme noktalarında zorluk yaşayabilirler, bu da onların kaygı düzeyini arttırmaktadır .

Dramanın hedefinde, öğrenenlerin birbiriyle arasında etkileşim sağlaması ve sosyalleşmesini arttırmak vardır, ancak bazı öğrenenlerin bir grubunun üyesi olmak ya da etkileşim içinde paylaşım yapmakta zorluk çektikleri düşünülmektedir.

2.5.2. Motivasyon ve İlgi Eksikliği

Yabancı dil öğretiminde motivasyon en önemli etkenlerden biridir. Bunun yanında, yabancı dil öğretiminde, öğrenenler yeterince motive edilmez ise, öğretilmek istenilen ders kazanımlarında başarısızlık oluşur. Yabancı dil derslerinde öğrenenler, farklı motive olma hedeflerine göre motive edilmelidir. Örneğin; akademik başarı veya dört temel dil becerisinin

gelişimi gibi. Başarılı bir yabancı dil hedefine ulaşmak için öğrenciler dil becerileri ve dil bileşenlerinin gelişimine motive olmalı ve hedef dilin kullanımını öğrenmek için ana diline benzer kullanım alanları oluşturmalıdır.

Öğrenenler tarafından hem iç hem de dış motive edici faktörler vardır. İç motivasyon, öğrenenin yabancı dil öğrenimine karşı kendisinin dil gelişimine yönelik yaptığı çalışmalardır. Kendi ilgi alanları ve ihtiyaçlarını belirleyip bu doğrultuda ilerlemesi söz konusudur. Dış motivasyonda ise, öğrenci öğretmen tarafından gözlemlenip yönlendirilebilir.

Maslow (1970 ve Brown,1994:156) iç motivasyonun, dış motivasyondan daha üstün olduğunu ifade ederler. “Yaratıcı drama etkinliklerinin motivasyon arttırmada ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde büyük bir etkisi olduğu belirlenmiştir” (Aldağ, 2010: 16). Bir şeyi öğretirken öğrencilerin dikkat ve motivasyonun sürekli açık tutulması son derece önemlidir. İlginç olaylarla öğrencilerin ilgisini çekmek, sınıf ortamında sürekli değişiklikler yapmak, beş duyu organını uyaran araçlar kullanmak ve derslerde uygulamalı örneklerle yer vermek şeklindeki faaliyetler önemlidir (Senemoğlu, 2005: 43).

Bunu yapabilmek için rol oynama ve yaratıcı drama etkinliklerinin öğreneni güdeleyecek şekilde planlanmasına gereksinim duyulmaktadır. İyi bir planlama doğrultusunda yaratıcı drama tekniği sınıfta kullanıldığında sadece konuşma becerisinin gelişimiyle sınırlı kalmayıp tüm dil becerilerinin ve dil bileşenlerinin öğrenimine katkı sağlanabilir. Yabancı dili öğreniminde başarıya ulaşmak için herşeyden önce öğrenenin inancı ve isteği olmalıdır.

2.5.3. Uygun Materyal ve Konu Seçimi

Yaratıcı drama tekniğinde ve rol oynama etkinliğinde en temel adım ders kazanımlarına göre uygun materyal seçimidir. Öğretimde, uygun konu belirlenmesi verimli bir etkinliğin ön koşuludur. Yabancı dil öğretimine başlanmadan önce, ortamın öğretime hazırlanması gerekmektedir, aynı zamanda oluşturulan materyal ve konu öğrenenin ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına göre hazırlanmalıdır.

Yaratıcı drama tekniğinde, birçok farklı etkinlikler bulunur. Bunlar; rol oynama, doğaçlama ve canlandırma vb. Bunların kapsamı günlük yaşamı yansıtarak oluşturulur. Bundan dolayı seçilen materyaller sınıf içerisinde kullanılabilir olmalıdır. Öğrenenler için rol oynama ve canlandırma gibi etkinliklerde görsel materyaller, taşınabilir farklı eşyalar kullanılır. Öğretmenin ders materyali seçerken hem işlevsel hem de ekonomik bir materyali kullanması önemlidir. Örneğin ; ilk derse başlamadan, öğrenenlere isim kartları dağıtılır bunun sebebi

birbiriyle kolayca iletişim sağlamaları ve anımsamalarına destek olacaktır. Sadece isim kartlarıyla değil aynı zamanda renkli afişler, sloganlar ve dikkat çekici resimler de ders materyali olarak kullanılabilir. Her materyal yabancı dil öğretiminde farklı amaçlar için kullanılabilir. Öğrenenleri tanıdıktan sonra, konu içeriklerine göre kullanım için hangi materyalin daha uygun olduğu belirlenir.

Yabancı dil öğretiminde görsel araçlar ile yapılacak etkinliklerin, öğretilen kelimeler ile kavramların daha kolay öğretilmesi ve öğrenilmesine yardımcı olma olasılığı oldukça yüksektir (Demirel 1993:24). Drama uygulama ortamı, kasetçalar, renkli kumaş parçaları, balon, renkli karton gibi içeriğin canlandırılmasına uygun malzemelerle zenginleştirilebilir.

İpek (2003) görsel ders materyallerinin önemini şöyle ifade eder: “Görsel elementlerin, sembollerin ve ekran tasarımlarının nitelikleri ve öğretim sürecinde etkili kullanılıyor olmaları öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.” Bundan dolayı, görsel materyallerin yabancı dil öğretiminde öğrenenlerin isteklendirilmesine önemli bir etki yarattığı kanısına varılmaktadır. Yabancı dil öğretiminde kaliteyi arttırmak için öğrenenlerin ilgi alanlarını belirleyerek dikkatlerini çekmek ve öğrenenleri isteklendirmek önemlidir. Bu açılarından ele alındığında, farklı zeka türlerini dikkate alarak materyaller seçilmeli ve bu konulara dikkat edilerek hazırlanmalıdır.

Geleneksel ve çağdaş öğretim teknikleri birbirinden bu çerçevede ayrılırlar. Çağdaş öğretim yöntem ve teknikleri yabancı dil eğitiminde başarıya ulaşmada birçok şeye odaklanmayı ön görürken geleneksel yöntemde; öğretmen ders materyali olarak sadece ders kitabı ve tahtayı kullanır. Öğretimi bu sebepten dolayı tek yönlü bırakır. Öğretmen, öğrenene öğretim için kendisinin sorumluluk almasını ister.

Konunun seçiminde öğrenenlerin seviyesine göre seçilmesi dikkate alınmalıdır. Yaratıcı dramada öğrenen, öğretmen ve ders materyali birbiriyle bağlantılı olmalıdır. Dramanın başarılı ya da başarısız sonuçlar vermesinin en temel amacı; ders kazanımı için en uygun ve en doğru zamanın belirlenmesidir.

Yaratıcı drama tekniğinin derste işlenecek konuya uygun olup olmayacağına ders planları ve öğretim yöntemleri hazırlanırken karar verilmelidir. Öğretim sürecinde yaratıcı drama tekniği diğer tekniklerden farklı olarak uygulanabilir nitelikte olmalıdır.

Canlandırma, rol oynama, günlük yaşamla ders arasında ilişkiler kurma ve oyunlaştırılmaya uygun konuların bu teknikle gerçekleştirilmesi daha uygun olacaktır. Ders kazanımlarının

amaçları ve içerikleri incelenerek yaratıcı drama tekniğinin anlatılacak konuya uygun olup olmadığına karar verilmeli ve dikkatli bir seçim yapılmalıdır.

Texas Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama oranları şu şekildedir; insanlar okuduklarının %10' unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50' sini, söylediklerinin %70' ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar (Brinitzer ve diğerleri, aktaran Yücel ,2013,s.18). Bu verilere göre, öğrenme sürecinde duyu organlarının hepsi ne kadar işe koşulursa, öğrenilenleri kalıcılık süresi aynı oranda artmaktadır.

Bu durumda öğrenmede en etkili yöntem öğrenme sürecinde öğrenenin derste aktif olması; yani yaparak ve yaşayarak öğrenmedir. Yabancı dil öğretiminde öğrenenlerin derse karşı motivasyonunu artırmak ve ders kazanımlarında başarıyı sağlamak için bu etkinlikler tercih edilmelidir.

2.5.4. Sınıf Düzeni

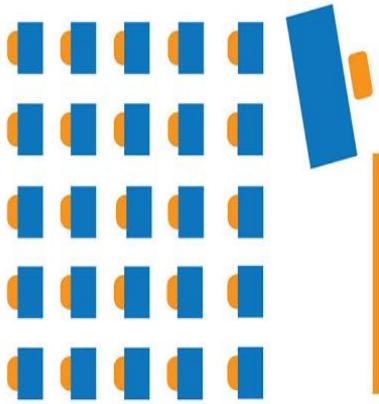
Yaratıcı drama tekniğinin kullanıldığı sınıflarda oturma düzeni, öğrencilerin etkinlikleri yapmaları açısından oluşturulan ortam ders kazanımlarının verimliliği için oldukça önemlidir. Çünkü drama etkinliklerin bazıları ikili çalışmaları bazıları ise grup çalışmalarını kapsamaktadır. Drama yaparken farklı sınıf içi mekanları oluşturmak için sınıf düzeninin etkinliklerin durumuna göre ayarlanması gerekmektedir.

Türkiye'deki devlet okullarında sınıf düzeni genel olarak geleneksel düzende oluşturulmaktadır. Sınıflardaki öğrenci sayıları sınıf düzeninde sıraların yerleştirilmesinde oldukça önemli etken olarak görülmektedir. Drama tekniğinin kullanılacağı etkinliklerin yapılabilmesi için sınıfın farklı düzenlemelere elverişli olması gerekmektedir, zira sınıf oluşum düzenleri yapılan etkinliklere göre değişik şekillerde oluşturulabilir.

Yaratıcı drama tekniğinin uygulanması için mevcut sınıf ortamında oluşturulan sıraların ve masaların konumları uygun olmalıdır. Uygulama sırasında öğrenenlerin rahat hareket edebileceği bir sınıf ortamı ayarlanmalıdır. Sınıfın düzeni öğrenenlerin etkileşim içerisinde bulunabileceği şekilde yapılmalıdır. Etkileşimli bir sınıf ortamı yaratmak için sabit bir oturma düzeni oluşturmak yerine ders kazanımına göre oturma düzeni sağlanmalıdır. Farklı etkinliklere göre farklı oturma düzenleri oluşturulur.

Bir sınıf içerisindeki ışıklandırma, ısı, gün ışığı, akustik, renkler, oturma pozisyonu ve oturma düzeni gibi faktörler öğrenmeyi olumlu yönde etkileyebilecek şekilde düzenlenebilir (Fisher, 2001). Eğitim öğretim etkinliklerinin etkili bir şekilde sürdürülebilmesi için öğrencilerin öğretim yöntemine uygun oturma düzeninde olması, öğrenme etkinliğini daha verimli hale getirebilir. Sınıf ortamı öğretmenin kullandığı öğretim yöntemleri kadar işbirliğini de desteklemelidir (Buchholz ve Sheffler, 2009: 1).

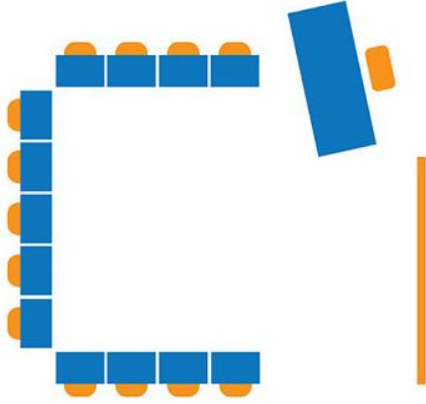
Oturma düzeni ve sıraların konumu öğrencilerde olumlu davranış dönütlerinin oluşmasına, ders kazanımlarına uygun başarı göstermelerine ve arkadaş ilişkilerine olumlu etkiler oluşturması gibi farklı konularda önemli sonuçların ortaya çıkmasına ortam sağlamaktadır. Bu konuda farklı yorumlar ve yaklaşımlar vardır. Berg (2011) yaptığı çalışmaya göre, sınıf oturma düzeni kullanılarak öğrencilerin birbirleri hakkında daha olumlu düşüncelere sahip olmalarını sağlamak ve öğrencilerin olumsuz davranışlarını azaltmak mümkündür. Karaçalı (2006: 148)' nın da ifade ettiği gibi “başarılı bir yerleşim düzeni, sınıf içi etkileşimi ve öğretimi olumlu yönde etkiler”. Gündüz (2001)' e göre de sınıflarda öğrencilerin oturma biçimlerine dönük en iyi ve tek yol yoktur. Farklı türlerde oturma biçimleri vardır.

Şekil 1 :Geleneksel oturma düzeni(satır ve sütun düzeni)

Geleneksel oturma düzeni, kalabalık sınıflarda ve sıradan sıra düzeniyle oluşturulmuştur. Bu tür sınıf düzeninde, ciddi bir sınıf ortamı vardır. Tek yönlü iletişimin sağlandığı bir ortamdır. Farklı problemler yaşansa da aynı şekilde çözüm yöntemleri bulunmaktadır. Araç-gereçlerin çok kullanılmadığı, aynı zamanda farklı görsel materyallerin de kullanılmasının pek istenmediği sınıflardır. Bu düzende, öğretmenin aktif, öğrenenin pasif olduğu bir öğretim şekli vardır. Genelde, dersler sunum merkezli, kürsünün daha çok kullanıldığı ve öğrenenlerin

öğretmeni daha iyi duyabildikleri bir düzendir. Öğrenenler açısından ön sıralarda oturanlarla etkileşim kolay sağlanırken arka sıralarda oturanlarla yeterli etkileşim sağlanamaz.

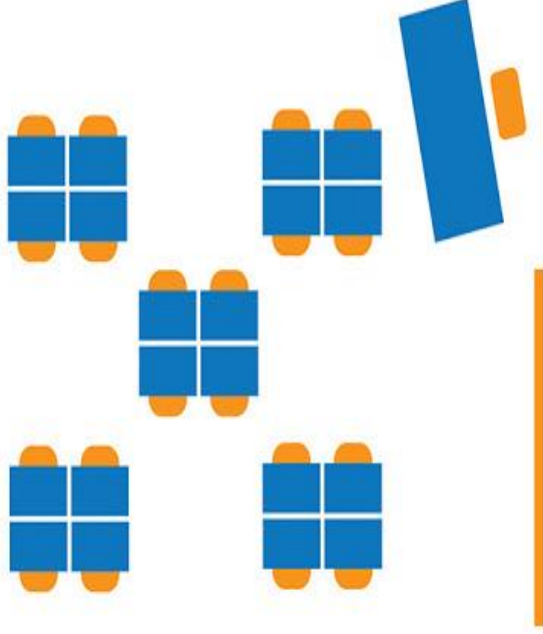

Şekil 2 :U Oturma düzeni

U oturma düzeni, öğretmenin ve öğrenenin etkileşim ve iletişimi en iyi sağladığı modeldir. Grup çalışmalarında, tartışma ortamı oluşturulmak istenen sınıf içi etkinliklerde kullanılır. Aynı zamanda bireysel performans göstermede ve öğretmenin öğrenenlerle etkili bir iletişim sağlamak istediğinde oluşturduğu bir ortamdır. Yabancı dil derslerinde, öğretmenin drama etkinliklerini kolayca yapabileceği ve öğrenenlerin birbirlerini görebileceği bir sınıf düzenidir.

Bu tür oturma düzeni, tahtadan video izlemek, not tutturmak, yüz yüze sınav yapmak için kullanılır. Bütün görsel materyallerin kullanımı ve gösterilmesi için uygundur. Öğrenen-öğretmen etkileşimi ve iletişimi yoğundur. U-şekli düzenleme, öğrenenlerden özgüven eksikliği olan ve içine kapanık olanların gizlenmesini zorlaştırır, bundan dolayı bu tür düzenleme öğrenenlerin derste iletişimi ve katılımını artırır. Rol oynama, drama ve soru/cevap türü etkinliklerde olumlu dönütlerin alınmasına sebep olur.

U oturma düzeni, sözel davranışların geleneksel sıra düzenine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin birbirleriyle kolayca iletişim sağladıkları bir ortam oluşturur. Öğrenenlerin sunum yapma, bir grupla problem çözme veya büyük grupla tartışma ve münazara gibi yöntemlerin kullanılmasında da uygundur. Genelde öğretmen yapılacak çalışmaları yönettiği için öğrenci ile arasında belli bir mesafe vardır. Bu mesafe hem fiziksel hem de duygusal baskı oluşturur. Oysa U oturma düzeninde öğretmen ve öğrenen aynı zamanda eşit sorumluluk alabilir. İkisi de bu oturum düzeninde eşit düzeyde konuşma hakkına sahip olabilirler.

Şekil 3: Küme oturma düzeni

Küme oturma düzeni, öğrenenlerin grup çalışmalarında kullanılan bir oturma düzenidir. Drama etkinliklerinde ikili ya da grup çalışmalarının yapıldığı bir ortama yer verilir. Öğrenenler arasında etkileşimi artıran ve özgüveni düşük öğrenenlerin derse katılımını güçlendiren bir düzendir. Öğrenenleri ve öğretmeni etkileşime teşvik eder. Öğrenenlerin fikirlerini rahat ve kendinden emin olarak ifade etmeleri için uygundur. Öğrenci etkileşiminin en fazla olduğu oturma düzeni şeklidir. Birbiriyle yüz yüze iletişim sağlandığı için gruplara verilen problemler konusunda ortak karar almalarını sağlamada ve iletişimi en yüksek noktaya ulaştırmada oldukça etkilidir. Öğrencilerin liderlik özelliklerini ve yardımlaşmayı tetikler. Sosyallik en yüksek düzeydedir.

Bu oturma düzeni, tartışma, grup çalışmaları ve etkili iletişim ortamlarını sağlar. Bu özellikleri ile yabancı dil eğitiminde grup çalışmalarında kullanılabilir. Öğrenenler arasında işbirliğini zorunlu kılar. Öğrenenler arasında pasif, içine kapanık ve özgüveni düşük olanların gayretini artırır.

Ders sürecinde, dramada bilinç koridoru, dedikodu halkası vb. etkinlikler kullanılabilir. Küme oturma düzeni her ders için uygun olmasa da öğrenenlerin grup çalışması ve ortak çalışmalar için tercih edilir.

Şekil 4: Daire oturma düzeni

Daire oturma düzeninde, diğer düzenlerden farklı olarak sadece sandalyeler kullanılarak da bu düzen oluşturabilir. Sınıfın tamamı tek bir grup olarak ele alınabilir. Öğretmenin sınıf karşısına geçip sandalyede oturarak sınıfı rahatça gözlemleyebildiği bir durumdur. Bu düzende; canlandırma, doğaçlama ve rol oynama/rol değiştirme vb. drama etkinlikleri gerçekleştirilebilir.

Aynı zamanda seminer sunumlarında kullanılır. Diğer oturma düzenlerinden farkı, öğrenenlerin karşılıklı olarak birbirlerini kolayca gördükleri, iletişiminin ve etkileşiminin yüksek olduğu oturma düzenidir. Aynı zamanda öğretmen de öğrencilerin yanında oturabilir.

Sınıf bazında yapılan etkinliklerde, hikâye anlatma halkası, münazara, beyin fırtınası gibi ya da drama çalışma etkinliklerinden bazılarının uygulanabildiği en uygun oturma düzenidir. Yabancı dil eğitiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerde kullanılması başarıyı artırabilir. Bu oturma düzeninde, sınıf yönetimi öğrenenin başarısına ve ders içi katılıma katkı sağladığı düşünülmektedir.

2.6. Eğitimde Yaratıcı Drama

Eğitim sistemi içerisinde öğrenmede önemli rol oynayan kavramlardan birisi de dramadır (Kandır, 2003; Köksal-Akyol, 2003). Eğitimde yaratıcı drama kavramı, bireylerin öğrenme süreçlerine duyuşsallığı, etkili yaşantıları, düşlem gücünü, imgesel düşünmeyi ve hatta düşleri devreye sokabilmelerini sağlaması ve bunların öğrenme süreçlerine katılmasını olanaklı kılması bakımından önemli görülmektedir. (Tuluk, 2004 : 10).

Bu nedenle, eğitimde yaratıcı dramanın kullanım alanlarının, öğrenci, öğretmen ve eğitim-öğretim süreci üzerinde nasıl etkileri olduğunu tartışmadan önce bu tekniğin iyi anlaşılması önemli görülmüştür. Bu nedenle, yukarıda drama etkinliklerinde kullanılan başlıca teknikler üzerinde durulmuştur. Bir diğer önemli nokta da drama ile yaratıcı drama arasındaki ayrımıdır. Bu ayrımın yapılamaması alan yazında kavram karmaşasına neden olabilmektedir (San, 2008 : 10). Drama daha geniş bir uygulama alanını kapsarken, eğitimde yaratıcı drama daha eğitime ve yaratıcılığa dönük bir teknik olarak nitelendirilebilir. Bununla birlikte iki kavramın birbirinden farklı olduğunu ama etkileşim halinde olduklarını vurgulamak gerekmektedir.

Eğitimde yaratıcı drama ile öğretimi gerçekleştirme aşaması, öğrenenlere kalıcı bir öğrenim sağlaması açısından ortamı önemli kılmaktadır. Söz konusu teknik kullanılarak gerçekleştirilen eğitim bir bütünlük içinde sağlanmalıdır; aynı zamanda öğrenenin ilgi, ihtiyaç, motivasyon ve dikkatinin sağlanması ve aktif katılımın gerçekleşmesi önemli görülmektedir.

2.7. Yabancı Dil Eğitiminde Yaratıcı Drama

Eğitimde yıllardır süre gelen yabancı dil öğretim ve öğrenim sorunu çözülememektedir. Bu sorunun çözümünde farklı yöntemler ve teknikler kullanılmasına rağmen yeterli bir dönüt ve başarı sağlanmamıştır. Sorunların esas nedenleri araştırılmadığı ve sorunların çözümlerine odaklanılmadığı için yabancı dil eğitiminde istenen başarıya ulaşılamamaktadır. Sorunlar, eğitim sistemi, kullanılan yöntem ve teknikler, araç ve materyaller, öğretmen ve öğrenci kaynaklı olabilmektedir.

Bu sorunlara çözüm bulma konusunda önemle üzerinde durulan boyutlardan birisi de farklı yöntem ve tekniklerin incelenmesidir. Yoğun bir şekilde uygulanan geleneksel yöntemlere dayalı yabancı dil öğretiminin, günümüz yabancı dil gereksinimlerine cevap verecek şekilde öğrencilerin dil becerilerini geliştiremediği ve çözülemeyen problemlere sebep olduğu görülmüştür. Ama öğrenen merkezli olan çağdaş yöntemlerde, öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artıracak ve onların etkinliklerde aktif rol almalarını sağlayacak tekniklerin kullanılması ile yabancı dil eğitiminde yaşanan ciddi problemlerin azalacağı öngörülmektedir. Eğitim ortamlarının bu doğrultuda oluşturulması gerekmektedir. Bu çerçevede yabancı dil öğretiminde başarıyı artırmada bir çözüm olarak yaratıcı drama tekniği sunulmuştur.

Yabancı dil öğretiminde de diğer dersler gibi eğitimde yaratıcı dramaya yer verilmeye başlanılmıştır. Yabancı dil eğitiminde drama teknikleri, öğrenci odaklı eğitimi olanaklı kılmakta, yaparak ve uygulayarak öğrenmeye katkı sağlanmakta, öğrenenlerin kendine yetebilme ve kendine özgü düşünebilme becerisi kazanmalarına olanak tanımaktadır.

Yaratıcı drama tekniği, öğrencinin dile karşı motivasyonunu artırır. Öğrencinin sözcük dağarcığı ve sözel olmayan iletişim becerisini geliştirmenin yanı sıra onun derse aktif katılımına olanak sağlar. Bunun yanında drama teknikleriyle karşısındaki kişiyle empati kurma becerisi elde eder. Yabancı dil öğretimine yaratıcı drama farklı yenilikler ve değişiklikler getirmiştir. Bunlardan en temel olanı öğreten ve öğrenenlerin rollerinin değişmesidir. Eğitimde yaratıcı drama etkinliklerinin kullanımı öğrenenlerin yabancı dil öğreniminde nasıl ifade edeceğim kaygısının azaltılması ya da ortadan kaldırılmasında yarar sağlamaktadır. Aynı zamanda, yaratıcı drama etkinliklerinde doğaçlama, bilinç koridoru, rol kartları vb. teknikler kullanılır. Eğitimde bu tekniklerin kullanılması bir yandan öğreneni yaparak ve uygulayarak öğrenme ortamına hazırlarken, diğer yandan da en uygun sözcük ve cümle yapılarını kullanabilme fırsatı yaratır.

Okul kademelerinin birçoğunda dilbilgisi ağırlıklı yabancı dil eğitimi verilmektedir. Bundan dolayı öğrenenlerin yaratıcılığına, çocukların farkındalık kazanmasına, problemler için farklı çözüm yolları bulmalarına engel olunmaktadır. Eğitim süreci boyunca, öğrencilerin derslere tüm duyu organlarıyla ve aynı zamanda hem fiziksel hem de duygusal açıdan etkin bir şekilde katılması oldukça önemlidir. İyi bir şekilde ayarlanmış bir yaratıcı drama ile oluşan yabancı dil dersi, çekingen ve içine kapanık olan öğrencileri derse dahil etmede en iyi yöntemdir. Bu şekilde grup çalışmaları ve dinamiği meydana gelir. “Yabancı dil öğretiminde grupta öğretim tekniği olan drama çalışmaları çeşitli roller verilerek öğrencileri güdüleme, diyalogları oyun biçiminde sergileme, doğaçlamalarla desteklenmelidir” (Genç, 2003:269).

Yabancı dil öğretimin en temel yapı taşlarından biri etkileşime dayalı bir ortamda öğrenimi sağlamaktır. Yaratıcı drama tekniğiyle oluşturulan yabancı dil dersleri, öğretmenin aktif, öğrenenin pasif olduğu bir öğrenme ortamında değil de öğrenenin aktif olduğu bir ders ortamında sağlanan bir tekniktir. Öğretmenlerin önderliğinde öğrendikleri bilgileri kendi duygu ve düşüncelerini aktif hale getirip kalıcı öğrenmeyi sağlamış olurlar. Başka bir deyişle, öğrenenin yüzeysel öğrendiği bilgileri derin ve anlamlı öğrenmesi gerçekleşir. Yabancı dil eğitiminde drama öğrencilerin kaygı seviyesini düşürmüş, özgüven ve motivasyonlarını artırmıştır (Shand, 2008:22). Yabancı dil ders kazanımlarının haricinde, öğrenenin kendini

ifade etme, özgüven kazanma ve iletişim becerilerinin gelişimini güçlendirmiş olurlar. Üstündağ'a (1997:90) göre geleneksel eğitim, müfredatın içeriğine öncelik verirken yaratıcı drama öğrenci merkezli eğitimi destekler.

Yabancı dil öğretiminde, yaratıcı dramanın kullanımı geleneksel öğrenme yöntemlerine göre çok büyük bir avantaj sağlamaktadır. Diğer öğrenme yöntemlerinde farkına vararak öğrenim sağlanmasına karşın, bu teknikte öğretmenin fark ettirmeden ders kazanımını öğrenciye kazandırdığı görülmektedir. Yabancı dil eğitiminde drama etkinliklerinde, çocukların ilgisini çekmek ve onları teşvik etmek için doğaçlamalarına yardımcı olabilecek masal, efsane, roman, şiir gibi çeşitli kaynaklar kullanılabilir. Bunlara ek olarak, güncel olaylar ve haberler öğretmenin drama çalışmalarında kullanabileceği diğer kaynaklardandır (Aral, 2003'den aktaran Kütükçü, 2010:70).

Yabancı dil eğitiminde yaratıcı drama tekniği, öğrencilerin ön planda olmalarına ve yaparak - yaşayarak öğrenmelerine katkı sağlar. Özellikle konuşma becerisi edinmedeki önemli katkısı yanında dili yaşamlarına entegre ederek sözcükleri ve dil yapılarını aktif bir şekilde öğrenmelerine, okuma metinlerinin anlamlandırılmasına olumlu katkısı bulunmaktadır. Yaratıcı drama gerçek hayata bağlı sosyal bir ortam yaratması ve bu ortamda sorunlara cevap aramaya olanak sağlaması açısından eğitim alanı ve sektörel alanlar gibi çeşitli alanlarda faydalanılan bir yöntem olmuştur (Heathcote & Herbert, 1985).

Yaratıcı drama ve yabancı dil eğitimi arasındaki ilişki şu şekilde özetlenmiştir (Desiatova, 2009 :6):

1. Yaratıcı drama, öğrencilere bir konuşma ihtiyacı yaratarak dili gerçek iletişim ve gerçek hayat amaçları doğrultusunda öğrenme deneyimi sunar.
2. Yaratıcı drama, dil öğrenme sürecini daha aktif ve motive edici kılar.
3. Yaratıcı drama, öğrencilerin yabancı dili spontane olarak kullanmaları için gerekli öz güven ve saygıyı edinmelerini sağlar.
4. Yaratıcı drama, gerçek dünyayı sınıf ortamına taşır.
5. Yaratıcı drama, hayal ürünü ve anlamlı etkileşimlerle öğrencilerin yabancı dili doğal olarak öğrenmelerinin önünü açar.

6. Yaratıcı drama, öğrencilerin tüm görme, duyma ve fiziksel eylemlerle tüm kanalları kullanmalarını sağlar. Böylece, öğrenciler dil öğrenme sürecinde kendileri için en uygun kanala yönelirler.

7. Yaratıcı drama, öğrencilerin idrak ve hayal gücünü geliştirir.

8. Yaratıcı drama, öğrencilerin diğerleriyle daha iyi empati kurabilmesini ve böylelikle daha iyi iletişim kurma becerileri olmasını sağlar.

9. Yaratıcı drama, öğrencilerin anlatım şekillerine değil iletecekleri mesajı odaklanmalarını sağlayarak dili edinmelerine yardımcı olur.

2.8. Yabancı Dilde Okuma Becerisinin Geliştirilmesi

2.8.1. Okuma Becerisi

Okuma, okuduğunu ve anlatılmak istenileni anlayarak ve doğru bir şekilde yorumlayarak ifade etme becerisine denir. Okunan bir metinden anlam çıkarma ve bunu yorumlama olarak tanımlanır (Grabe ve Stoller, 2002). Okuma sırasında, göz ve beynin ortaklaşa çalıştığı, beynin okuduklarını anlamak için hem zihinsel hem de dilsel ve dil dışı örüntüleri kullanmak üzere beyin hücrelerinin birçoğunu harekete geçirdiği, dil sembollerinin anlamlandırılması, dil öğeleri arasında örüntüler oluşturulup yeni düşünceler ile var olan problemlere çözümler üretilmesi gibi etkinliklerin gerçekleştiği ifade edilmiştir (Tosunoğlu, 2002:548). Razon(1982)'a göre okuma, yazılı veya basılı işaretleri belli kurallara uyarak seslendirmektir. Harris ve Sipay (1990) okumayı, yazılı dili anlamlı bir şekilde yorumlamak şeklinde tanımlamıştır. Akyol'a (2012) göre ise okuma, ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma sürecidir. Araştırmalara bakıldığında, farklı açılardan ele alınmış birçok yorum bulunmaktadır.

Yabancı dil öğretimindeki dört temel beceriden ve anlamaya yönelik iki beceriden birisi olan okuduğunu anlama (okuma) becerisi, aynı zamanda yazılı dile dayanan iki temel beceriden de birisidir (Günday, 2015:180). Okuma becerisi, yabancı dil becerileri arasında zor geliştirilen becerilerden birisidir. Okuma öğretiminde temel hedef, okuma süreci boyunca öğrenenin konuya odaklanmasını sağlayarak doğru okuyup anlamasına ve sözcük dağarcığının gelişimine katkıda bulunmaktır. Bu beceri, konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesi bakımından da büyük bir önem taşımaktadır. Sadece sözcükleri doğru seslendirmek, bir cümlenin anlamını bilmek hiçbir şekilde bu becerinin asıl amacını göstermemektedir. Okuma

esnasında amaç; okunulan metnin hangi mesajı verdiğini anlamaya çalışmaktır. Bundan dolayı, okuma becerisinin tanımı konusunda farklı yorumlar ve bakış açıları bulunmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde okunan her şeyin bir anda anlaşılması mümkün değildir. Okunan metin ya da diyalogdan verilmek istenen mesajın anlaşılması en önemli hedeflerden biridir. Yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin gelişimi için birçok farklı yaklaşım, yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Doğal yöntem, doğrudan yöntem ve işitsel –görsel yöntem ise bu temel dil becerisinin öğretimine gereken önemi vermemiştir (Günday, 2015:180). Günümüzde izlenen çağdaş yöntemler olan iletişimsel yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşım ise diğer temel dil becerileri ile aynı derecede okuma becerisine yer ve önem vermektedir. Bu becerinin çeşitli teknik, etkinlik ve materyallerle geliştirilmesini benimsemektedirler. Farklı teknikler arasında bulunan yaratıcı drama tekniğinin, yabancı dilde okuma becerisinin gelişimine olumlu katkılar sağladığı görülmüştür.

Yaratıcı drama tekniği, öğrenene sosyal, zihinsel, kültürel ve duygusal açılardan farklılık kazandırmaktadır. Dramada dil öğrenenler, yaratıcı düşünme becerilerini ve hayal güçlerini de sürece dahil ettiklerinde ortaya farklı metinler çıkar ve bu metinler çocukların okuma ve yazma becerilerini geliştirir (Baldwin ve Fleming, 2003). Bu metinlerin seçiminde, öğrenenlerin ilgi alanlarına göre oluşumu sağlanmaktadır.

Yabancı dil derslerinde okunan diyalog metinlerin anlaşılır olması için yaratıcı drama tekniği kullanıldığında daha kalıcı öğrenme gerçekleştirilebilir. Okunan ya da dinlenen metnin canlandırılması daha eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlar ve parçanın anlaşılma düzeyi hakkında anlık geri bildirim alma şansı verir (Kütükçü, 2010:71). Yabancı dilde okuma becerisinin önemi anadil öğretimi için de geçerlidir. Çünkü öğrenenler günlük hayatta farklı amaçlar doğrultusunda, farklı metinleri okumak durumunda kalmaktadırlar (Nunan,1999).

Anadilde okuma becerisi gelişmemiş öğrenenler, yabancı dilde okuma becerisinde okuduklarını anlama konusunda sıkıntı yaşarlar. Bundan dolayı öğrenenlerin belli bir süreç içerisinde bu beceriyi geliştirmeleri gerekmektedir. Okuma bir süreçtir ve sürecin bitiminde bir ürüne ulaşıldığını dile getirmektedir (Badrawi,1992). Okuma sürecinin sonucunda alınan ürün ise okuduğunu anlamadır.

2.8.2. Sözcük Öğretimi

Bir dilin en temel basamaklarından biri olan sözcük ve sözcük öğretiminin bu zamana kadar birçok tanımı yapılmıştır. Araştırmacılar ve kuramcılar farklı yorumlarla ve görüşlerle

açıklamışlardır. “Zihinde belli bir kavramı karşılayan veya kavramlar arasındaki ilişkiyi sağlayan ve bağlam içerisinde kullanılmaya hazır birimlerdir” (Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005: 307). Sözcük öğretimi dil incelemesinin ana kısmını oluşturmaktadır. Dilbilgisi yapılarını cümle içerisinde kullanmadan nadiren de olsa kendimizi açıklayabiliriz ancak sözcük kullanmadan isteklerimizi aktaramayız.

Bir yabancı dilin öğrenilmesinde ve dil becerilerinin geliştirilmesinde sözcük dağarcığının zenginliği, sözcük grupları ve türlerinin bilinmesi önemli bir yere sahiptir. Yabancı dilde sözcük dağarcığının genişliği etkin öğrenme açısından önemlidir.

Yabancı dil öğretiminde en önemli unsurlardan biri sözcük öğretimidir. Bir dilde sözcüğün önemi şu şekilde ifade edilebilir: Tuğlasız bir bina olmayacağı gibi sözcük olmadan da bir dil ortaya çıkmamaktadır.

Karatay’a (2004) göre de, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin bireye kazandırılmasında kelime bilgisi temel unsurdur. Yabancı dil öğreniminin başlangıç seviyesinden, son seviyesine kadar kelime hazinelerinin bilinçli bir şekilde oluşmasında sözcük öğretimi öğrenenler için devam eder. Sözcük öğreniminin temel amacı en genel ifadeyle, bireyin hedef dili temel dil becerilerinde etkili bir şekilde kullanabilmesini sağlamaktır. Öncelikle, kelime haznesinin genişletilmesi hem doğrudan hem de dolaylı olarak dil becerilerinin geliştirilmesi ile yakından ilintilidir.

Yabancı dil öğretiminde farklı yaklaşımlar, yöntemler ve teknikler kullanılmış olsa da içeriğinde sözcük öğretimine hep yer vermişlerdir. Dilbilgisi-çeviri yönteminde sözcükler anadildeki karşılıklarını ezberleyerek sözcük öğretimi yapılmaktadır. Doğrudan yöntemde, sözcüklerin öğretiminde şekil, imge ve resim kullanarak anadil kullanılmadan öğretim sağlanır. Doğal yöntemde, bir bağlam oluşturarak sözcüklerin bağlamda kullanıldığı anlamları göz önüne alınarak edinim sağlanır. İşitsel-dilsel yöntemde, diyaloglar üzerinden sözcük öğretimi yapılmaktadır. İletişimsel yaklaşımda, tüm dil bileşenlerin iletişim aracılığıyla yansıtılmasını ve sosyal çerçevede kullanım alanları oluşturarak dilbilgisi ve sözcük bilgisinin gelişimleri hedeflenmiştir. Eylem odaklı yaklaşımda, “insanların dili yalnızca iletişim kurmak amacıyla öğrenmeleri artık çok yararlı ve yeterli bulunmamaktadır. Dili öğrenenlerin sosyal aktörler olarak düşünüldüğü bu süreçte, dilin iletişimsel özelliğinin yanı sıra kültürel ve toplumsal özelliğinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir” (Delibaş; 2013, s.243). Eylem odaklı yaklaşımı diğerlerinden ayıran fark, dil öğrenenlerin hedef dili konuşabildikleri sosyal

ortamlarda bulunmasına vurgu yapması, bu amaca yönelik olarak dil öğretmenlerin, yabancı dil öğrenenlere ihtiyaç duydukları sosyal ortamları sunmalarında rehber veya organizatör rolü üstlenmelerini öngörmesidir. Dolayısıyla, bu yaklaşımda kelime öğretimi/öğrenimi daha çok aktif etkinlik ve görevler aracılığı ile ve becerilerin geliştirilmesiyle bir bütünlük çerçevesinde gerçekleşmektedir.

Sözcük öğretimi doğrudan ve dolaylı olarak yapılmaktadır. Doğrudan sözcük öğretiminde, öğrenenler kendilerini direkt olarak kelimelere odaklayarak öğrenimi sağlayan etkinliklerle ilgilenirler. Dolaylı sözcük öğretiminde ise, öğrenenlerin bir yere odaklanarak devam etmesinin aksine sözcüğün anlamını farkına varmadan bütüncül bir etkinlik ve bağlam içerisinde öğrenme söz konusudur. “Pedagojik bir bakış açısıyla; dolaylı öğretimin amacı öğrenenlerin ilgisini/dikkatini çekmek iken, doğrudan öğretimin amacı ise öğrenenlerin ilgisini/dikkatini yönetmek, yönlendirmektir” (Doughty& Williams, 1998: 231). İki farklı bakış açısı incelediğinde, hangisinin daha etkili olduğu konusunda farklı bakış açıları bulunmaktadır.

Memiş (2018: 1284)’ inde vurguladığı gibi “İyi yapılandırılmış bir sözcük öğretim programı bir kelimenin doğrudan yöntemle öğretimi ile başlamalı ve dolaylı öğretim etkinlikleriyle devam etmelidir. Çünkü yalnızca doğrudan öğretim teknikleriyle öğrenilen bir kelimedede uzmanlaşmak ve bu kelimenin tüm bağlamlarda anlamlandırılıp üretim becerilerinde kullanılabilmesi mümkün değildir”. Her dil düzeyinde belirlenen sözcüklerin öğretimi yapılmaktadır. Belirlenen sözcüklerin seçiminde günlük yaşamda kullanılan ve tekrarlanan sözcüklerin daha çok tercih edildiği görülmüştür. Genellikle kelime kelime öğreniminde öğrenenler parçadan bütüne doğru bir yol izlerler. Öncelikle kelime, kelime grupları ve basit cümlelerden başlayarak metinde kelime çalışmalarına yönelmektedirler.

Öğretmenler, yaratıcı drama tekniğini kullanma suretiyle öğrencilerin soyut kelimeleri ve kavramları hareketler yoluyla canlandırıp ifade ederek daha kolay öğrenmelerini sağlayabilir (McCaslin’den aktaran Aktaş Arnas, Cömertpay & Sofu, 2007: 9). Bu tekniği kullanarak günlük hayatlarında sıkça kullanım gereksinimi duydukları soyut kelime ve kavramların anlamlarını kavrayabilirler.

Yabancı dil öğretiminde öğrenenler, okuduğunu anlama becerisinin gelişiminin ilk sürecinde kelimeleri tanıma, anlamlandırma ve ilerleyen zamanlarda ise kelimelerin bir araya gelerek bir cümle oluşturan sözcüklerin oluşturduğu anlamı çözme ve kavrama etkinliklerini yapmak

durumundadırlar. Bu bağlamda yaratıcı drama tekniği, öğrenenlerin sözcükleri doğru yerde kullanmalarına ve cümle içerisindeki anlamlarını kavramalarına yardımcı olmayı sağlayan bir tekniktir. Aynı zamanda, hem anlama hem de anlatma açısından, jest ve mimiklerin doğru ve etkili kullanımının tanınması söz konusudur.

2.8.3. Dilbilgisi Öğretimi

Dilbilgisi öğretimi, 20.yüzyılın başlangıç sürecine dek yabancı dil öğretiminde dört temel beceriye ek olarak destek sağlayan en temel yapıdır. Dilbilgisi öğretimi ile dile ilişkin saygıyı ve özgüveni oluşturmak, dil başarısını artırmaya yardımcı olmak, yabancı dil öğretimini kolaylaştırmak, dil ve kültüre ilişkin farklılıklara yönelik hoşgörüyü arttırmak, bilimsel yöntem ve analitik düşünmeyi öğretmek, dili kötüye kullananlara karşı dili korumak, dilin sorunlarını anlamaya yardımcı olmak (Hudson, 1992; Akt: Yapıcı, 2004) mümkündür. Yabancı dil eğitiminde yöntem ve yaklaşımların dilbilgisi öğretimine yaklaşımları özetle şu şekildedir:

Doğal yöntem, bu yöntemde çeviri ve dilbilgisi kurallarına yer verilmeksizin, yabancı dilin onu konuşanlarla doğrudan bağıntıya geçerek özgün ortamda öğrenimi hedeflenmektedir (Gülmez, 1993: 15).

Dilbilgisi çeviri yöntemi, hedef dilin dilbilgisi kurallarının en iyi şekilde öğretilmesinde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem “tamamlayıcı beceri olarak dilbilgisi öğretimine geniş yer verilmektedir” (Günday, 2015:76). Temel dil becerileri ağırlıklı olmak üzere okuduğunu anlama becerisinin gelişimine katkı sağlar.

Doğrudan yöntem, dilbilgisi kurallarının ve açıklamasının yapılmasından ziyade örtük bir anlatımla öğretilmesine yer verir. Örnek verilen cümleler üzerinden dilbilgisi öğretimi yapılır, öğrenen bu örnek üzerinden yabancı dilin kurallarını öğrenmeye çalışmaktadır. Doğru cümleler kurulmasına dikkat edilir ve yanlışlar anında düzeltilir (Ceyhan, 2007:82).

İşitsel-dilsel yöntem, “bu yöntemde dilbilgisi geleneksel yöntemdeki gibi kurallar bütünü kapsamamakta, yapıların bir listesini içermektedir” (Roulet,1972:35). Dilbilgisi öğretimi örtük bir anlatımla yapılmaktadır. Örnek bir cümle üzerinden farklı yapılar oluşturulmaktadır.

İşitsel-görsel yöntem, bu yöntemde diyaloglarla oluşturulan durumlar canlandırılarak sunulur. Dilbilgisi yapıları örtük bir şekilde ve tümevarım yoluyla öğretilir. “Dilbilgisi konusunda betimleyici bilgiler verilmez, durumsal bağlam içerisinde dilbilgisi kullanım boyutu ile yer

alır” (Günday, 2015:95). Öğretilen dilbilgisi yapılarının farklı bağlamlarla tekrarlanarak öğretilmesi hedeflenmektedir.

İletişimsel yaklaşım, dilbilgisi öğretimi bir amaç olarak değil, dört temel dil becerisinin gelişiminde bir araç olarak yer almaktadır. Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisinin içerisinde dilbilgisi öğretime yer verilmektedir. Dilbilgisi öğretiminde tümevarım ve tümdengelim yolu bir arada verilmektedir (Günday, 2015:105). Ezber öğretim yöntemiyle değil, dilbilgisinin yaparak-yaşayarak bir öğretim yolu izlenerek verilmesi daha uygun bulunmaktadır.

Göreve dayalı yaklaşım, bu yöntemde yabancı dil öğretiminde öğrenenin hedef dile maruz bırakılarak aynı zamanda dilbilgisi kurallarını vermeden öğretime devam edilir. “Öğrencilerin kullandıkları dile odaklanmaları yerine istenilen görevler üzerine odaklanmalarının öğrenmede istenilen başarıyı getireceğini savunmaktadır” (McLaughlin 2001: 1-22).

Eylem odaklı yaklaşım, bu yöntemde dilbilgisi öğretimi öğrenenlerin bir amaç olarak değil, dil becerilerini geliştirmede önemli yeri olan bir araç olarak görülmektedir. Dilbilgisi yapılarının hepsini öğretmek yerine, gerekli olanlar ve öğretim sürecinde etkili olanların kullanımı esas alınmaktadır. Dilbilgisinin aktif yolla ve bağlama dayalı öğrenilmesi hedefi benimsenmiştir. Dilbilgisi öğretimini gerçekleştirirken, ağırlıklı olarak tümevarım yöntemi kullanılarak örnekler üzerinden öğrenenin dilbilgisi kurallarını çıkarım yaparak öğrenmeleri ilkesi benimsenmektedir. Bununla birlikte, zor kuralların anlatımında tümden gelim yolunun kullanılmasına da yer verilmektedir. Bu tarz öğretim durumlarında daha çok örneklerin oluşturduğu bağlama dayalı ve yaparak-yaşayarak öğretim desteklenmektedir. Öğrenenler, içselleştirerek öğrendiğinden ezberlemek yerine günlük yaşamda kullanarak öğrenirler.

Yabancı dil eğitiminde, dilbilgisi öğretiminde temel hedef dört temel dil becerinin gelişimine katkı sağlamak ve dili doğru kullanmak olarak gösterilir. Ancak dilbilgisi öğretimini sağlarken farklı dil sorunlarının oluşumuna sebep olunabilir. Çünkü salt bir şekilde dilbilgisi öğretimi sağlandığında öğrenenin zihninde kurallar olarak kalır ve bunu ezber yoluyla yapılması öğrenimin hafızada kalıcılığını azaltır. Bunun aksine, dilbilgisi kurallarını ezberletmek yerine cümle yapılarının oluşum mantığının kavratılması ve bağlam içerisinde kullanımı temel alınmalıdır. Bu çerçevede dikkate alınması gereken bir diğer nokta da öğrenenin anadili ile yabancı dil arasında bağıntı kurabilmesidir. Öğrenen anadili ve öğrendiği

yabancı dil arasındaki benzerlik ve farklılıkların ayırımına varıldıkça yabancı dil öğrenimine ilgi ve merakı da artar. Farklılıklar olarak adlandırılanlar; söz dizimi, alfabe, cümle dizimleri vb. unsurlardan oluşmaktadır.

Yaratıcı drama tekniği kullanılması dilbilgisi kurallarının öğrenenler tarafından farkına varmadan, yaparak-yaşayarak öğrenilmesine dayalı olmasını sağlar. Mevcut eğitim programında izlenen yöntemlerle dilbilgisi öğretiminin sürdürülmesi, dilbilgisi öğretiminde öğrencilerin fikir üretme, yeniden cümle yapıları oluşturma çabalarına olumsuz ket vurmaktadır.

Dilbilgisi öğretiminde doğru yöntem veya tekniğinin hangisi olduğunun belirlenmesi büyük bir sorun olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin karşısına çıkmaktadır. Öncelikle derste öğrencileri sıkmadan ve sezdirek öğretimin gerçekleştirilmesi önemlidir. Yaratıcı drama tekniğinde öğrenenin aktif olduğu fakat aynı zamanda öğretmenin yönlendirmelerde bulunduğu bir süreç söz konusu olduğundan, dilbilgisi öğretiminde bilginin doğrudan verilmesi yerine öğrenenin yapılandırmacı bir yaklaşımla ilerlenmesi ve kuralların sezdirek öğretilmesi sağlanabilmektedir. Ayrıca dilbilgisi kuralları dersin ana temasından farklı bir etkinlik ve alıştırmaya olarak değil, dil becerilerine yönelik etkinlikler içerisinde öğrencilerin zihnine yerleştirilmelidir.

Yaratıcı drama tekniği kullanılarak dilbilgisi kurallarını öğrenme süreci eğlenceli bir hale dönüşürse, öğrencilerin öğrenme düzeyi ve öğrenilenlerin kalıcılığı daha da artar. Ayrıca bu teknikle, dilbilgisi soyut olmaktan çıkıp somut düşünülmesini sağlayabilir. Yaratıcı drama etkinlikleriyle dilbilgisi öğretimi, öğrencilerin kuralların kullanımını sevmelerine ve dilbilgisine karşı olumlu tutum sergilemelerine yardımcı olabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın yöntemi, evreni, verilerin toplanması ve analizi ile araştırmanın sınırlılıkları ele alınmaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi / Deseni

Araştırma, yaratıcı drama tekniğinin yabancı dilde okuma becerisinin gelişimine katkısı ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumuna etkisini saptamayı hedeflemektedir. Araştırmada elde edilen bulguların toplanması, analizi ve yorumlanması nicel araştırma yöntemiyle

gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırmalar yoluyla evreni temsil özelliğine sahip bir örneklemeden elde edilen veriler üzerinde araştırma hipotezlerini test etmek ve genellemelere ulaşmak mümkündür (Başol: 2008).

Nicel araştırma yöntemine dayalı bu çalışmada ön test ve son test uygulaması yapılarak kontrol gruplu yapılandırılmış deneysel model izlenmiştir. Bu modelde, gruplar müdahale etmeksizin yansız atama yoluyla deney ve kontrol grupları olarak belirlenmiştir. (Balcı, 2001; Büyüköztürk, 2007). Rastgele seçilen gruplardan biri 20 kişilik deney grubu, diğeri 20 kişilik kontrol grubu olarak oluşturmuştur. Araştırmanın uygulanma kısmı, 12 haftalık bir süreçte tamamlanmıştır.

Araştırma, Samsun merkezde bulunan özel bir ortaöğretim okulunda yürütülmüştür. Çalışma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubu öğrencileriyle çalışmanın başında ve sonunda olmak üzere iki haftalık süreçte ön test ve son test uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Hem deney hem de kontrol örneklem gruplarında her hafta öğrencilerin amaçlanan davranışı gerçekleştirmesi için 8.sınıf ingilizce ders kitabından okuma becerisinin gelişimine yönelik aynı diyaloglar seçilmiştir. Bu diyaloglar Ek'te sunulmuştur. 12 haftalık süreçte okuma becerisini geliştirmeye yönelik aynı diyaloglar deney grubu ile drama etkinliklerine yer verilerek işlenirken, kontrol grubu ile mevcut programlardaki etkinlikler izlenerek işlenmiştir. Her iki örneklem grubunun dersleri arka arkaya gelecek şekilde ayarlanmıştır.

Deney grubu öğrencileri ile drama uygulamaları 12 hafta boyunca 2 ders saati süresince sürdürülmüştür. Ders plan içerikleri, Gagne'nin öğretim modeline göre ; ısınma, dikkat çekme, konu hakkında ön bilgi verme, materyallerin anlatımı, kazanım hakkında öğrenciye bilgi verme, öğrenene destek sağlama, öğrenenlerin hedef davranışı görmesi, dönüt verme aşamalarına dikkat edilerek hazırlanmıştır.

Deney grubuna yönelik, diyalogta kullanılan materyallerin sunumu ve yaratıcı drama etkinlikleri tanıtıldıktan sonra, derse hazırbulunmuşluk düzeylerini sağlama, öğrenenlerin kazanımları öğrenme, öğrenene dönüt sağlama, değerlendirme ve hatırlama sürelerini arttırma gibi noktalar dikkate alınarak yaratıcı drama aşamaları oluşturulmuştur.

Deney grubunda materyallerin öğrenenlere aktarılması kısmında, derse başlamadan önce her hafta seçilen diyaloglarla ilgili yaratıcı drama etkinlikleri yapılmıştır. Yaratıcı dramının aşamaları; hazırlık-ısınma, canlandırma, değerlendirme aşamaları bu kısımda kullanılmıştır.

Böylece yaratıcı drama tekniğiyle öğrenilen yabancı dilde okuma becerisinin gelişimine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Bu teknikte deney grubunda ısınma–hazırlık aşamasında öğrenenlerin etkinliğe hazırlanması, hem tekniğe hem de konunun içeriğine uyum sağlamaya yönelik çalışmalar olarak değerlendirilmektedir. Tekniğin kuralları öğretmen tarafından önceden hazırlanmıştır ve diğer aşamalarda bu şekilde oluşturulmuştur. Öğrencilerin hem zihinsel hem de bedensel olarak hazırlık sürecini etkin hale getirmek oldukça önemli görülmektedir. Belirlenen teknikler dramanın aşamaları göz önüne alınarak saptanmıştır. Diyalogların seçiminde yaratıcı drama teknikleriyle uyumlu olmalarına özen gösterilmiştir.

Canlandırma aşamasına gelindiğinde konular bu aşamada belirlenmiştir. Daha sonra canlandırma için ikişerli ya da üçerli gruplar oluşturulmuştur. Öğrencilerin roller belirlenip hazırlanan diyaloglar canlandırılmıştır. Bu aşamanın akışına göre öğrencilerin dikkatlerini toplama ve paylaşım alanları oluşturmaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Canlandırma aşamasında; doğaçlama, zihinde canlandırma, pantomim ve rol kartları gibi teknikler kullanılmıştır. Canlandırma yapıldıktan sonra işlenen diyaloglar sonucunda bir sonraki aşamaya geçilmiştir. Değerlendirme aşamasında, öğrenenlerin bu tekniği uygulamadan önce ne hissettiklerini ve başka hangi cümle yapılarını kullanmak istediklerini küçük bir kağıda yazmaları istenmiştir. Kontrol ve deney gruplarının örnek haftalık ders planlarının işleyişini gösteren planlar Ek'te verilmiştir.

Deney grubunda öğrenciler ikişerli-üçerli gruplara ayrılmıştır. Gruplar cinsiyet farkı dağılımı gözetilerek oluşturulmuştur. Grupların seçiminde aynı öğrencilerin sürekli olarak aynı grupta olmamasına özen gösterilmiştir. Uygulanan yaratıcı drama tekniklerinde her grubun farklı öğrenci gruplarıyla oluşturulması sağlanmıştır. Bundan dolayı öğrenciler, bazen doğum günleri dikkate alınarak, bazen ise seçtikleri renklere göre rastgele gruplara ayrılmıştır. Yaratıcı dramanın uygulanma sürecinde, özellikle başlangıç zamanlarında öğretmen de öğrencilerle beraber görev almıştır (Öztürk, 2007). Ek'te bu aşamaya dair bilgiler verilmiştir.

Derslere öğrencilerin tam katılım sağlanmasına özen gösterilmiştir. Her bir gruba farklı konuşma metni düşecek şekilde haftalara göre ünitelerde yer alan diyalog metinleri dağıtılmıştır. Her etkinlikten önce öğrencilere öğretmen tarafından yapılandırılmış rol kartları dağıtılmıştır. Rol kartları grupların kendileri içinde rolleri belirlenerek çalışılmıştır. Rol kartlarını dağıtımını izleyen haftada her bir etkinlik aşağıdaki aşamalarla gerçekleşmiştir.

1-Öğrencilerin rolleri gereği gerekli kostüm ve donanımlarıyla hazır bulundular.

2-Öğretmenin “başlayınız” komutuyla canlandırma rolleri sırasıyla oynanarak drama etkinliği gerçekleştirilir. Öğretmen, müdahalede bulunmadan tüm öğrencilerin drama etkinliğini izlemesine olanak tanınmıştır. Ayrıca, öğrenciler sözcükeleri yanlış telaffuz ettiklerinde öğretmen doğru telaffuz biçimini söylemiştir.

3- Drama etkinliğinin türüne göre öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

- a) Öğrencilerin kullanılan drama tekniğinin adını da bilmesi ve farkındalık yaratması amacıyla öğrencilere drama etkinliğini beğenip beğenmediği sorulmuştur.
- b) Öğrencilerden yazılı olarak öğretmene verilmek üzere “Siz olsaydınız bu etkinlikte nasıl davranırdınız”; nasıl cümle kurardınız, nasıl sorulara yanıt verirdiniz ,vb. sorusunu yanıtlamaları istenmiştir.

Her bir öğrenciden dönüt sağlanmıştır. Etkinlikler farklı öğrencilerle tekrarlanmıştır. Burada kaygı düzeyi yüksek öğrenciler motive edilerek onların da etkinliğe katılımına özen gösterilmiştir. Öğretim programında yabancı dilde okuma temaları ve ders kazanımları dikkate alınarak yaratıcı drama teknikleri uygulanmıştır.

Kontrol grubunda ise, 12 hafta boyunca mevcut eğitim programında yer alan etkinlikler uygulanmıştır. Her hafta kitaptaki diyaloglar sadece okunarak işlenmiştir. Öğretmen, diyalogu isteyen öğrencilere söz hakkı vererek okutmuştur. Ardından diyalog metniyle ilgili alıştırmalar yapılmıştır. Çoktan seçmeli sorular cevaplanıp, geleneksel öğretim yöntemiyle derse devam edilmiştir. Öğretmen merkezli bir yöntemle çalışmalar yürütülmüştür. Öğretmen, mevcut eğitim programını çerçevesinde daha çok teorik bilgi verip, öğrencilerin bu bilgiler çerçevesinde okuduğu metni anlamalarını, sözcükleri ve dilbilgisi kurallarını öğrenmelerini hedeflemiştir.

Araştırmanın bir diğer nicel boyutunu oluşturan kısmında ise öğrencilerin yaratıcı drama uygulamasına yönelik tutumlarını saptamak için tutum ölçeği kullanılmıştır. Deney grubu ve kontrol gruplarına sürecin başında ilk hafta tutum ölçeği uygulanmıştır. Sürecin sonunda aynı tutum ölçeği deney grubuna tekrar uygulanmıştır. Böylelikle 12 hafta boyunca okuma becerisini geliştirmeye yönelik uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin tutumunda değişiklik gösterip göstermediği saptanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, Şenol Orakçı tarafından geliştirilen 5’li likert tutum ölçeği izin alınarak katılımcılar üzerinde uygulanmıştır.

Ekler kısmında tutum ölçeği uygulama izin örneği sunulmuştur. Tutum anket ölçeğinde, öğrencilere 10 tane soru sorulmuştur. Bu ölçekte öğrencilere yöneltilen sorularla yabancı dilde okuma becerisi ve bu becerinin geliştirilmesinde önemli rol oynayan sözcük ve dilbilgisi öğrenimine yönelik yaratıcı drama tekniği kullanmasının tutuma etkisini ölçmek hedeflenmiştir. Bu ölçek, 1) Hiç katılmıyorum 2) Katılmıyorum 3)Kararsızım 4)Katılıyorum 5)Tamamen katılıyorum şeklinde düzenlenmiştir.

Öğrencilere yöneltilecek sorular hazırlanırken alan yazın taraması yapılarak önceki akademik çalışmalar incelenmiştir. Ölçekte kullanılan 1, 2, 3, 5 ve 6. ncı sorular okuma becerisi, 4 ve 8. nci sorular sözcük öğretimi 7, 9. ve 10. ncu sorular dilbilgisi öğretiminde yaratıcı drama tekniğinin kullanımı ile ilintili sorulardır.

3.2. Araştırmanın Evreni

2019-2020 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Samsun ili, Atakum merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Samsun Özel Atakum Ortaokulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deneysel desenini oluşturmak için ilköğretim II. Kademe 8. sınıf öğrencilerinden iki grup seçilmiştir. Katılımcıların tamamı 13 yaşındadır. Rastgele seçilen gruplardan biri 20 kişilik deney grubu (10 erkek, 10 kız), diğeri 20 kişilik kontrol grubu (9 erkek, 11 kız) olarak oluşturmuştur. Araştırma toplam 40 8.sınıf öğrencisi ile sürdürülmüştür. Hem başarı testi hem de tutum ölçeği söz konusu 40 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Verilerin elde edilmesi iki kaynak yoluyla sağlanmıştır: 1) Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilere eğitim sürecinin başında ve sonunda başarılarını ölçmek amacıyla 8.sınıf İngilizce ders kitabında yer alan bir diyaloga dayalı uygulanan ön test ve son testten elde edilen veriler. 2) Her iki gruba sürecin başında uygulanan yaratıcı drama tutum ölçeği ile deney grubuna sürecin sonunda da uygulanan aynı tutum ölçeğinden elde edilen veriler.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizine temel oluşturan diyaloglar, MEB 8.sınıf İngilizce kitabındaki ünitelerde yer alan otantik dokümanlar ve konuların temalarına dayandırılarak incelenmiştir. Deney grubu ve kontrol grubuna uygulanan ön test ve son test başarı sonuçları ile sürecin başında ve sonunda öğrencilerin İngilizce okuma becerisini geliştirme amacına yönelik kullanılan yaratıcı drama tekniğine karşı tutum ölçeği sonuçları irdelenmiştir.

Elde edilen bulgular, SPSS programıyla analiz edilmiştir. Wilcoxon eşleştirilmiş sıra testi, Mann-Whitney U testi ve Friedman testi kullanılmıştır.

Bu araştırmada istatistiksel analiz tekniklerinden frekans analizi, tanımlayıcı istatistik analizi, güvenilirlik analizi ve ortalama karşılaştırma testleri kapsamında hipotez testleri kullanılmıştır. Yaratıcı drama eğitiminin, öğrencilerin okuma, sözcük ve dilbilgisi açısından memnuniyet ve başarı düzeylerine etkisini ölçmek için hipotez testlerinden Wilcoxon eşleştirilmiş sıra testi, Mann-Whitney U testi ve Friedman testi kullanılmıştır. Başarı puanları ve ölçek skorlarına ait verilerin normallik durumları incelenmiş, normallik varsayımının sağlanamadığı tespit edildiği için parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Hipotez testlerinde tanımlayıcı istatistik olarak medyan (M) ve değişim aralığı (R) değerleri verilmiştir. Hipotez testi bulgularında tanımlayıcı istatistikler M (R) biçiminde gösterilmiştir. İstatistiksel uygulamalar IBM SPSS programının 22. sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada hata payı %5 olarak alınmıştır. Sonuçlara bakıldığında güvenilirlik düzeyleri oldukça yeterlidir, bundan dolayı normal dağılım olduğu belirtilmiştir.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Araştırmada yer verilen etkinlikler 2019-2020 Eğitim-öğretim yılı 8. Sınıf İngilizce ders kitabında yer alan ünitelerde bulunan diyaloglarla sürdürülmüştür.
- MEB İngilizce 8.sınıf ders kitabındaki bazı ünite başlıkları seçilerek araştırmada kullanılacak diyaloglar belirlenmiştir.

Kullanılan diyaloglar;

- Ünite 1:Friendship “Order the menu”
- Ünite 2: Friendship “Invite your friends”
- Ünite 2: Teen life “ Talking about sports”
- Ünite 4: On the phone “ Communication with secretary”
- Ünite 5: The Internet “Reservation on the hotel”
- Ünite 5:The Internet “Using a mobile phone”

- Okuma becerisini geliştirmeye yönelik deney grubu ile yaratıcı drama teknikleri, kontrol grubu ile ise geleneksel okuma tekniklerinin uygulandığı MEB programına dayalı bir öğretim izlenmiştir.
- Uygulama, yaratıcı drama planlarının uygulandığı 12 haftalık sürede gerçekleştirilen toplam 48 ders saati ile sınırlıdır.
- Çalışma sürdürülürken yabancı dil eğitiminde geliştirilen en son yöntem olan Eylem Odaklı Yaklaşımın ilkeleri göz önünde bulundurarak yaratıcı drama teknikleri ve modelleri uygulanmaya çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. Temel Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil eğitiminde okuma becerisinin geliştirilmesinde kullanılması başarı üzerinde ne tür bir etki oluşturmaktadır?

Bu bölümde, bir yandan deney grubu ve kontrol grubuna uygulanan başarı ön test ve son testlerinden elde sonuçlar irdelenirken, diğer yandan da öğrencilerin yaratıcı dramaya karşı tutumlarını ölçen ölçeklerden elde edilen veriler değerlendirilmektedir.

Yaratıcı drama tutum ölçeğine yönelik bulgular değerlendirildiğinde, aşağıda tabloda verilen sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Deney grubuna eğitim sürecinin başında ve diyalog metinleri yaratıcı drama teknikleri kullanılarak işlendikten sonra sürecin sonunda tekrar uygulanan drama tutum ölçeği sonuçları karşılaştırıldığında ön test ve son test arasında oldukça anlamlı farkların olduğu saptanmıştır. Sonuçlar, yaratıcı drama tekniklerinin yabancı dilde okuma becerisini geliştirmeye yönelik kullanımlarının öğrencilerde olumlu yönde tutum değerikliği sağladığını ortaya koymaktadır.

Ölçek:

1) Hiç katılmıyorum 2) Katılmıyorum 3)Kararsızım 4)Katılıyorum 5)Tamamen katılıyorum

Tablo 1: Deney grubunun yaratıcı drama etkinliği öncesi memnuniyet yanıtlarının frekans analizi sonuçları

Soru	Grup	N	%
s1	1	9	22.5
	2	8	20
	3	12	30
	4	10	25
	5	1	2.5
s2	1	1	2.5
	2	6	15
	3	15	37.5
	4	18	45
s3	2	2	5
	3	23	57.5
	4	15	37.5
s4	1	6	15
	2	13	32.5
	3	19	47.5
	4	2	5
s5	1	2	5
	2	10	25
	3	21	52.5
	4	7	17.5
s6	1	4	10
	2	10	25
	3	20	50
	4	6	15
s7	1	1	2.5
	2	19	47.5
	3	19	47.5
	4	1	2.5
s8	1	1	2.5
	2	8	20
	3	17	42.5
s9	2	11	27.5
	3	23	57.5
	4	6	15
s10	2	5	12.5
	3	23	57.5
	4	12	30

Tablo 2: Deney grubunun yaratıcı drama etkinliği sonrası memnuniyet yanıtlarının frekans analizi sonuçları

Soru	Grup	N	%
s1	1	1	2.5
	2	3	7.5
	3	11	27.5
	4	12	30
	5	13	32.5
s2	2	1	2.5
	3	15	37.5
	4	12	30
	5	12	30
s3	3	14	35
	4	17	42.5
	5	9	22.5
s4	2	2	5
	3	8	20
	4	13	32.5
	5	17	42.5
s5	3	12	30
	4	12	30
	5	16	40
s6	3	7	17.5
	4	15	37.5
	5	18	45
s7	1	1	2.5
	2	5	12.5
	3	8	20
	4	13	32.5
	5	13	32.5
s8	2	4	10
	3	12	30
	4	6	15
	5	18	45
s9	2	8	20
	3	10	25
	4	5	12.5
	5	17	42.5
s10	3	10	25
	4	13	32.5
	5	17	42.5

Tablo 1 ve 2’de deney grubunun yaratıcı drama etkinliği öncesi-sonrası memnuniyet yanıtlarının frekans analizi sonuçları verilmiştir. Bu sonuçların yüzdesel dağılımlarına bakıldığında, öğrencilerin etkinlik sonrasında vermiş oldukları yanıtların genel olarak daha yüksek puana sahip gruplarda toplandığı gözlemlenmektedir.

1- Sınıfta yaratıcı drama teknikleriyle diyaloglar canlandırıldığı zaman okuduğumu daha iyi anlayabiliyorum.

Sonuçlar, okuduğunu anlama becerisinde yaratıcı drama etkinliklerine karşı olumsuz düşünen öğrencilerin drama eğitimi sonrasında tutumlarının değiştiğini ortaya koymaktadır. Etkili bir okuyucu anlayarak okumayı başarmak için, metinle kendi yaşantısını ilişkilendirebilme, bilgiyi özetleyebilme, sonuç çıkarma, metne yönelik sorular oluşturma gibi uygulamaları etkin bir şekilde yapabilmelidir (Allen, 2003; Keer, 2005). Tutum ölçeği yüzdelik dilimine bakıldığında konuşma metinlerinin yaratıcı drama tekniği uygulanarak işlenmesinin okuduğunu anlamayı kolaylaştırdığına dair olumlu yönde değişim söz konusudur. Sürecin başında ölçeğin ilk uygulandığında hiç katılmayanların oranı %22.5, tamamen katılanların oranı %2.5 iken, süreç sonunda ölçeğin son uygulamasında hiç katılmayanların oranı %2.5’e gerilerken, tamamen katılanların oranı %32.5’e yükselmiştir.

2- Diyalog metinleri, sınıf içi etkinliklerde görsel materyallerle desteklediğinde okuduğumu anlamam kolaylaşıyor.

Verilere bakıldığında, etkinliklerde görsel materyallerin kullanılmasının drama uygulaması sonrasında öğrencilerde olumlu yönde bir tutum sağladığı sonucuna varılmıştır. Öğrenciler görseller ve drama tekniğini bir arada kullanmanın okuma becerisine yönelik olumlu tutum geliştirmelerine olanak sağladığı görüşündedirler. Ölçeğin ilk uygulanmasında öğrencilerin %2.5 hiç katılmazken, tamamen katılan öğrenci oranı %0’dır. Ölçeğin son uygulanmasında ise hiç katılmayanların oranı %2.5’lik oranı kurumakla birlikte tamamen katılanlar %30 oranındadır.

3-Diyalog metinleri ünlü birileri tarafından seslendirildiğinde dikkatimi daha çok verdiğim için anlamam kolaylaşıyor.

Üçüncü sorunun verileri irdelendiğinde, diyalog metinlerinin seslendirmesinin farklı kişiler tarafından yapılmasının öğrencilerin drama sonrasında okuduğunu anlamada olumlu yönde tutum geliştirmelerini sağladığı sonucuna varılabilir. Güler (2008)’in belirttiği gibi “Algılanan sözcüğün anlamına göre o sözcükle ilgili çağrışımlar; okuma ve dinleme sürecinde, uzun

sürelî bellekten çağrılarak, anlama sürecine dâhil edilir.” Bu görüş doğrultusunda drama sonrası öğrencilerin tutum ölçeğinde olumlu yönde farklılık görülmektedir. Ölçeğin ilk uygulanmasında hiç katılmıyorum diyen öğrenci oranı %0, katılmıyorum diyen öğrenci oranı %5 iken, tamamen katılan öğrenci oranı da %0’dır. Bu soruya öğrencilerin %57.5’i kararsızım şeklinde yanıt vermiştir. Ölçeğin son uygulanmasında ise hiç katılmayanların ve katılmayanların oranları %0 iken tamamen katılanların oranı %22.5 olmuştur.

4-Diyalog metinlerini konularına göre hem görsel hem de işitsel materyallerle birleştirerek sunulduğunda cümlenin içerisinde bulunan kelimelerin anlamlarını tahmin edebiliyorum .

Dördüncü sorunun sonuçlarına bakıldığında, konuşma metinlerinin hem görsel hem de işitsel olarak aktarılması öğrencilerin tutumunu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Öğrenciler farklı duyularını kullanarak sürece katıldıkları için sözcüğün uzun süreli belleğe geçmesi hızlanmıştır (Pincotti, 2000). Pincotti’nin de dediği gibi, drama tekniklerinde farklı duyular işe koşulduğu için süreç sonunda öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir artış olmuştur. Ölçeğin ilk uygulanmasında öğrencilerin %15’i hiç katılmazken, tamamen katılan öğrenci oranı %0’dır. Ölçeğin son uygulanmasında ise hiç katılmayanların ve katılmayanların oranları %0 iken tamamen katılanlar %42.5 olmuştur, bu oldukça büyük bir artıştır.

5-Diyalog metinlerinin geçtiği farklı ortamlardaki durumların sahne oyunları ile canlandırılması özgüvenimi artırıyor.

Diyalogların sahne oyunları ile canlandırılarak öğrencilere sunulması da onların özgüvenini artırdığı ve okuma becerisine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Ölçeğin ilk uygulanmasında hiç katılmıyorum diyen öğrenci oranı %0 ve tamamen katılan öğrenci oranı da %0’dır. Bu soruya öğrencilerin %57.5’i kararsızım şeklinde yanıt vermiştir. Ölçeğin son uygulanmasında ise hiç katılmayanların oranı %0 iken tamamen katılanların oranı %42.5 gibi yüksek bir orana ulaşmıştır.

6- Diyalog metinlerini doğrudan okumak yerine diyalogta bulunan karakterleri canlandırarak okumak hafızamda tutabilme süresini artırmaktadır.

Metinde geçen karakterlerin canlandırılması öğrencilerin okuma becerisine karşı olumlu tutum kazanmalarını sağlamıştır. Ölçek ilk uygulandığında hiç katılmıyorum diyen öğrenci oranı %10, katılmıyorum diyen öğrenci oranı %0 iken, tamamen katılan öğrenci oranı da %0’dır. Öğrencilerin %52.5’i bu soruya kararsızım şeklinde yanıt vermiştir. Ölçeğin son

uygulanmasında ise hiç katılmayanların ve katılmayanların oranı %0 iken tamamen katılanların oranı %40'dır.

7-Diyalog metinleri, sahne oyunları kullanarak yapıldığında farkında olmadan diyalogta geçen dilbilgisi yapılarını öğreniyorum.

Beşinci sorunun aksine burada da bir yandan okuduğunu anlama becerisi geliştirilirken, diğer yandan da dilbilgisi kurallarının kavranılması söz konusudur. Diyalogların canlandırılmasında yaratıcı drama tekniğinin kullanılması bağlam içerisinde yüksek motivasyonla sıkıcı dilbilgisi kurallarını eğlenerek öğrenme olanağı sunmaktadır. Günday (2015)'in da vurguladığı gibi, dilbilgisinin örnekler üzerinden ve öğrencilerin aktif olarak katıldıkları etkinlikler ile öğretilmesi başarıyı artırmaktadır. Yaratıcı drama tekniğiyle dilbilgisi öğretimi öğrencilerin tutumunda olumlu anlamda bir artış göstermiştir. Sürecin başında ölçeğin ilk uygulandığında hiç katılmayanların oranı %2.5, tamamen katılanların oranı %0 iken, süreç sonunda ölçeğin son uygulanmasında hiç katılmayanların oranı %0'a düşerken, tamamen katılanların oranı %32.5'e yükselmiştir.

8-Diyalog metinlerini okuduğu sırada, karakterin duygusuna göre ses tonunun değiştirilerek sesletimin yapılması diyaloga ve sözcüklere odaklanmamı sağlıyor.

Diyalogların seslendirilmesinde karakterin duygusuna göre ses tonunun değiştirilmesi öğrenenin metne odaklanmasını artırdığı ve olumlu yönde tutum sergilemelerini sağladığı sonucuna varılmıştır. Böylece öğrenciler sözcükleri ve telaffuzlarını farkında olmadan öğrenirler ve içselleştirirler. Çünkü sözcüklerin yüklediği duygusunun yaşayarak öğrenilmesi söz konusudur (Sinatra, 1983). Ölçek ilk uygulandığında hiç katılmıyorum diyen öğrenci oranı %2.5, katılmıyorum ve tamamen katılıyorum diyen öğrenci oranları ise %0'dır. Ölçeğin son uygulamasında ise hiç katılmayanların oranı %0 iken tamamen katılanların oranı %45 olmuştur.

9- Diyaloglar metinlerinde geçen cümlelerin yapılarını rol oynama tekniğiyle canlandırılarak sunulduğunda okuduğumu daha iyi anlayabiliyorum .

Dilbilgisi yapılarının oyun yoluyla sunulmasının okuduğunu anlama becerisini geliştirdiği yönünde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Öğrenciler diyalogdaki sözcükleri ve dilbilgisi yapılarını bir bütünlük içerisinde drama tekniği ile öğrenirken aynı zamanda okuma becerilerini de

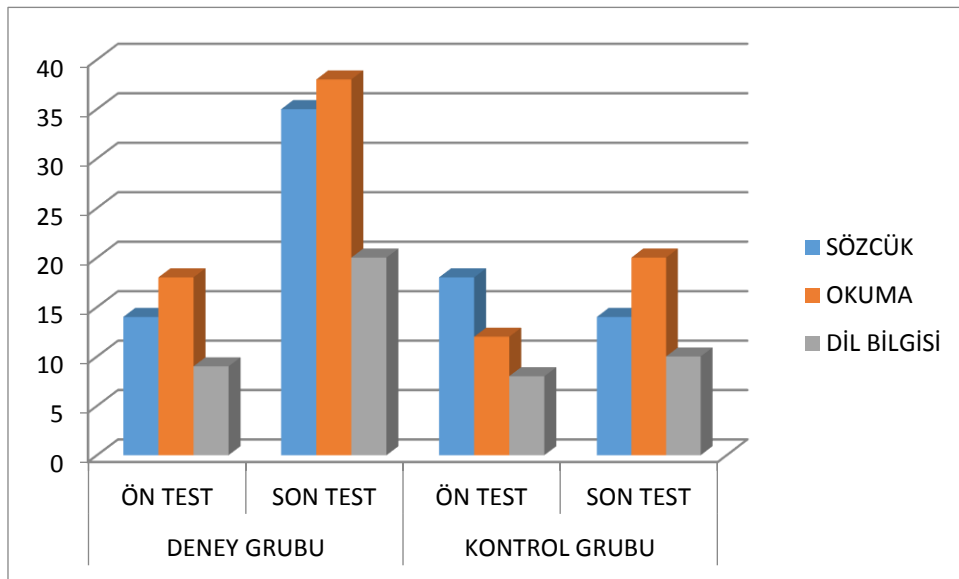
geliştirmektedirler. Zira diyalogun canlandırılması sayesinde iletişim sırasında kullanılacak yapıları öğrenebilmekte ve böylece iletişim becerileri de gelişmektedir (Whiteson, 1996). Bu doğrultuda, etkileşim halinde ve canlandırarak öğrenmenin öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği dikkat çekmektedir. Ölçeğin ilk uygulamasında hiç katılmıyorum diyen öğrenci oranı %10, tamamen katılan öğrenci oranı da %0'dır. Bu soruyu öğrencilerin %50 si, bir başka ifadeyle yarısı kararsızım şeklinde yanıtlamıştır. Ölçeğin son uygulamasında ise hiç katılmayanların ve katılmayanların oranları %0 iken tamamen katılanların oranı %45 olarak görülmektedir.

10-Sahne oyunları ve farklı drama teknikleri ile diyalogları canlandırmak, yabancı dil dersine olan motivasyonumu ve dilbilgisi kurallarını cümle içerisinde kolayca kullanabilmemi artırıyor.

Soruya verilen yanıtlardan elde edilen veriler, sahne oyunları ve farklı drama teknikleri ile öğretilen diyalogların öğrencilerin motivasyonunu ve okuma becerisine karşı olumlu tutumlarını artırdığı yönündedir. Ölçeğin ilk uygulamasında öğrencilerin %0'ı hiç katılmazken, tamamen katılan öğrenci oranı da %0'dır. Bu soruya öğrencilerin %57.5'i kararsızım şeklinde yanıt vermiştir. Ölçeğin son uygulanmasında ise hiç katılmayanların ve katılmayanların oranları %0 iken tamamen katılanlar %42.5'e yükselmiştir.

Aşağıdaki tabloda sunulan deney grubu ve kontrol grubu başarı ön test ve son test sonuçları yaratıcı drama tekniğinin uygulanmasının öğrencilerin olumlu yönde tutum geliştirmeleri yanında, başarılarının artmasında da önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Deney ve kontrol grubunun son test başarı puanları

Deney ve kontrol grubu son test başarı puanları arasında önemli farklılık vardır. İki grubun sonuçları karşılaştırıldığında, tüm alanlarda test sonuçlarında deney grubunun lehine anlamlı farklar bulunmaktadır. Diyalog metinlerinin yaratıcı drama teknikleri uygulanarak işlendiği deney grubu öğrencileri, mevcut program etkinlikleri ile derslerin sürdürüldüğü kontrol grubuna oranla, son testte genelde okuduğunu anlama dil becerisinin geliştirilmesinde ve buna bağlı sözcük bilgisi ve dilbilgisi kurallarının uygulanmasında çok yüksek düzeyde başarı elde etmişlerdir. Deney grubunda yaratıcı drama etkinlikleri okuduğunu anlama becerisine olumlu yönde katkı sağladığı görülmektedir. Öğrencilerin ön testte yanlış cevap verdikleri sorulara, son testte okuma becerisi ve sözcük öğretimi bağlamında iki kat daha başarılı cevaplar vermişlerdir. Farklı drama etkinliklerin kullanımı, öğrencilerin dilbilgisi öğreniminde cümle yapılarını kolayca öğrenmelerine de katkı sağlamıştır. Buna karşın, kontrol grubunun başarı artışı son testte oldukça sınırlı düzeyde kalmıştır. Bunun sebebi, mevcut eğitim programına dayalı etkinliklerin geleneksel yöntem ve tekniklerle sürdürülmesi olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel yöntem ve teknikler ağırlıklı olarak bilgi aktarımı ağırlıklı olduğundan, öğrencilerin ilgi ve motivasyonunu pek artırmadıkları, özellikle öğrenenlerin dil becerilerini geliştirmede pek etkili olmadıkları sonucuna varılmıştır. Deney grubunda %50'lik bir artış söz konusu iken, kontrol grubun ancak %10'luk bir artış saptanmıştır.

4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

1. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubunun , yaratıcı drama tekniğine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ve mevcut eğitim programının yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcı drama tekniğine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına dair Wilcoxon eşleştirilmiş testi yapılmıştır.

Tablo 4 :Deney grubu ve kontrol grubu yaratıcı drama eğitimi için alt boyutlara yönelik eğitim öncesi güvenilirlik analizi sonuçları

Alt boyut	Madde	$\bar{X}$	SS	Düzeltilmiş Madde Korelasyonu	Alfa
Okuma	s1	2.65	1.167	0.467	0.709
	s2	3.25	0.809	0.725	
	s3	3.33	0.572	0.344	
	s5	2.83	0.781	0.584	
	s6	2.70	0.853	0.316	
Sözcük	s4	2.43	0.813	0.245	0.394
	s8	3.10	0.810	0.245	
Dilbilgisi	s7	2.50	0.599	0.437	0.608
	s10	3.18	0.636	0.437	

$\bar{X}$: Aritmetik ortalama SS: Standart sapma

Tablo 4'te yaratıcı drama eğitimi öncesi ölçeğe ait okuma, sözcük ve dilbilgisi alt boyutlarının güvenilirlik analizi sonuçları verilmiştir. Sonuçlara göre bu alt boyutların güvenilirlik katsayısı olan Cronbach alfa değerleri okuma alt boyutu için 0.709, sözcük için 0.394 ve dilbilgisi için 0.608'dir. Dilbilgisi boyutunda 9. sorunun düzeltilmiş madde korelasyonu negatif olduğu için, eğitim öncesi verilerde bu soru analiz dışı bırakılmıştır. Geriye kalan maddelerin tamamında düzeltilmiş madde korelasyonu pozitifdir ve sözcük alt boyutu dışında diğer tüm alt boyutların güvenilirlik düzeyleri oldukça yeterlidir.12 haftalık çalışma sonrasında deney grubu öğrencilerine tekrar verilen tutum ölçeği testinin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Deney grubunun yaratıcı drama eğitimi için alt boyutlara yönelik eğitim sonrası güvenilirlik analizi sonuçları

Alt boyut	Madde	$\bar{X}$	SS	Düzeltilmiş Madde Korelasyonu	Alfa
Okuma	s1	3.83	1.059	0.807	0.927
	s2	3.88	0.883	0.856	
	s3	3.88	0.757	0.812	
	s5	4.10	0.841	0.799	
	s6	4.28	0.751	0.770	
Sözcük	s4	4.13	0.911	0.629	0.765
	s8	3.95	1.085	0.629	
Dilbilgisi	s7	3.80	1.114	0.736	0.864
	s9	3.78	1.209	0.850	
	s10	4.18	0.813	0.708	

$\bar{X}$: Aritmetik ortalama SS: Standart sapma

Tablo 5'te yaratıcı drama eğitimi sonrası ölçeğe ait okuma, sözcük ve dilbilgisi alt boyutlarının güvenilirlik analizi sonuçları verilmiştir. Sonuçlara göre bu alt boyutların

güvenilirlik katsayısı olan Cronbach alfa değerleri okuma alt boyutu için 0.927, sözcük için 0.765 ve dilbilgisi için 0.864'tür. Eğitim sonrasında tüm alt boyutlar için maddelerin tamamında düzeltilmiş madde korelasyonu pozitif ve tüm alt boyutların güvenilirlik düzeyleri artmış ve oldukça yeterlidir.

Tablolara bakıldığında, eğitim öncesi deney grubunun yaratıcı drama öncesi okumanın alt boyutları sözcük ve dilbilgisi puanları düşük çıkmıştır ancak yaratıcı drama eğitimi sonrası tüm bölümlerde başarı oldukça artmıştır. Tablodan anlaşıldığı üzere öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi, sözcük ve dilbilgisi gibi dil bileşenlerinin kullanımlarına motive oldukları için drama etkinlikleri sonrasında daha başarılı oldukları söylenebilir. Ayrıca etkinliklerdeki başarı öğrencileri güdülediği için drama etkinliklerini içselleştirerek dilbilgisel yapıları daha çok kullanmalarını sağladığı izlenimi doğmuştur. Drama etkinlikleri sırasında öğrenciler kendi materyallerini kendi imkanları doğrultusunda sağladıkları için içsel motivasyonları artmış olabilir. Eğitim süreci sonrasında yaratıcı drama tekniğinin deney örneklem grubunun dil bileşenlerinin tutumuna olumlu yönde önemli derecede katkı sağladığı görülmektedir.

4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

2. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubu ile mevcut eğitim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama, sözcük ve dilbilgisine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubu ve mevcut eğitim programının yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin okuma, sözcük ve dilbilgisi tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığının değerlendirilmesi Mann-Whitney U testi verileri üzerinden yapılmıştır.

Tablo 6 : Okuma alt boyutu anket puanları için hipotez testi sonuçları

Grup	Drama eğitimi		p
	Önce	Sonra	
Deney	3.4 (1.4)	4.7 (0.6)	<0.001
Kontrol	2.6 (2)	3.2 (1.2)	<0.001
P	<0.001	<0.001	

Tabloda deney ve kontrol örneklem grupları okuma becerisinin gelişimine yönelik tutum ölçeği alt boyut anket sonuçları analiz edilmiştir. İstatistiksel olarak deney grubu ile kontrol grubunun okuma becerisini geliştirmeye yönelik ön test ve son test tutum ölçeği puanları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Hem deney grubu hem de kontrol grubunun ön test ile son test tutum puanları arasında artı yönde bir fark olmakla birlikte, deney grubunun son testteki tutum puanları kontrol grubuna oranla daha çok artmıştır. Bu sonuçlar yaratıcı drama eğitimi açısından anlamlı bir farklılık sağlamıştır. Bu da yabancı dilde okuma becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerde yaratıcı drama tekniğini kullanmanın öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Okuma becerisine yönelik etkinlikler süresince drama tekniğine yer verilmesi, öğrencilerin eğlenerek doğru bir biçimde okuyup anlamasına yardımcı olmaktadır. Diyalog metinlerindeki sözcüklerinin sadece telaffuz biçimleri değil aynı zamanda anlamlarını kolayca kavrayabildikleri gibi diyalogun canlandırılması ile karşılıklı konuşma cümlelerinin anlamlarını da kolayca keşfedebilmektedirler. Drama eğitiminden sonra öğrenciler okuma anketi tutum puanlarının değişim sebebi yaparak-yaşayarak öğrenimin öğrencilerin ilgilerini ve öğrenilenlerin hafızada kalıcılığını arttırması olarak gösterilebilir. Farklı konu içerikli diyalog metinlerinin kullanılması ve canlandırılmasının öğrencilerin okuma becerisine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamıştır.

Tablo 7 :Sözcük alt boyutu anket puanları için hipotez testi sonuçları

Grup	Drama eğitimi		p
	Önce	Sonra	
Deney	3 (2)	5 (3)	<0.001
Kontrol	2.5 (2.5)	3 (1.5)	0.010
P	0.004	<0.001	

Tablo incelendiğinde, drama eğitiminde kullanılan tekniklerin öğrencilerin sözcük edinimine önemli oranda katkı sağladığı saptanmaktadır. Zira deney grubu öğrencilerinin sözcük öğrenimine ilişkin son test tutum ölçeği puanları hem ön test hem de kontrol grubunun sonuçlarına göre çok yüksek oranda artış göstermiştir. Deney grubunun drama eğitimi öncesi ve sonrasında yapılan tutum ölçeği test sonuçları kontrol grubu tutum ölçeği sonuçları ile karşılaştırıldığında deney grubunun lehine anlamlı bir fark dikkat çekmektedir.

Öğrencilerin drama etkinlikleriyle soyut sözcükleri somut hale dönüştürüp canlandırarak ifade etmeleri daha rahat öğrenmelerini sağlayabilir. Drama tekniği kullanımıyla, sözcüklerin doğru yerde kullanılmaları ve doğru teleffuz edilmelerine yönelik ilgi, istek ve başarıları artabilmektedir. Deney grubu öğrencileri derslerde uygulanan drama tekniği sayesinde farklı duyulara hitap etme ve yaparak-yaşayarak öğrenme söz konusu olduğu için sözcükleri hafızada tutma ve kalıcılığını sağlama konusunda daha başarılı oldukları için tutumlarını da olumlu yönde değiştirmiş olabilirler.

Tablo 8 : Dilbilgisi alt boyutu anket puanları için hipotez testi sonuçları

Grup	Drama eğitimi		p
	Önce	Sonra	
Deney	3 (2)	4.7 (0.67)	<0.001
Kontrol	2.5 (1.5)	3 (1.67)	0.025
P	0.035	<0.001	

Tabloda deney grubu tutum ölçeği puan sonuçlarının kontrol grubu puan sonuçlarına oranla oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Deney grubunun drama eğitimi öncesi ve sonrasında dilbilgisine karşı tutum ölçeği puanları arasındaki fark da sözcük öğrenimindekine yakın bir oranda yüksek çıkmıştır. Deney grubunun sonuçlarında hem ön test ve son test tutum ölçeği puan sonuçları hem de kontrol grubu puan sonuçlarına göre anlamlı ölçüde farklılık gözlenmektedir.

Dilbilgisi öğretiminin yaratıcı drama tekniğinde yaparak-yaşayarak aktarılması öğrencilerin öğrenimine olumlu anlamda katkı sağlamıştır. Kullanılan diyalog metinlerinin öğretilmek istenen dilbilgisi yapılarını örtük bir şekilde aktarmasından dolayı drama eğitiminin deney grubunun tutumunu olumlu yönde etkilemiştir. Drama eğitiminde, öğrenenler diyalog metinlerinde geçen dilbilgisel yapıları ezberlemeden cümle içerisinde farkına varmadan öğrendikleri için tutumlarında farklılık görüldüğü sonucuna varılabilir.

Kontrol grubunda mevcut programın kullanılmasından dolayı dilbilgisi öğreniminde deney öncesi ve sonrasında öğrenenlerin tutumunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 6, 7 ve 8'de yaratıcı drama eğitimi öncesi ve sonrası deney ve kontrol gruplarına yönelik okuma, sözcük ve dilbilgisi alt boyut tutum ölçeği anket sonuçları karşılaştırmaları verilmiştir. Test sonuçlarına göre drama eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol

grupları arasında okuma, sözcük ve dilbilgisi alt boyut tutum ölçeği test sonuç puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmektedir ($p<0.05$). Ayrıca deney grubu ve kontrol grubu sonuçları okuma, sözcük ve dilbilgisi alt boyut bağlamlarında ayrı ayrı karşılaştırılıp değerlendirildiklerinde de tutum ölçeği sonuç puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Test istatistikleri ve sonuç puan ortalamalarına bakıldığında, yaratıcı drama eğitimi sonrası deney grubu ve kontrol grubu tutum ölçeği puanları arasındaki fark yüksekten alçağa doğru şu şekilde sıralanmaktadır: Sözcük, dilbilgisi ve okuduğunu anlama. Deney grubunda kontrol grubuna kıyasla yaratıcı drama eğitimi sonrasında okuma, sözcük ve dilbilgisi alt boyut tutum ölçeği puan ortalamalarında anlamlı ölçüde daha yüksek artış gözlenmektedir.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

3. *Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu son test puanları ile mevcut eğitim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?*

Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu son test başarı puanları ve mevcut eğitim programının izlendiği kontrol grubu son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı Mann-Whitney U testiyle analiz edilmiştir.

Tablo 9 :Kontrol grubu son test başarı puanları için hipotez testi sonuçları

Okuma	Sözcük	Dilbilgisi	p
20 ^a (26)	14 ^b (14)	10 ^{bc} (14)	<0.001

Tablo 9’da kontrol grubunun okuma, sözcük ve dilbilgisi başarı puanları son test sonuçları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Test sonuçlarına göre kontrol grubunda okuma, sözcük ve dilbilgisi puanlarından iki son test başarı puanında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0.05$). Çoklu karşılaştırma testi sonucunda, katılımcıların okuma ve sözcük başarı puanları, dilbilgisi başarı puanlarına göre anlamlı ölçüde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca okuma başarı puanları, sözcük başarı puanlarına göre anlamlı ölçüde daha yüksektir.

Tablo 10: Deney grubu son test başarı puanları için hipotez testi sonuçları

Okuma	Sözcük	Dilbilgisi	p
37.50 ^a (18)	35 ^{ab} (24)	20 ^c (10)	<0.001

Tablo 10’da deney gruplarının okuma, sözcük ve dilbilgisi başarı puanları son test sonuçları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Deney grubundaki artış da kontrol grubundakine benzer eğilim göstermektedir. Test sonuçlarına göre deney grubunda okuma, sözcük ve dilbilgisi puanlarından ikisinin son test başarı puanında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0.05$). Çoklu karşılaştırma testi sonucunda, katılımcıların okuma ve sözcük başarı puanları, dilbilgisi başarı puanlarına göre anlamlı ölçüde daha yüksek bulunmuştur.

Deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları incelendiğinde, kontrol grubunda okuma başarı puanları, sözcük başarı puanından daha yüksek olduğu analiz edilmiştir. Deney grubunun son test başarı puanlarında ise, okuma ve sözcük başarı puanlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Yaratıcı drama tekniklerinin sözcük öğretiminde ve okuduğunu anlama da öğrencilerin belleğinde kalıcılığının artmasında daha etkili olduğu değerlendirilmesinde bulunmaktadır. Bununla birlikte, deney örneklem grubunun son test başarı puanlarına bakıldığında tüm bölümlerde anlamlı bir farklılık vardır.

Eğitim sonrasında uygulanan son test için alınan sonuçlar incelendiğinde, öğrenenlerin yanlış ve yapamadıkları soruları düzelttikleri ve birçok soruya doğru cevap vererek başarı yüzdelerini artırdıkları sonucuna varılabilir. Yaratıcı drama tekniğiyle öğretim yapılmasının, okuma becerisi ve dil bileşenlerinin anlaşılmasında önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Drama teknikleriyle sürdürülen etkinlikler sayesinde yaparak–yaşayarak öğrenme söz konusudur. Dolayısıyla, soyut kavram ve yapılar somut şekillerde sunularak öğrencilerin anlamaları kolaylaştırmıştır. Bu da genel çerçevede öğrencilerin okuduğunu anlamlarına katkıda bulunmuştur. Sonuç, yaratıcı drama tekniğinin deney grubu öğrencilerinin başarılarında önemli düzeyde artış sağladığını ortaya koymaktadır.

Kontrol grubunda ise, mevcut eğitim programının uygulanmasından dolayı okuma becerisi ve dil bileşenleri son test başarı puanlarında büyük bir farklılık görülmemiştir. Bununla birlikte, sözcük bilgisi ve okuduğunu anlama becerilerinde başarı artışı, dilbilgisi öğretimine nazaran daha dikkat çekicidir. Öğrenciler, dilbilgisi yapılarını geleneksel öğretim yöntemiyle öğrendiklerinden dolayı bellekte kalma süresi daha kısa olabilir. Ayrıca, öğrenciler soyut

sözcüklerin somut hale dönüştürülüp öğretilmesi söz konusu olmadığından son test başarı puanlarındaki artış çok sınırlı kalmış olabilir.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

4. *Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubu ile mevcut eğitim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubunun okuma, sözcük ve dilbilgisi ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?*

Tablo 11: Okuma becerisi açısından başarı puanları için hipotez testi sonuçları

Grup	Başarı		p
	Ön test	Son test	
Deney	18 (20)	37.5 (18)	<0.001
Kontrol	12 (12)	20 (26)	<0.001
P	0.046	<0.001	

Deney grubu ve kontrol grubu ön test ve son test okuma becerisine yönelik başarı puanları karşılaştırmalı bir şekilde analiz edildiğinde her iki grubun da son test başarı puanlarının arttığı görülmektedir. Bununla birlikte deney grubu öğrencilerinin sonuçları kontrol grubu sonuçlarına göre çok daha yüksek oranda artmıştır. Deney grubunda iki kattan fazla, bir başka deyişle yaklaşık %110 luk bir başarı artışı söz konusudur. Kontrol grubunun başarısı ise %66 artmıştır. İki grubun sonuçları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir başarı puan farkının olduğu dikkat çekmektedir.

Deney grubu öğrencilerin, drama eğitimi sonrasında uygulanan son testte okuma sorularına verdikleri doğru cevapların sayısının önemli ölçüde arttığı ve hatalı cevaplarını önemli ölçüde düzelttikleri sonucuna varılmaktadır. Deney grubunun ön test ve son test başarı puanları arasındaki farkın oldukça yüksek oluşu, bu grupla 12 hafta boyunca okuma etkinlikleri çerçevesinde yaratıcı drama tekniği uygulamalarına yer verilmiş olması ile ilintilebilir. Bu sonuçlar, drama tekniklerin diyalog incelemelerinde uygulanmasının öğrencilerin yabancı dilde okuma becerisinin geliştirilmesine olumlu yönde katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bu başarının ortaya çıkmasının en önemli nedeni drama eğitiminde öğrencilerin aktif bir şekilde eğitim sürecine katılmaları ile açıklanabilir.

Kontrol grubu öğrencilerinin puanları da ön test sonuçlarına göre son test uygulamasında artış göstermiştir. Bu da 12 haftalık bir eğitimin sonrasında normal olarak beklenen bir artıştır,

ancak bu artışın aynı diyaloglar işlenmesine karşın farklı teknik ve etkinlikler kullanıldığı için deney grubunun oldukça gerisinde kaldığı görülmektedir.

Tablo 12:Sözcük açısından başarı puanları için hipotez testi sonuçları

Grup	Başarı		p
	Ön test	Son test	
Deney	14 (20)	35 (24)	<0.001
Kontrol	10 (18)	14 (14)	0.022
p	0.102	<0.001	

Tablo 12 incelendiğinde, deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin son testlerindeki başarı puanlarında artış söz konusudur. Bununla birlikte, deney grubunda ön test ile son test arasında başarı puanı artışının kontrol grubu sonuçlarına göre oldukça yüksek oranda oluşu dikkat çekmektedir. Deney grubunda ön testten son testte artış oranı %150 artarken, kontrol grubunda bu artış ancak %40 düzeyinde kalmıştır. Yaratıcı drama tekniğinin sözcük öğreniminde etki gücünün yüksek olduğu söylenebilir. Deney grubu ve kontrol grubu ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin son testte sözcük bilgisi sorularına eğitim öncesi verdikleri yanlış cevapları düzelttikleri ve doğru cevap sayılarını arttırdıkları saptanmıştır. Ancak kontrol grubu öğrencilerinin son testte de ön testte sorulara verdikleri yanlış cevapları pek düzeltmediği anlaşılmaktadır.

Diyalogta kullanılan sözcüklerin anlamlarının drama tekniği sayesinde deneyimlerle aktarılması doğru bir yöntem olarak savunulabilir. Öğrenenlerin interaktif olarak sürece dahil olmalarının ilgi ve motivasyonlarını artırdığı değerlendirilmektedir. Deney grubundaki öğrencilerin özellikle sözcük öğrenme isteklerinin artırdığı, öğrendiklerini hafızalarında daha uzun süre tuttukları, bir başka deyişle öğrenimin kalıcılığının arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 13: Dilbilgisi açısından başarı puanları için hipotez testi sonuçları

Grup	Başarı		p
	Ön test	Son test	
Deney	9 (12)	20 (10)	<0.001
Kontrol	8 (12)	10 (14)	0.028
P	0.327	<0.001	

Tablo 13'deki dilbilgisine yönelik sonuçlar değerlendirildiğinde, deney grubu ve test grubu öğrencilerin başarı puanlarının ön testte oranla son testte arttığı görülmektedir. Ancak iki grubun başarı puanları farklı oranlarda artmıştır. Deney grubunun son test başarı puanı ön testte oranla yaklaşık % 120 artarken, kontrol grubunun son test başarı oranı ancak %25 artış gösterebilmiştir. Bu sonuçlar, deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test başarı puanları arasındaki farkın büyüklüğünü ortaya koymaktadır. İki grubun sonuçları karşılaştırıldığında deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu gözlemlenmektedir.

Öğrencilerin 12 haftalık eğitim süreci sonrasında, dilbilgisi sorularına verdikleri doğru cevap yüzdelerinde önemli artış olmuştur. Deney grubunda diyalog metinlerin canlandırma aşamasında dilbilgisi öğretiminin örtük bir şekilde yapılması sebebiyle drama tekniğinin öğrenciler üzerinde olumlu etkiler sağladığı değerlendirilmesinde bulunulmuştur. Bu artışın bir diğer sebebi de öğrencilerin dilbilgisi kuralını ezberlemek yerine aktif olarak katıldıkları etkinlikler ile yaparak-yaşayarak öğrenmiş olmalarıdır.

Deney grubunda dilbilgisi öğretiminde kullanılan teknik ve etkinliklerin, kontrol grubunda kullanılan mevcut ders programı etkinliklerinden daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 11, 12 ve 13'de, deney grubu ve kontrol grubuna yönelik okuma, sözcük ve dilbilgisi ön test ile son test başarı puanları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Deney grubunda ön testten sonra diyaloglar okuma becerisini geliştirmeye yönelik drama teknikleri kullanılarak işlenirken, kontrol grubunda mevcut programda yer alan etkinlikler çerçevesinde incelenmiştir. Test sonuçlarına göre drama eğitimi öncesi deney ve kontrol grupları arasında okuma başarı puanı ortalamalarına göre anlamlı fark varken ($p < 0.05$), sözcük ve dilbilgisi başarı puanı ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > 0.05$). Yaratıcı drama eğitimi sonrasında ise, deney ve kontrol grupları arasında son test başarı durumlarında okuma, sözcük ve dilbilgisi puanları açısından anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0.05$). Oysa genel olarak yaratıcı drama etkinliği öncesi deney ve kontrol grupları arasında başarı açısından belirgin bir farklılık yoktur. Deney ve kontrol grupları için ayrı ayrı bakıldığında, yaratıcı drama eğitimi sonrası başarı puanlarında deney grubu için daha yüksek düzeyde ve anlamlı bir artış gözlenmektedir ($p < 0.05$). Hipotez testi sonuçları ve başarı puan ortalamalarına göre, yaratıcı drama eğitiminin belirgin bir şekilde okuma, sözcük ve dilbilgisi düzeylerini artırdığı sonucuna varılmıştır.

4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

5. Yaratıcı drama tekniğinin uygulandığı deney grubunun cinsiyet gruplarına göre son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 14: Deney gruplarında cinsiyet gruplarına göre son test başarı puanları için hipotez testi sonuçları

Cinsiyet	Başarı		
	Okuma	Sözcük	Dilbilgisi
Kız	36 (16)	34 (20)	20 (10)
Erkek	39.50 (18)	36 (24)	20 (2)
p	0.796	0.315	0.579

Deney grubunda 10 kız ve 10 erkek olmak üzere toplam 20 öğrenci bulunmaktadır. Yaratıcı drama tekniğinin cinsiyete göre etkisinin değişip değişmediğini saptamak için kız ve erkek öğrencilerin ön test ve son test başarı puanları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Deney grubu öğrencilerinin cinsiyete göre okuma, sözcük ve dilbilgisi başarı puanları ön test ve son test sonuçları ayrı ayrı irdelenmiştir. Test sonuçlarına göre erkekler ve kızlar arasında okuma, sözcük ve dilbilgisi son test başarı puanları açısından anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p < 0.05$). Bir farklılığın oluşmaması öğrencilerin aynı yaşta olmaları ve yaratıcı drama etkinliklerine birlikte katılıp aktif rol almaları ile açıklanabilir.

Öğrenenlerin cinsiyetinin genel başarı ortalamasında belirleyici bir değişken olmadığı sonucuna varılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Yabancı dil öğretiminde başarı hedefine ulaşmada doğru bir yöntem ve tekniğin izlenmesi derslerin çeşitli etkinlik ve zengin materyaller eşliğinde işlenmesi oldukça önemlidir. Doğru yöntem, yönteme ve öğrenci düzeyine uygun tekniklerin ve materyallerin seçilmemesi durumu, öğrencilerin motivasyon ve derse ilgilerini azaltacak, dolayısıyla öğrenme düşük düzeyde kalacaktır. 21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler doğrultusunda

insanlar arasında iletişim ve etkileşimin arttığı, her türlü araç ve materyale kolayca erişilebildiği bir dönemde öğretmenin sadece mevcut program ve ders kitabına dayalı yabancı dil dersini yürütmesi öğrencilerin beklentilerine cevap verememektedir. Öğretim ve öğrenimde öğrenciyi merkeze alan sınıfta onların aktif katılımlarını sağlayan teknik ve etkinliklere geniş yer vermek gerekmektedir. Yabancı dil eğitiminin öğretmen merkezli ve anlatıma dayalı bir şekilde sürdürülmesi durumunda öğrencilerin temel dil becerilerini istedik düzeyde geliştirmeleri olanaksız görülmektedir. Bunun yerine öğretmen organizatör görevi üstlenerek dil derslerini öğrencilerin aktif rol aldığı teknik ve etkinliklerle sürdürmelidir. Becerilerin kazanılması ezbere bilgi edinmekle değil, ancak yaparak – yaşayarak deneyimlemekle mümkündür.

Yaratıcı drama tekniği, eylem odaklı yaklaşımın da ön gördüğü gibi öğrencilerin hedef dili eylemler gerçekleştirerek ve sosyal aktörler olarak öğrenmelerine olanak sağlamaktadır. Drama tekniği kullanıldığında öğrencilerin eğitimden oldukça keyif aldıkları ve sürece dahil oldukları bilinmektedir. Drama etkinlikleriyle yaparak ve yaşayarak öğrendikleri için de hem işlenen konuları istekle öğrendikleri, hem işlenen konuların hafızalarında daha uzun kalıcılığını koruduğu hem de öğrendiklerini başarılı bir şekilde beceriye dönüştürdükleri görülmektedir.

Samsun merkezde bulunan özel bir ortaöğretim kurumunda 8.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen bu araştırmada yaratıcı drama tekniğinin yabancı dil eğitimi dersinde okuma becerisini geliştirmeye yönelik etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda uygulamayı gerçekleştirmek için deney grubu ve kontrol grubu şeklinde iki grup oluşturulmuştur. İki grubun da öğrenci sayıları 20 olarak belirlenmiştir. Yaratıcı drama tekniğine karşı öğrencilerin tutumlarını belirlemek için 12 haftalık eğitim sürecinin başında ve sonunda her iki gruba da tutum ölçeği testi uygulanmıştır. Yaratıcı drama tekniğinin başarıya etkisini ölçmek için ise yine 12 haftalık eğitim sürecinin başında ve sonunda başarı ön test ve son testi uygulanmıştır. Derslerde deney grubu ile 8.sınıf ders kitabında yer alan diyaloglar drama teknikleri kullanılarak işlenirken, kontrol grubu ile mevcut programda yer alan etkinlikler dahilinde sürdürülmüştür. Her iki testten de elde edilen veriler çözümlendiğinde yaratıcı drama tekniği kullanmanın yabancı dil eğitiminde okuma becerisinin geliştirilmesine önemli oranda katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Zira bu gruba yaratıcı drama teknikleriyle zenginleştirilmiş bir ders uygulanmıştır. Mevcut klasik yöntemle diyalog metinlerinin işlendiği kontrol grubunda başarı artışı sınırlı düzeyde kalmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, ders kitabında bulunan etkinlikler yanında yabancı dil öğretiminde/öğreniminde dersleri farklı etkinlikler kullanarak ve çeşitlendirerek sürdürmek, yaratıcı drama tekniklerinin kullanımını uygulama sürecine dahil etmek öğrencilerin yabancı dili öğrenme yolunda daha özgüvenli ve başarılı bir şekilde ilerlemelerine olanak sağlayacaktır. Öğrencilerin hedef dile karşı olumlu tutum sergilemelerini de sağlayan yaratıcı drama tekniği bunu sadece etkinlikler üzerinden değil aynı zamanda uygulama materyalleri üzerinden de gerçekleştirmektedir. Tüm bunlar öğrencilerin motivasyonlarını da artırmaktadır.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, deneysel çalışmaya başlamadan önce deney gurubu ve kontrol gurubu arasında hem tutum ölçeği testi sonuçları hem de başarı testi sonuçları açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ancak, son test sonuçlarına bakıldığında iki grubun sonuçları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farklar tüm boyutlarda dikkat çekmektedir: drama tekniğine karşı tutum ölçeği sonuçları, okuma becerisi başarı testi sonuçları, sözcük öğrenimi başarı testi sonuçları, dilbilgisi öğrenimi başarı testi sonuçları.

Deney grubundaki öğrencilerin yaratıcı drama tekniğine karşı tutumları son tutum ölçeği testinde ilk teste oranla olumlu yönde büyük ölçüde değişim göstermiştir. Mevcut programa göre derslerin işlendiği kontrol grubunda tutum ölçeğinde anlamlı bir değişim olmamıştır.

Başarı testi verileri incelendiğinde de, deney grubu öğrencilerinin son testlerinde yaratıcı drama tekniğinin olumlu etkisi okuduğunu anlama, sözcük ve dilbilgisi boyutlarında açıkça görülmektedir. Tablolardaki çoklu karşılaştırma sonuçlarından da anlaşıldığı gibi deney grubunun son testte başarı artışı sırayla en yüksek sözcük, okuduğunu anlama ve dilbilgisi alanlarında olmuştur.

Seçilen diyaloglar, öğrenenlerin sosyal becerilerini, yaratıcı düşüncelerini, hayal güçlerinin gelişmesini, iletişim becerilerinin gelişmesini ve aktif öğrenmelerini sağlamıştır. Drama tekniğinin işbirliğine dayalı öğrenme yöntemiyle kullanılması, öğrenenlerin sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca yabancı dil öğretiminde/öğreniminde yaratıcı drama tekniğinin kullanılması öğrencilerin kaygı düzeylerini azalttığı ve derslere katılımlarını artırdığı gözlemlenmiştir. Yabancı dil öğreniminde yaratıcı drama tekniğinin kullanımı öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak modellerin seçilmesi, eğitim sürecinin zenginleştirilmesi gibi katkılar da sağlamaktadır.

Bu veriler, 8.sınıf İngilizce dersinde yaratıcı drama tekniği ve etkinlikleri kullanmanın yabancı dilde okuma becerisine olumlu açıdan katkı sağladığı yönündedir. Ders sonunda öğrenenlerden alınan dönütler de bulguları destekler niteliktedir. Okuma becerisi ile alt boyutlarında bulunan sözcük ve dilbilgisi öğretiminde yaratıcı drama tekniğinin mevcut eğitim programında yer alan etkinliklere göre öğrenci başarısı üzerindeki etkisinin daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Online (çevrimiçi) eğitimde yaratıcı drama tekniğinin kullanımı ile öğrencilerin temas olmadan da etkinlikleri gerçekleştirebildikleri saptanmıştır. Yaratıcı drama teknikleriyle diyalog metinlerinin farklı ortamlarda canlandırılması öğrenenlerin tutumlarında da olumlu anlamda bir gelişim göstermiştir.

5.2. Öneriler

Çalışmanın bu kısmında, araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; uygulamaya yönelik olarak yabancı dil öğretmenlerine ve benzer konularda araştırma yapacak olan araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Uygulayıcılara yönelik öneriler:

- 1- Yabancı dil okuma becerisinin gelişiminde yaratıcı drama tekniği kullanımı başarıyı artırmaktadır, sınıf etkinliklerinde kullanılması yararlı olacaktır.
- 2- Yaratıcı drama tekniğine karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirmeleri için onların dikkatini çekecek diyalogların seçilip kullanılması önemlidir.
- 3- Grup oyunlarında öğrencilerin seçimi yapılırken öğretmen önceden sosyometrik bir teknik uygulayarak kimlerin seçileceğini belirlemesi gerekmektedir.
- 4- Yaratıcı drama tekniğinin online (çevrimiçi) eğitim üzerinden de sürdürülebildiği ve bu konuda araştırmaların yapılması önerilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- 1- Yabancı dil eğitiminde yaratıcı drama tekniğini kullanmanın dinlediğini anlama temel dil becerisine katkısı.
- 2- Yabancı dil eğitiminde yaratıcı drama tekniğini kullanmanın yazma temel dil becerisine katkısı.
- 3- Yabancı dil eğitiminde yaratıcı drama tekniğinin daha kapsamlı bir şekilde dilbilgisi öğretiminde kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi.

6. KAYNAKÇA

Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Bir İletişim Yolu Olarak Yaratıcı Drama* (1985-1998 Yazılar). (Editör: H. Ömer Adıgüzel). Ankara: Naturel Yayınları, 198-202.

Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.

Adıgüzel, Ö. (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(5), 7-50.

Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem yayıncılık

Aktaş, A., Cömertpay & Sofu, (2007). Altı yaş grubu çocukların dil kullanımına yaratıcı dramanın etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (3-4)-9.

Akyol, A. (2003). Drama ve dramanın önemi, *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 1 (2), 0-0.

Akyol, A. (2012). Okul öncesi eğitimde drama. *Ankara sağlık bilimleri dergisi*, Ankara Üniversitesi 1 (1),105-115.

Aldağ, E. (2010). Yaratıcı dramanın dil öğreniminde motivasyonu artırma üzerindeki etkisi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Altuntaş, O. ve Altınova, H. H. (2015). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1), 17-29.

Allen, S. (2003). An analitic comparison of three models of reading strategy instruction. *Internal Review of Applied Linguistics in Language Teaching*” (IRAL). 41-4. Proquest education journals, 310-319.

Anderson, J. R., & Reder, L. M., & Simon, H. A. (1996). Situated learning and education. *Educational Researcher*, 25 (4), 5-11.

Aral, N., Gürsoy, F. ve Köksal, A. (1981). *Okul öncesi eğitimde oyun*. Ya-pa Yayıncılık.

Arpağ, M . (2018). Yaratıcı Dramanın Şiir Yazmaya Yönelik Tutuma Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6 (3) , 569-590.

Aykaç, M. ve Çetinkaya, G. (2013). Yaratıcı drama etkinliklerinin türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi. *Turkish Studies*, Volume 8/9 Summer, 671-682

Badrawi, N. (1992). The reading dilemma: meeting individual needs. *English Teaching Forum*, 30 (3): 16-35.

Balcı, A. (2013). *Okuma ve anlama eğitimi*. Ankara: Pegem akademi Yayınları.

Baldwin, P.& Fleming, K. (2003). *Teaching literacy through drama*” : Creative approaches .London :Routledge.

Basol, G. (2008). Bilimsel araştırma süreci ve yöntem. *Bilimsel Arastırma Yöntemleri İçinde. İstanbul: Lisans Yayıncılık*, 113-143.

- Bayraktar, A. ve Okvuran, A. (2012) Improving students writing through creative drama. *Procedias – social and behaviorial sciences*, 51(2012),662-665.
- Brown, D. (1994): *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Prentice Hall Regents.
- Brinitzer, M. Ve diğeri (2013). *DafUnterrichten. Basiswissen Didaktik. Deutschals Fremdund Zweitsprache*. Stuttgart: ErnstKlett.
- Bucholz J. L. & Sheffler, J. L.(2009). Creating a Warm and Inclusive Classroom Environment: Planning for All Children to Feel Welcome. *Electronic Journal for Inclusive Education*”, (1).
- Ceyhan, E. (2007). *Yabancı dil öğretim teknolojisi*. İstanbul: Morpa yayıncılık.
- Coşkun, O. (2017). *Yabancı Dil Öğretiminde Eylem Odaklı Yaklaşım, Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, Marmara üniversitesi. (16) 83-101.
- Çelebi, M. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı : 21, Yıl : 2006/2, 285-307.
- Delibaş, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde ortak eylem odaklı yaklaşıma göre sınıf içi hedef ve etkinliklerin hazırlanması (yenilenmiş bloom taksonomisi).*Turkish studies*. 8(10).
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. (1997). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem akademi Yayınları. 18.baskı.
- Demirel, Ö. (2000). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Desiatova, L. (2009). Using different forms of drama in EFL. *Classroom. Humanizing language teaching magazine*, issue 4.
- Dirim, A. (2002). *Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Doughty, C., & Williams, J. (1998). *Pedagogical choices in focus on form*. C. Doughty, & J. W. (Eds.) (1998) içinde, Focus on form in classroom second language acquisition, 197-261). Cambridge: Cambridge University Press.
- Fisher, K. (2001). Building better outcomes: The impact of school infrastructure on student outcomes and behavior. *Schooling issues digest*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED455672.pdf> (30.03. 2018).
- Genç, N. H.(2003). Eğitimde yaratıcı dramanın alımlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi* : 24 (24) .
- Giddens, A. (2000). *Tarihsel Materyalizmin Çağdaş Eleştirisi* (Ç.Ü.Tatlıcan). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Gönen, M. ve Uyar Dalkılıç, M. (1998). *Çocuk Eitiminde Drama, Yöntem ve Uygulamalar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd.şti.
- Grabe, W. ve Stoller, F. L. (2002). *Teaching And Researching Reading*. New York: Published By Pearson Education .

- Güney, S. (2009). Drama Tekniklerinden İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Gülmez, G. N. (1993). *Methodes d'enseignement du français langue etrangere*. A.Acarlıoğlu (ed.), Eskişehir : etam.
- Günday, R. (2015). *Yabancı dil öğretiminde yaklaşımlar, yöntemler, teknikler ve mültimedya araç ve materyalleri*. Ankara : Favori Yayınları.
- Gündüz, Y. (2001). Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki yeterlikleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güney, S. (2009). *Drama Tekniklerinden İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Hadfield, J. (1999). *Intermediate Communication Games*. Essex: Longman.
- Harris, A. J., & Sipay. E. R. (1990). *How to increase reading ability*. (Ninth Edition). New York: Longman.
- Heathcote, D., & Herbert, P. (1985). A Drama of Learning: Mantle of the expert. *Theory into practice*, 24(3), 173–180.
- Hudson, R. F., Mercer, C.D., & Lane, H.B. (2000). *Exploring reading fluency: A paradigmatic overview*. University of Florida: Unpublished Manuscript.
- İpek, İ. (2003). Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, July 2003 ISSN: 1303-6521 volume 2 Issue 3, 9-74.
- Isenberg, P.J.,&Jalongo, R.M. (2001). Creative Expression And Play In Early Childhood. *New Jersey*: Merrill Prentice Hall.
- John, Liz., O'Neill, Cecilly. (1984). *Dorothy Heatcote Collected Writings on Education and Drama*. Anochor Bredno Ltd Essex.
- Kandır, A. (2003). Yaratıcı dramının okul öncesi eğitim programındaki yeri ve hedefleri. Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel-Şahin, F., Kandır, A., Turla, A. (Yaz.), *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya*. Ankara: KÖK Yayıncılık
- Kao, S.M., & O'Neill, C. (1998). *Words into worlds: Learning a second language through process drama*. Stamford, CT: Ablex Publishing Corporation.
- Kara, Ö. (2010). Dramayla öykü oluşturma yönteminin türkçe dersi ikinci kademe öğrencilerinin tutumlarına etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt/Volume: 8, Sayı/Issue: 16, 239-253.
- Karaçalı, A. (2006). Sınıf yönetimini etkileyen fiziksel değişkenlerin değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1) 145-155.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde Drama ve Örnek Bir Uygulama. Gazi Üniversitesi *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 103-139

- Karatay, H. (2009). Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (19).
- Kaya, G. İ. (2008). İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Kırmızı, F. S. (2008). Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yönteminin tutum ve okuduğunu anlama stratejileri üzerindeki etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 95-109.
- Kızıltan, N. (2015). Oyunlarda Yabancı Dil Öğretimi, *Artı Eğitim*, Sayı:121:56-57.
- Köksal-Akyol, A. (2003). Okul öncesi eğitimde drama ve örnek drama etkinlikleri. Aslan, N. (Ed.), *Okul öncesinde drama ve tiyatro* (s.63-76). Ankara: Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö., (2005). Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25, (2), 293– 307.
- Kütükçü, H. (2010). *Arapça öğretiminde drama yöntemi ve arapça dersini yürüten öğretmenlerin bu yöntemi kullanma düzeyleri*. Yüksek lisans tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. Second Edition. New York: Harper & Row.
- McCaslin, N. (1984). *Creative drama in the primary grades*. London: Longman
- McLaughlin, J. (2001). *A task – based program in Korea: a case analysis*. *SSLT*, Vol: 1(1), 1-22.
- Memiş, M. ve Dursun.M. (2013). Yabancı dil öğretimde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies Dergisi*, Volume 8/9, 297-318.
- Memiş, M.R. (2018). Kelime hazinesi ve yabancı dilde kelime öğretimi üzerine. *Turkish Studies, Educational sciences*.13(19)
- Nunan, D. (1999). *Second Language Teaching & Learning*. Boston: Heinle & Heinle publishers.
- O'Hara, M. (1984). Drama in education: A curriculum dilemma. *Theory into Practice*, 23(4), 314–320.
- Önder, A. (2004). *Yaşayarak Öğrenmek İçin Eğitici Drama*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özçelik, N. ve Aydeniz, H.(2012). Yaratıcı drama yönteminin üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve Fransızca konuşmaya yönelik tutumlarına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2) , 231-248.
- Razon, N. (1982). Okuma alışkanlığında öğretmenlerin rolü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. sayı: 7, 19-23.
- Richards, J. C. ve Renandya W. A. (2002). *Methodology in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Roulet, E. (1972). *Théories grammaticales, descriptions et enseignement des langues*. Paris: Labor, Nathan.

- San, İ. (1989). Eğitimde yaratıcı drama, III. eğitimde dramatisasyon semineri Notları.
- San, İ. (1991). Yaratıcı drama-eğitsel boyutları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi I. İzmir Eğitim Kongresi*, 25-27.
- San, İ. (2002). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- San, İ. (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(5), 7-50.
- Spolin, V. (1986). *Theater games for the classroom*. (ed. A. Morey, M. Ann Brandt). Evanston, Illinois: Northwestern University.
- Pinciotti, P. (2000). Creative drama and young children: the dramatic learning connection. *Arts Education Policy Review*. 4-23
- Sağlam, Ç. T. (2018). Yaratıcı drama yöntemiyle farklı kültürleri tanıma ve bir arada yaşama çalışmaları. *Yaratıcı drama dergisi*. 13(1), 85-100.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim : kuramdan uygulamaya*. Researchgate, Anı yayıncılık, 27.baskı.
- Sinatra, R. & Gemake, J. (1983). *Using the right brain in the language arts*. Illinois: Charles C. Thomas Publisher.
- Shakespeare, W. (2003). William Shakespeare şiirleri. Erişim adresi: antalojim.com. William Shakespeare'in 'Nasıl Hoşunuza Giderse' adlı oyununun 3. Bölüm 7. Trajedyası.
- Tosunoğlu, M. (2002). Türkçe öğretiminde okuma alışkanlığı ve çocukların okuma eğilimleri. *Türk dili, Dil bayramının 70.yılı özel sayısı*. 609, 547-563
- Tuğrul, B. (2006). Okul Öncesi Dönemde Düşünme Becerilerinin Gelişmesinde Yaratıcı Bir Süreç Olarak Drama, *yaratıcı drama dergisi*, hacettepe üniversitesi, volume:1(2).
- Ulaş, A. ve Tedik, G. (2014). İlkokul 4.sınıfta uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılık düzeylerine etkisi, *Atatürk üniveristesi Türkiyat araştırmaları enstitüsü dergisi*, (52).
- Üstündağ, T. (1997). Günümüz eğitiminde dramanın yeri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*.
- Üstündağ, T. (2001). İletişim sürecinde yaratıcı drama. Oluşum tiyatrosu ve drama atölyesi Türkiye 2. Drama liderleri buluşması ve ulusal drama semineri, 23-25 Haziran 2000, N. Aslan (Der.), *Dramaya Çok Yönlü Bakış*, 29-36, Ankara: Fersa.
- Üstündağ, T. (2006) Yaratıcı dramanın üç boyutu, H.Ö. Adıgüzel (Editör). *Yaratıcı Drama (1985-1998) yazıları*. (2.baskı). Ankara: Naturel Yayıncılık, 81-82.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim Dil Bilgisi Konularının Çocuğun Bilişsel Düzeyine Uygunluğu, *ilköğretim-Online*, s. 2, 35-41.
- Yaşar, M. ve Aral, N. (2011). Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi, *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (2), 201-209.

Yenilmez,K. ve Uygan,C. (2010) “Yaratıcı Drama Yönteminin İlköğretim 7. SINIF öğrencilerinin geometriye yönelik öz-yeterlik inançlarına etkisi”, *Kastamonu eğitim dergisi*, Cilt 18 , Sayı 3, Sayfalar 931 – 942.

Van den Berg, Y. H., Segers, E., & Cillessen, A. H. (2012). Changing peer perceptions and victimization through classroom arrangements: A field experiment. *Journal of abnormal child psychology*, 40(3), 403-412.

Whiteson, V. (1996). *New ways of using drama and literature in language teaching*. Bloomington: IL Heinemann.

7. EKLER

EK1: Yaratıcı drama tutum ölçeği

	HIÇ KATILMIYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
1-Sınıfta yaratıcı drama teknikleriyle diyalogları canlandırıldığı zaman okuduğumu daha iyi anlayabiliyorum.					
2- Diyalog metinlerini, sınıf içi etkinliklerde görsel materyallerle desteklediğinde okuduğumu anlamam kolaylaşıyor.					
3-Diyalog metinleri ünlü birileri tarafından seslendirildiğinde dikkatimi daha çok verdiğim için anlamam kolaylaşıyor.					
4-Diyalog metinlerini konularına göre hem görsel hem de işitsel materyallerle birleştirerek sunulduğunda cümlenin içerisinde bulunan kelimelerin anlamlarını tahmin edebiliyorum					
5-Diyalog metinlerinin geçtiği farklı ortamlardaki durumların sahne oyunları ile canlandırılması özgüvenimi artırıyor					
6- Diyalog metinlerini doğrudan okumak yerine diyalogda bulunan karakterleri canlandırarak okumak hafızamda tutabilme süresi daha uzun olmaktadır.					
7-Diyalog metinleri, sahne oyunları kullanarak yapıldığında farkında olmadan diyalogda geçen dilbilgisi yapılarını öğreniyorum.					
8-Diyalog metinlerini okuduğu sırada, karakterin duygusuna göre ses tonunun değiştirilerek seslerimin yapılması diyaloga odaklanmamı sağlıyor.					
9-Diyaloglar metinlerinde geçen cümlelerin yapılarını rol oynama tekniğiyle canlandırılarak sunulduğunda okuduğumu daha iyi anlayabiliyorum					
10-Sahne oyunları ve farklı drama teknikleri ile diyalogları canlandırmak, yabancı dil dersine olan motivasyonumu artırıyor					

Ek 2: Tutum ölçeği kullanım izin belgesi

Dilek Ayna 26.10.2020

Alıcılar: senolorak ✓

Sayın Şenol hocam, merhaba

Ben Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fransız Dili Eğitimi
Anabilim Dalı, Yüksek Lisans öğrencisi Dilek Ayna.

Tezimin konusu 8.sınıf yaratıcı drama becerisinde
okuma becerisinin gelişimine katkısı. Bu
çalışmam,samsunda bir özel öğretim kurumunda
8.sınıf öğrencilerine uygulanacak.

Tezimde sizin ölçeğinizi kullanmak için sizden izin
istiyorum.

Bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla

DİLEK AYNA

Şenol Orakcı 28.10.2020

Alıcılar: ben ✓

Selamlar
Kullanabilirsiniz

EK 3:Ön test ve son testin uygulandığı diyalog ve testler

THE INTERNET

ZOE: Hello ,Zoe speaking!

BENJAMIN: Hi,Zoe .This is Benjamin. How are you doing?

ZOE: Great,thanks.

BENJAMIN: Listen,Zoe.Anna and I want to buy an online ticket to Turkey, but this is the first time. Can you help us ,please?

ZOE: Sure. First ,do you want to buy an one trip?

BENJAMIN: What do you mean by that exactly?

ZOE: I mean ,do you want to go and come back?

BENJAMIN: No,only one way.

ZOE: Ok! Click one way. Then fill in the locations and departure time. Then click next.

BENJAMIN: From London Heathrow to Dalaman Airport on April 21. Alright. And now?

ZOE: Now,will you choose refundable or non-refundable prices?

BENJAMIN: Sorry,I can't follow you. Can you explain what it means?

ZOE: In other words,if you choose non-refundable ,it is cheaper,but you can't make any changes. If you choose refundable ,it is more expensive ,but you can make changes.

BENJAMIN: Well,let's choose non-refundable then.

ZOE: Now,click next and choose the type of payment.

BENJAMIN: OK.

ZOE: Now,type the credit card number ,cardholder's name,expiry date and CVV number.

BENJAMIN: CVV number? What does it mean?

ZOE: Look at the back of your credit card . CVV number means the last three numbers there.

BENJAMIN: I got it. That's 345. Thank you for your help,Zoe.

ZOE: No problem. Take care. Bye.

Read the dialogue and answers the questions (20 puan)

- 1-Who are the speakers?
- 2-What are they talking about?
- 3-Why did you go to Dalaman Airport?
- 4-Do you think that Zoe is polite? Why/why not?
- 5-What does Benjamin want to do?
- 6-Do you think that Zoe explain clearly?
- 7-How many stages did she complete?
- 8-What did she help for Benjamin?
- 9-Why did she help for Benjamin?
- 10-How did she complete e-mail for online ticket?

Check True or False(20 PUAN)

- 1-Anna and Benjamin want to buy an online flight ticket to Turkey. T/F
- 2-Benjamin chose refundable prices.T/F
- 3-Benjamin didn't choose credit card. T/F
- 4-Benjamin paid for \$345. T/F
- 5-Zoe and Benjamin want to come back to Turkey. T/F
- 6-Benjamin wants to come back to Turkey. T/F
- 7-Benjamin doesn't know to buy an online ticket. T/F
- 8-Did Benjamin go to an airport on Friday. T/F
- 9-Benjamin doesn't know because of internet usage.
- 10-It's the most important last stage in online flight ticket. T/F

FIND THE SYNONYM OF THE FOLLOWING WORDS

- 1-Thanks=
- 2-buy=
- 3-price=
- 4-payment=
- 5-choose=
- 6-card=
- 7-bye=
- 8-great=
- 9-explain=
- 10-cheap=

FIND THE ANTONYM OF THE FOLLOWING WORDS

- 1-Expensive×
- 2-refundable×
- 3-bye×
- 4-back×
- 5-online×
- 6-go×
- 7-exactly×
- 8-expiry date×
- 9-want×
- 10-last×

UNSCRAMBLED THE FOLLOWING SENTENCES (20N PUAN)

- 1-wants/to /buy/flight/ticket/the
- 2-he/buy/ticket/a/will/refundable
- 3-high school/will / I/ start
- 4-have / two / tickets / for / the / event / you
- 5-he / make / can / happens
- 6-they/about/Turkey/learn/to/want
- 7-what / means / can / explain / you / it /?/
- 8-I / round /want / a / trip / to
- 9- what / you / think / it / do / internet / about /?
- 10- fill / how / do /use /in / the / blanks / on / the /internet / ?

**Ek 6: Derslerde işlenen diyaloglar
ve mevcut programdaki alıştırmalar**

Etkinlik 1:

ALEX: You look really fit ,Claire. Do you ..... (1) exercise?

CLAIRE: Yes ,I do. I ..... (2) get up early and I run for an hour.

ALEX: Wow! That's good.

CLAIRE: By the way, I..... (3) swim at the pool,too.

ALEX: Really? How often do you swim?

CLAIRE: Well, I swim once or twice a week.

ALEX: Do you ever go to the gym?

CLAIRE: Yes I do. But I .....(4) go there. Three or four times a month. What about you ,Alex? How often do you exercise?

ALEX: Well,I.....(5) exercise , but I .....(6) play computer games . I think I am
too lazy.

Etkinlik 2:

CYNTHIA :Hey,Brenda! What's up?

BRENDA: Thanks ,Cynthia. I'm doing great. And you?

CYNTHIA:Fine ,thanks. Teresa and I will drink coffee. Would you like to join us?

BRENDA: I'd love to,but I have lots of clothes to do at home. You know I live with two girls and today is our cleaning day.

CYNTHIA: Chores ! So boring!

BRENDA: Yeah , I find it disturbing ,but you know we must tidy up to live in a clean and healthy house . By the way! Why don't you come over tonight? I have a good DVD movie. We can watch it and eat popcorn.

CYNTHIA: That's a brilliant idea. See you tonight then.

BRENDA: See you. Take good care.

ETKİNLİK 3:

CAREN: Timothy, I have a problem and I hope you can help me?

TIMOTHY: What can I do for you, Caren?

CAREN: I need an Internet connection to send a file from my laptop ,but there is no connection here.

TIMOTHY: Well,we can use your mobile as a modem.

CAREN: What do you mean by that exactly?

TIMOTHY: It's possible to use your mobile as a modem. Wait a second. Let me show you.

CAREN: That would be great, thanks. What should I do for it?

TIMOTHY: First, you should enter the settings of your mobile. Then click "Personal Hotspot" button.

CAREN: And then ?

TIMOTHY: Look ! It is off. Turn it on . Next, set a Wi-Fi password.

CAREN: OK! What should I do now?

TIMOTHY: Finally,choose the name of your phone from the Wi-Fi settings on your laptop and enter the password. That's all. Now,you have a connection . See?

CAREN: Yeah! Thank you vey much,Timothy.

Etkinlik 4:

WAITER: Hello! May I take your order?

ADAM: Yes, please Barbara! What would you like to have ?

BARBARA: Well, I'd like lentil soup first.

WAITER: Lentil soup, OK. What would you like to have for a main course ?

BARBARA: I'd like a mixed kebab, please.

WAITER: All right. Would you like to have a dessert ?

BARBARA: Yes. I'd like a piece of apple pie.

WAITER: All right. And would you like anything to drink ?

BARBARA: No, thank you.

Etkinlik 5:

ZOE: Hello, Zoe speaking!

BENJAMIN: Hi, Zoe. This is Benjamin. How are you doing?

ZOE: Great, thanks.

BENJAMIN: Listen, Zoe. Anna and I want to buy an online flight ticket to Turkey, but this is the first time. Can you help us, please?

ZOE: Sure. First, do you want to buy a.....(1)?

BENJAMIN: What do you mean.....(2)?

ZOE: I mean, do you want to go and come back?

BENJAMIN: No, only one way.

ZOE: OK! Click one way. Then fill in the locations and departure time. Then click next.

BENJAMIN: From London Heathrow to Dalaman Airport on April 21. Alright. And now?

ZOE: Now, will you choose refundable or non-refundable prices?

BENJAMIN: Sorry, I can't .....(3) you. Can you explain what it means?

ZOE: In other words, if you choose non-refundable, it is cheaper, but you can't make any changes. If you choose refundable, it is more expensive, but you can make changes.

BENJAMIN: Well, let's choose non-refundable then.

ZOE: Now, click next and choose the type of.....(4).

BENJAMIN: OK!

ZOE: Now, type the credit card number, cardholder's name,.....(5) date and CVV number.

BENJAMIN: CVV number? What does it.....(6)?

ZOE: Look at the back of your credit card. CVV number means the last three numbers there.

BENJAMIN: I got it. That's 345. Thank you for your help, Zoe.

ZOE: No, problem. Take care. Bye.

Etkinlik 6:

JESSY: Listen, Kim. Are you busy.....(1)?

KIM: No, not at all. Why ?

JESSY: I have two tickets for a .....(2) tonight. Would you like to go with me?

KIM: I'd love to, but whose concert is it ?

JESSY: It's a local music band, but they are very good.

KIM: It sounds.....(3). Where's it?

JESSY: It's at the cultural.....(4) on Main Street. You know the place, right?

KIM: I'm sorry, but I don't know.

JESSY: Don't worry. We can go together. Shall we meet at.....(5) o'clock at the tram station ?

KIM: OK, see you at 7 o'clock at the tram station.

Ek 7: Deney grubu ile diyalogları drama teknikleri ile inceleme etkinlikleri

Etkinlik 1

Ders : İngilizce

Konu: Teen life

Kullanılan teknik: Rol oynama, doğaçlama

Süre: 120 dakika

Çalışılacak grup : 20 kişi

Materyal: Menü, mutfak malzemeleri, mikrofon, kamera

Uygulanışı :

Isınma-hazırlık aşaması:

20 kişiden oluşan öğrenciler öncelikle ikişerli gruplara ayrılırlar. Grup etkinliğinde ilk başlayacak olan kişiler kameralarını ve mikrofonlarını hazır hale gelir. Giydikleri kostümleri yansıtırlar. Diğer öğrenciler partnerleriyle mikrofon ve kameraları kapalı konumunda beklerler. Drama etkinliği şu şekildedir; diyalogta bulunan “modal verbs”le oluşturulan soru kalıplarının yerine farklı bir” modal verbs” kullanması gerekmektedir. Her grup farklı bir “modal verbs” kullanarak diyalogu drama teknikleriyle uygulayacaktır. Belirlenen kişilerle bir sonraki aşamaya geçilir.

Canlandırma aşaması:

Öğrenciler ikişerli gruplarda hangi rollerde oldukları yönergesi verilir ve rol oynama tekniğiyle diyalogu canlandırırılar. Öğrenciler diyalogta bulunan kişilerin durumuna uygun kıyafetlerini giyerler. İki grupların hepsi bu şekilde izlenir. Doğaçlama ve rol oynama tekniklerini kullanarak ilk grup bittikten sonra diğer gruba geçilir.

Değerlendirme aşaması:

Öğrencilere bir tane A4 kağıdı alır, “bu derste yaşadıklarımızdan ve yaptığımız etkinlikle ilgili ne hissettiniz ? önce düşüncelerinizi sonra da duygularınızı içeren küçük bir not yazınız” şeklinde yönlendirilir. Kağıtlarınızın içeriğinde “...hissettim , “...düşündüm.” şeklinde cümle yapılarını kullanınız denir. Değerlendirme aşaması ile yaratıcı drama yönteminin etkisi üzerinde bir bağlantı kurulur.

Etkinlik 2

Ders: : İngilizce

Konu: Invitation

Kullanılan teknik: Rol kartları

Süre: 120 dakika

Materyal: Telefon, kamera, mikrofon, defter, sırt çantası, kulaklık, spor giysiler

Uygulanışı :

Isınma-hazırlık aşaması:

20 kişiden oluşan sınıfta ikişerli gruplar ayrılır. Bu aşama ısınma aşaması olduğu için öğrencilerin öncelikle bir müzikle derse alışmaları sağlanır. Seçilen müzik öğrencilerin tercihine bırakılmıştır. Müzik bittikten sonra ikişerli gruplardan biriyle canlandırma aşamasına geçilir. Daha sonra da diğer gruplarla devam edilir.

Canlandırma aşaması:

Bu aşamada öğrencilerin belirlenen sıklık zarflarından birini seçmeleri için ekrana bu zarflar yansıtılır ve katılımcılar seçtikleri zarflarla canlandırmaya başalarlar.

Değerlendirme aşaması :

Öğrenciler, ikinci drama etkinliğini uyguladıklarından dolayı drama tekniği hakkında bilgileri olmuştur. Drama etkinliğinden sonra öğretmen öğrencilerden “... ne hissettiklerini” sadece sözel olarak ifade etmelerini istemiştir.

Etkinlik 3

Konu: On the phone

Kullanılan teknik: olay canlandırma

Süre: 120 dakika

Materyal: telefon, kağıt, kalem, dergi, saat

Uygulanışı :

Isınma- hazırlık aşaması:

20 kişiden oluşan sınıfta öğrenciler ikişerli gruplara ayrılır. Öğrencilerden isim kartları oluşturmaları istenmiştir. Bu kartları diğer öğrencilerin göreceği şekilde kıyafetlerine yapıştırırlar.

Canlandırma aşaması:

Sınıf, rastgele seçimle öğrenciler ikişerli olarak belirlenir. Diyalogta geçen telefon numaraları ekrana yansıtılır ve canlandırma esnasında hatırlamalarını kolaylaştırmak için bu yapılır. Yanlış telaffuz edildiği zaman öğretmen müdahale ederek gerekli düzeltmeyi yapar.

Değerlendirme aşaması:

Diğer derslerden de hazırlıklı olan öğrencilerin diyalogun teması ile ilgili fikirlerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. “En çok hangi aşamasında zorluk çektikleri” sorusu yöneltilebilir. Yazılı olarak alınan görüşler WhatsApp üzerinden araştırmacıya gönderilmektedir.

Etkinlik 4

Ders: İngilizce

Konu: Friendship

Kullanılan teknik: Doğaçlama

Süre: 120 dakika

Materyal: Mikrofon, kamera

Uygulanışı :

Hazırlık-ısınma aşaması:

Öğrencilerden kameralarını ve mikrofonları açtıktan sonra doğum tarihlerini söylemeleri istenir. Numaralarına göre çift ve tek olarak ayrılırlar ve böylece ikişerli gruplar oluşturulur. Gruplar belirlenirken rastgele seçilmesine özen gösterilir ve öğrencilerin tercih etmedikleri kişilerle olmamasına dikkat edilir. Hazır oldukları zaman canlandırma aşamasına geçilir.

Canlandırma aşaması:

Bu aşamada, öğrencilerin kameralarını ve mikrofonlarını ayaraldıktan sonra canlandırma aşaması başlar. Öğrencilere dağıtılan rol kartlarını, seçilen gruplar birbirinin devamında canlandırır. Öğrencilerden ekrana yansıtılan soru kalıplarını değiştirerek doğaçlama tekniğiyle yapmaları istenir. Hatalı telaffuz yapan öğrencilerin hataları anında öğretmen tarafından düzeltilir. Drama etkinliği tüm grupların yapmasıyla sonlandırılır.

Değerlendirme aşaması:

Öğrenciler drama etkinliğinden sonra kameralarını ve mikrofonlarını açıp, görüşlerini bildirirler. “Drama etkinliği sırasında ne hissettin” ve “Konuştuğun kişinin yerinde olsan sen ne söylerdin?” şeklinde soruları cevaplamışlardır.

Etkinlik 5

Konu: The Internet

Kullanılan teknik: Rol Kartları

Süre: 120 dakika

Materyal: Dizüstü bilgisayar, kahve

Uygulanışı :

Hazırlık-ısınma aşaması:

Öğrenciler rahatça konuşma ortamı ve online bir sınıf ortamına hazır olduktan sonra ısınma aşamasına geçilir. Öğrencilerin bir müzik eşliğinde ekran karşısında ritme uygun bir şekilde müziğin sözlerini söylemeleri ya da istediği karegrofiyi yapmaları istenir. Müzik durduğu sırada son hatırladıkları kelimeyi söylerler. Daha sonra da, canlandırma aşamasına geçerler. Önceden belirlenen ikişerli gruplarla rollerine göre kostümlerini ve aksesuarlarını hazırlarlar ve etkinliğe başlarlar.

Canlandırma aşaması:

Öğrenciler kendi kostümlerini ve aksesuarlarını kendileri temin ederler. Hazır olduklarında rol kartlarıyla canlandırmalar yapılır. Her bir ikili grup tamamlanıncaya kadar süreç devam ettirilir.

Değerlendirme aşaması:

Grupların canlandırma aşaması bittikten sonra öğrencilerin görüşleri sorulur. Yaratıcı drama etkinliğinin hangi aşamasında “ne kadar zorluk çektiniz? “ “hangi cümleleri söylemekte zorluk çektiniz?” soruları yöneltilerek öğrencilerden kendi yorumlarını sözel olarak ifade etmiştir.

Etkinlik 6

Ders:İngilizce

Konu: Chores

Kullanılan teknik: Kukla draması, rol kartları

Süre: 120 dakika

Materyal: kahve, spor giysiler, takı, çanta, kukla

Uygulanışı :

Hazırlık-ısınma aşaması:

Online(çevrimiçi) sınıf ortamında yapılan son drama etkinliğine başlamadan önce öğrencilerle küçük bir oyun etkinliği gerçekleştirir. Öğrencilerin hazırladıkları kuklaları, müzikle hareket ettirmeleri istenmiştir. Öğrenciler ritim tutarak drama etkinliğine ısınma aşamasını sonlandırıp, diğer aşamaya geçerler.

Canlandırma aşaması:

Belirlenen ikişerli öğrenci gruplarından biri seçilerek canlandırma aşaması başlar. Kameralarını ve mikrofonlarını açık konumunda bırakarak diğer öğrencilerin duyması sağlanır. Öğretmen tarafından önceden verilen rol kartları dağıtılır. Her rol kartında yazan diyalog konuşmasını, öğrencilerin hazırladığı kuklaları kullanarak canlandırmaları hedeflenmiştir. Öğrenciler kuklaları kameraya yansıtır ve kullanılan aksesuarları kuklanın etrafında göstererek canlandırma işlemini sürdürmeleri istenir.

Değerlendirme aşaması:

Grupların tamamı bittikten sonra öğretmen öğrencilere, “yaratıcı drama etkinlikleri gerçekleştirirken ne hissediyorsunuz?” sorusunu yöneltir. Öğrenciler bu soruyu hem sözel hem de yazılı olarak yanıtlarlar.

Ek 4: Etik kurul kararı

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
25.10.2019	9	2019/330

KARAR NO: 2019 – 330

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Dilek AYNA'nın Doç. Prof. Dr. Rifat GÜNDAY danışmanlığında "8. Sınıf İngilizce Derslerinde Okuma Becerisinin Gelişiminde Yaratıcı Dramanın Kullanımı" isimli Tezinin gözlem, İngilizce okuma becerisinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinin kullanımı çalışmalarını içeren 39126 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Dilek AYNA'nın Doç. Prof. Dr. Rifat GÜNDAY danışmanlığında "8. Sınıf İngilizce Derslerinde Okuma Becerisinin Gelişiminde Yaratıcı Dramanın Kullanımı" isimli Tezinin gözlem, İngilizce okuma becerisinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinin kullanımı çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

PPS.1.FR.0011, R0, Mayıs 2019 Sayfa 1 / 1

Ek 5: Veli bilgi formu

ATAKUM KOLEJİ

VELİ BİLGİ FORMU

Yabancı dil eğitimine yönelik lisans üstü çalışma kapsamında Ortaokul 8.sınıf İngilizce dersinde öğrencilerin İngilizce Okuma Becerilerini geliştirmeye yönelik sınıf içi yaratıcı drama etkinliklerine velisi olduğum ..... adlı öğrencinin katılmasını uygun bulmaktayım.

Ad- Soyad

İmza

ÖZ GEÇMİŞ

Fotoğraf

Dilek AYNA, 04.12.1994 tarihinde Manisa'da doğdu. Bornova Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 2017 yılında mezun oldu. 2018 yılında OMÜ İngiliz dili anabilim dalından mezun oldu. Mezuniyetinden bu yana İngilizce öğretmeni olarak görev yapan Dilek AYNA iyi derecede İngilizce/Fransızca bilmektedir. Temel ilgi alanları, bilim kurgu ,tarih.

İletişim Bilgileri

E mail : dilekayna55@gmail.com

Telefon :05543800907

ORCID ID: 0000-0001-5211-2425

Yayınlanmış Çalışmalar:

- 1.
- 2.

Kazanılan Ödüller, Teşvikler ve Burslar

- 1.
- 2.